Bestseleris

B2

ŽORŽAS SIMENONAS

KOMISARAS MEGRĖ IR PAMIŠĖLĖ

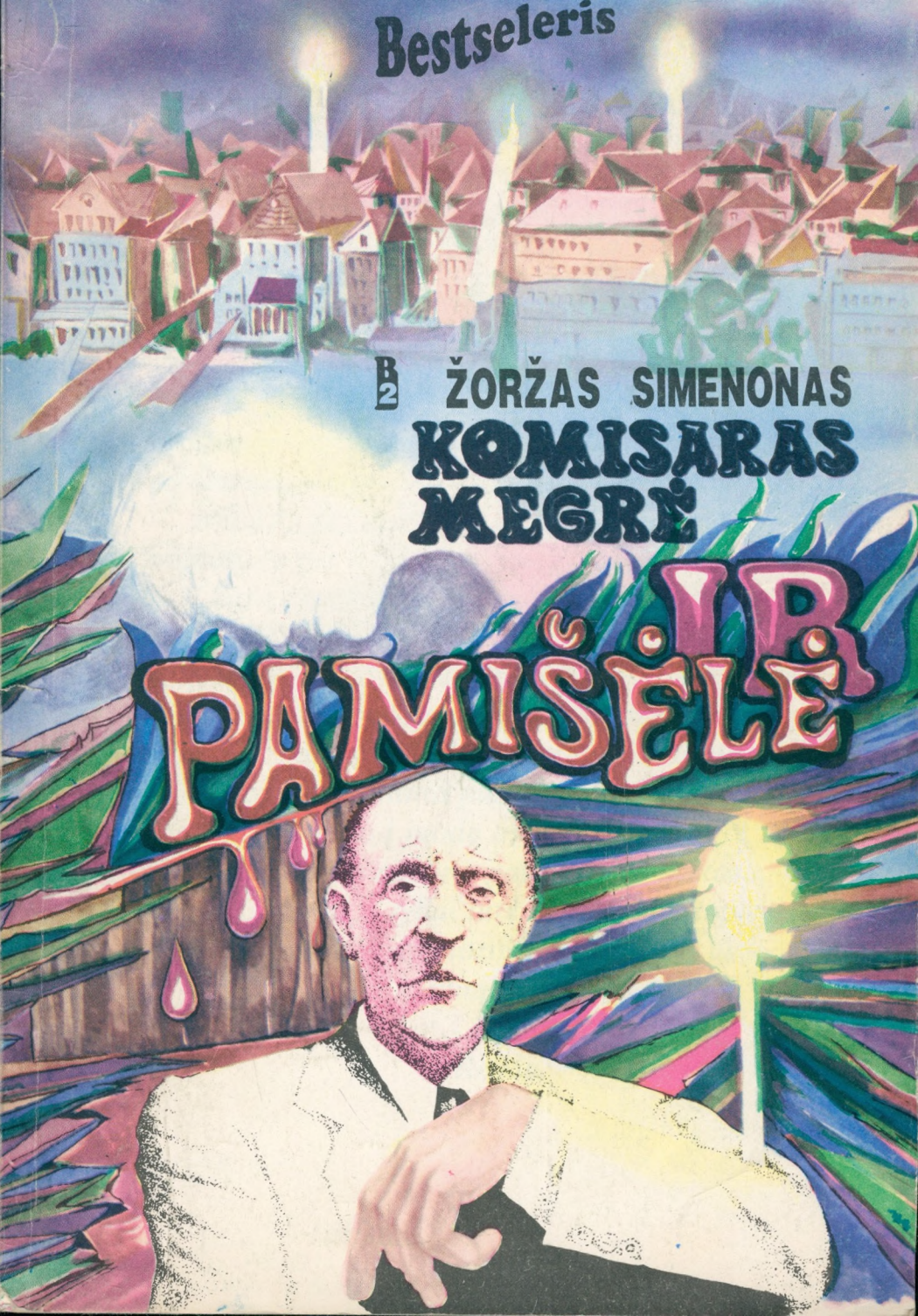

Bestseleris-2

Be penkiolikos dešimtą Megrė atsidūrė Mežeseri krantinėje kartu su Lapuentu. Prie mirusiosios durų nebuvo juodo krepo kaspino. Nebuvo nei kaimynų, nei giminių - net žiopsančių praeivių. Laidojimo biuro atsiųstas kortežas sustojo prie šaligatvio, ir du raumeningi vyrukai nuėjo karsto. Nebuvo nei gėlių, nei vainikų. Konsjeržė išėjo prie slenksčio atsisveikinti su velione. Senis paukščių pirklys akimirkai paliko savo krautuvėlės prieblandą ir kartu su sūnumi pastovėjo gatvėje.

Andžela sėdo į juodą automobilį, Megrė su Lapuentu savo mašina patraukė iš paskos...

- O dabar, - tyliai tarė Megrė, kai kapas buvo supiltas, - važiuosime visi kartu į jūsų butą.

- Ko?

- Reikia.

ŽORŽAS SIMENONAS

KOMISARAS MEGRĖ IR PAMIŠĖLĖ

Apysaka

Vertė Antanas Česnulevičius

Kaunas EUROPA 1993

UDK 840-3
Si73

Bestselerių serija
pradėta leisti 1993 m.

© A. Česnulevičius, vertėjas, 1993
© A. Sinkevičius, viršelis, 1993

I

Prie kriminalinės policijos būstinės Paryžiuje, Orfevro krantinėje, Piko stovėjo sargyboje dešinėje vartų pusėje, o jo kolega Latju - kairėje. Buvo dešimta valanda ryto. Gegužės mėnesio saulė nesigailėdama pluoštais bėrė karštus spindulius iš po žiemos atbudusiam miestui. Gamta dabinosi žaliu rūbu ir žiedais. Puikus oras džiugino ir lepino paryžiečius.

Piko akis netikėtai patraukė maža senučiukė - su baltomis pirštinėmis ir plieno spalvos pilka suknele. Jis nepastebėjo, kada ji atėjo. Pamatė ją stovinčią ant šaligatvio per du žingsnius nuo jo ir žiūrinčią į kiemą, kuriame sukiojosi policijos automobiliai. Smalsūs turistai dažnai užmeta akį į Orfevro krantinę, kartais čia būna įdomių dalykų, bet kad senutė žiopsotų - neįtikėtina. Tarytum atspėjusi sargybinio mintis, senučiukė priėjo prie vartų, nužvelgė policininką nuo kojų iki galvos ir apsisukusi nutapseno šalin.

Rytojaus dieną Piko vėl budėjo prie vartų. Tuo pačiu laiku ir toje pačioje vietoje, kaip ir vakar, jis antrą kartą pamatė ją stovinčią. Po didelių abejonių ir svyravimų senutė priėjo prie jo ir paklausė:

- Ar čia yra komisaro Megrė biuras?

- Taip, antrame aukšte.

Senutė pakėlė galvą ir pasižiūrėjo į langus. Jos veidas buvo smulkutis, švelnių bruožų, o šviesiai pilkos akys, atrodė, niekuomet nebuvo praradusios jaunatviškos išraiškos.

- Dėkui, - tarė ji ir greit nubėgo. Rankose turėjo krepšelį su pirkiniais. Iš visko sprendžiant, ji buvo šio rajono gyventoja.

Rytojaus dieną Piko ilsėjosi. Jį pakeitęs policininkas neatkreipė dėmesio į senučiukę, ir ji, atsargiai dairydamasi, įsmuko į kriminalinės policijos kiemą. Stabtelėjo apsižvalgyti, o po to ryžtingai pasuko prie durų. Didžiulis, ilgas koridorius padarė jai stiprų įspūdį. Pasijuto nejaukiai, sumišo. Senas šveicorius Žozefas atsikėlė jos pasitikti ir mandagiai pasiteiravo:

- Ar ko nors ieškote?

- Komisaro Megrė.
- Norėjote su juo pasikalbėti?
- Taip. Dėl to ir atėjau.
- Ar turite komisaro kvietimą?

Ji nusiminusi papurtė galvą.

- Norite jam ką nors pranešti?
- Man būtinai reikia su juo pasikalbėti. Labai svarbus reikalas.
- Užpildykite šią anketą, o aš sužinosiu, ar jis galės jus priimti.

Ji atsisėdo už žalia medžiaga aptraukto stalo. Apsidairė. Senutė pamanė, kad tokios įstaigos apstatymas pernelyg žaismingas. Čia turėtų būti griežtesnės linijos, niūresnės spalvos.

Pirmąjį blanką ji gana greit suplėšė. Antrasis taip pat susilaukė panašaus likimo. Po kurio laiko ir trečias atsidūrė šiukšlių krepšyje. Tik ketvirtas ją patenkino. Rašė lėtai, apgalvodama kiekvieną žodį, o kai kuriuos net pabraukdama. Baigusi rašyti, ji kreipėsi į senąjį Žozefą:

- Ar atiduosite komisarui tiesiai į rankas?
- Taip, būtinai.
- Jis turbūt labai užimtas?
- Labai.
- Kaip manote, ar jis mane priims?
- Nežinau.

Jai buvo per aštuoniasdešimt metų, bet ji atrodė tarytum maža mergytė. Kūnas sudžiūvęs, oda persišviečianti. Nedrąsiai nusišypsojo Žozefui, tarsi norėdama jį sužavėti.

- Prašau padaryti viską, kad komisaras mane priimtų. Man tai labai svarbu.
- Sėskite, - tarė Žozefas ir, paėmęs iš jos rankų anketą, pasuko prie Megrė kabineto durų.

Komisaras kalbėjosi su inspektoriais Žanvijė ir Lapuentu. Pro plačiai atidarytą jų kabineto langą sklido gatvės triukšmas.

Megrė, žvilgtelėjęs į anketą, susiraukė.

- Kaip ji atrodo?
- Maloni, pagyvenusi dama, truputėlį nedrąsi. Labai prašėsi jūsų priimama.

Megrė vėl paėmė kortelę. Pirmoje grafoje ji ryškiu ir aiškiu braižu buvo parašiusi: "Antuan de Karamė." Grafoje "adresas" užrašiusi: "Meželeseri krantinė 8b." Atėjimo priežastį suformulavo taip: "Būtinai reikia susitikti su komisaru Megrė ypač svarbiu reikalu. Gyvybiškai svarbiu reikalu."

Šioje vietoje raidės buvo išvingiuotos drebančia ranka, nelygios. Kai kurie žodžiai pabraukti. Pradžioje "su komisaru", toliau "ypač svarbiu

reikalu". O žodžiai "gyvybiškai svarbiu reikalu" buvo pabraukti net du kartus.

- Tai beprotė, - pasakė Megrė.

- Jinai labai rami ir maloni, - papriešTaravo Žozefas.

Orfevro krantinės valdininkai nuo seno buvo pratę gauti daugybę laiškų iš įvairių piliečių, tarp jų ir iš psichiškai nesveikų žmonių. Tuose laiškuose dauguma žodžių visada būdavo pabraukta.

- Lapuentai, tu ją priimsi, - tarė komisaras. - Kitaip ji čia vaikščios kasdien ir neduos mums ramybės.

Po kelių minučių senutę įvedė į mažą kambarėlį koridoriaus gilumoje. Lapuentas buvo vienas ir stovėjo prie lango.

- Užeikite, užeikite, - tarė jis. - Prašom sėstis.

- Jūs jo sūnus?

- Kieno sūnus?

- Komisaro!

- Na, ką jūs? Aš inspektorius.

- Juk jūs dar vaikas.

- Man jau dvidešimt septyneri metai.

Tai buvo tiesa. Bet tiesa buvo ir tai, jog inspektorius labiau panešėjo į dvidešimties metų jaunuolį, ir jį dažniau palaikydavo studentu, o ne policininku.

- Norėčiau pamatyti komisarą Megrė.

- Deja, jis labai užimtas ir negalės jūsų priimti.

- O jeigu aš ateisiu rytoj?

- Bus tas pat.

- Komisaras Megrė niekada nieko nepriima?

- Tiktai ypatingais atvejais.

- Mano reikalas taip pat ypatingas. Gyvybiškas reikalas.

- Jūs apie tai jau rašėte anketoje.

- Vadinasi...

- Jeigu jūs man papasakosite, kas yra, aš papasakosiu komisarui, ir jis nuspręs.

- Ar sutiks mane priimti?

- Nieko negaliu pažadėti, bet gali ir priimti.

Ji ilgai svarstė visus "už" ir "prieš", kol pagaliau ryžosi atsisėsti ant kėdės kraštelio priešais inspektorių.

- Koks reikalas?

- Pirmiausia noriu pasakyti, jog aš jau keturiasdešimt dveji metai gyvenu tame pačiame name Mežeseri krantinėje. Pirmame aukšte - paukščių parduotuvė, ir kada jos savininkas sustato narvelius ant šaligatvio, aš visą dieną klausausi jų čiulbėjimo.

- Jūs užsiminėte apie pavojų gyvybei.

- Be abejonės. Pavojus man gresia, bet jūs, žinoma, pamanysite, jog aš kliedžiu. Ir, apskritai, dabartinis jaunimas mano, kad seni žmonės į senatvę praranda protą.

- Man tai ir į galvą neatėjo.

- Nežinau, kaip čia jums paaiškinus... Po mano antrojo vyro mirties jau dvylika metų gyvenu vienų viena. Niekas manęs nelanko, su niekuo nebendrauju. Toks gyvenimo būdas mane patenkina. Man jau aštuoniasdešimt šešeri metai, bet aš nenoriu, kad kas nors svetimas maišytųsi po kojomis, padėtų šeimininkauti.

- Ar turite gyvulėlių, šunį ar katę?

- Ne. Aš sakiau, kad visą dieną klausausi paukščių čiulbėjimo pirmame aukšte, pati gyvenu antrame...

- Kas jus skriaudžia?

- Sunku pasakyti. Per pastarąsias dvi savaites mano bute daiktai keturis kartus pakeitė savo padėtį.

- Norite pasakyti, kad, grįžusi į namus, nerasdavote jų savo vietose?

- Teisybė. Paveikslas ant sienos perkreiptas, vaza pasukta kitu šonu, gėlė perstatyta.

- Jūs tuo tikra?

- Štai matote! Ar aš nesakiau, kad jauni žmonės nebetiki senais. Aš jau iš pradžių minėjau, kad tame name esu išgyvenusi keturiasdešimt dvejus metus. Vadinasi, tiksliai žinau, kur koks daiktas padėtas.

- Iš jūsų nieko nepavogė? Niekas nedingo?

- Ne, pone inspektoriau.

- Ar pinigus laikote namuose?

- Labai nedaug. Tik tiek, kiek reikia pragyvenimui. Mano pirmasis vyras dirbo mėrijoje ir man paliko rentą, kurią reguliariai, kas mėnesį gaunu. Kitas santaupas laikau taupomojoje kasoje,

- Ar turite kokių nors vertybių? Paveikslų, brangių niekučių ar ko nors panašaus.

- Mano daiktai turi vertę tik man. Rinkos kainos jie neturi.

- Ar lankytojas pėdsakų nepalieka? Lietingą dieną turėtų likti jo batų atspaudai.

- Lietaus jau daugiau kaip dešimtį dienų nebuvo.

- Cigarečių pelenų ar nuorūkų neaptikote?

- Ne.

- Kas dar turi jūsų buto raktą?

- Niekas. Vienintelis raktas - mano rankinuke.

- Vadinasi, jūs skundžiatės, kad jums nebūnant, namuose daiktai pakeičia vietas?

- Taip.
- Niekada neužklupote svetimo žmogaus?
- Niekada.
- Ir neturite supratimo, kas tai galėtų padaryti?
- Jokio.
- Vaikų turite?
- Deja, niekados nesu turėjusi.
- Giminaičių?
- Turiu seserėčią, kuri dirba masažiste, bet ją retai matau, nors ji gyvena čia pat - kitapus Senos.
- Draugių, pažįstamų?
- Dauguma žmonių, kuriuos pažinojau, jau mirę. Bet ne tai norėjau pasakyti...

Ji kalbėjo normaliu balsu, visiškai nesijaudindama, žiūrėdama inspektoriui tiesiai į akis.

- Mane persekioja.
- Norite pasakyti, kad jus seka..
- Taip.
- Matėte tą žmogų?
- Netikėtai atsigręžusi, matydavau daug žmonių, bet nežinodavau, kuris iš jų.
- Dažnai išeinate iš namų?
- Pirmą kartą apie aštuntą valandą ryto. Einu apsipirkti.
- Tas, kuris jus seka - vyras, moteris?
- Nežinau.
- Kelintą grįžtate į namus?
- Maždaug po poros valandų. Grįžusi sėduosi prie lango valyti daržovių.
- Popietinį laiką praleidžiate namuose?
- Tiktai kai lyja lietus arba šalta. Paprastai laiką leidžiu parke. Dauguma mano amžiaus žmonių taip stumia dienas.
- Tiuilri parke jūs taip pat seka?
- Mane seka, kada aš išeinu iš namų, tarsi norėdami įsitikinti, ar negręit grįšiu.
- Ar kartais tuoj pat grįždavote?
- Tris kartus grįžau pasižiūrėti.
- Ir, žinoma, nieko neradote?
- O vis dėlto daiktai jau būdavo paliesti. Kažkas kažko iš manęs nori, tik nežinau ko. Juk aš niekam nesu bloga padariusi.
- Kuo pirmasis jūsų vyras dirbo merijoje?
- Buvo skyriaus vedėjas. Labai atsakingas postas. Gaila, kad jaunas

mirė.

- Ištekėjote antrą kartą?

- Taip, maždaug po dešimties metų. Antrasis mano vyras dirbo universalinėje parduotuvėje sekcijos vedėju. Prekiavo žemės ūkio padargais ir smulkiu inventoriumi.

- Jis taip pat mirė?

- Jau sakiau, prieš dvylika metų.

- Vaikų jis nepaliko? Buvo našlys, kada judu vedėte?

- Turėjo sūnų, kuris dabar gyvena Venesueloje.

- Aš viską, ką jūs čia papasakojote, pranešiu komisarui.

- Ir, manote, jis mane priims?

- Jeigu nuspręs priimti, atsiųs kvietimą.

- O adresą žinote?

- Juk užrašėte anketoje.

- Taip tiesa! Šito nebuvau užmiršusi. Suprantate, aš taip juo tikiu, taip pasitikiu! Manau, tik jis vienas mokės mane suprasti ir apginti. Aš kalbu tai ne todėl, kad norėčiau jus įžeisti arba nepasitikėčiau jumis, bet jūs toks jaunas, kad nebežinau...

Jis palydėjo ją iki durų, o vėliau iki koridoriaus galo. Sugrįžęs užėjo į komisaro kabinetą. Žanvijė jau nebuvo.

- Na, kaip?

- Manau, jūs teisus, komisare. Ji - pamišėlė. Bet rami, labai rami, mokanti valdytis. Jai aštuoniasdešimt šešeri metai, bet ir aš senatvėje norėčiau turėti tokį šviesų ir aiškų protą.

- O koks pavojus jai gresia?

- Kažkas nesuprantama. Ji daugiau kaip keturiasdešimt metų išgyveno tame pačiame name. Du kartus buvo ištekėjusi. Tvirtina, kad, jai išėjus iš namų, daiktai keičiasi vietomis.

Megrė užsirūkė pypkę.

- Pavyzdžiui, kokie daiktai?

- Randa persikreipusį paveikslą, perstatytas vazas...

- O šunį arba katę ji turi?

- Ne. Jai užtenka pirmo aukšto paukščių čiulbėjimo.

- Daugiau nieko?

- Lyg ir ne. Bet ji įsitikinusi, kad gatvėje ją seka.

- Ką nors pastebėjo?

- Žinoma, ne. Greičiausiai manija.

- Ji dar ateis?

- Nori su jumis susitikti. Apie jus kalba kaip apie dievą. Jos manymu, jūs vienintelis, kuris galėtumėte visa tai paaiškinti. Kas man daryti?

- Nieko.

- Bet ji vėl ateis.

- Tada ir pasimatysime. Dėl viso pikto apklausinėk tų namų konsjeržę*.

Megrė pasinėrė į popierius, o jaunasis Lapuentas grįžo į inspektorių kambarį.

- Ji pamišėlė? - paklausė Žanvijė.

- Galbūt, bet nepanaši į kitas.

- Ar daug turi pažįstamų bepročių?

- Viena mano tetulė guli psichiatrinėje ligoninėje.

- Atrodo, ši senutė padarė tau stiprų įspūdį?

- Padarė? Ji į mane žiūrėjo kaip į snarglių, kaip į piemenuką, kuris visai žalias ir nieko neišmano. Išvadino vaiku, komisaro sūnumi. Jai tik Megrė viskas, ir juo vienu tepasitiki.

Po pietų Lapuentas perėjo Mežeseri krantine, kur daugiausia buvo įsikūrusios paukščių ir mažų gyvulėlių parduotuvės. Oras buvo puikus. Pirkėjų patogumui kavinių savininkai buvo išdėstę prekes šaligatviuose. Vyko gyva prekyba. Priėjęs prie namo Nr. 8b, Lapuentas, pakėlęs galvą, pastebėjo, jog antro aukšto langai atdari. Per vargą suradęs konsjeržės butą, aptiko ją besišildančią prieš saulutę ir adančią kojines.

- Jūs pas ką? - abejingai pasiteiravo ji.

Lapuentas parodė tarnybinį pažymėjimą.

- Norėčiau smulkiau sužinoti apie šio namo gyventoją ponią Antuan de Karamė. Ji gyvena antrame aukšte.

- Žinau, žinau. Antuan - tai jos antrojo vyro pavardė. Bet ji labai didžiuojasi pirmuoju, kuris dirbo merijoje. Jo pavardė de Karamė.

- Kaip ji elgiasi?

- Ką jūs turite omenyje?

- Ar ji ne keistoka?

- Įdomu, nuo kada policija pradėjo domėtis ponios Antuan elgesiu?

- Ji pati paprašė.

- Kuo nepatenkinta?

- Kai ji nebūna namuose, daiktai pasikeičia vietomis. Ar jums apie tai nepasakojo?

- Kartą klausė, ar aš nesu mačiusi ko nors slampinėjant apie jos butą. Pasakiau, kad ne. Mat iš čia nematyti, nei kas ateina, nei kas išeina. Laiptinė prie pat vartų.

- Ją kas nors lanko?

- Giminaitė, ateina kartą, arba du kartus per mėnesį, o pasitaiko, jog vieno karto užtenka ir trims mėnesiams.

- Ar ponia Antuan normaliai gyvena?

*Konsjeržė - namo vartininkė, durininkė. Viešbučiuose - šveicorė.

- Kaip ir visos vienišos senutės. Ji gerai išauklėta ir visiems maloni.

- Ar dabar namuose?

- Ne. Senutė naudojasi kiekviena saulėtos dienos minute ir greičiausiai sėdi Tiuilri parke.

- Su jumis pasikalba?

- Retkarčiais persimetame keletu žodžių. Dažniausiai klausia apie vyro sveikatą, jis dabar ligoninėje.

- Dėkui jums.

- Aš manau, kad nereikia sakyti poniai Antuan apie mūsų pasikalbėjimą.

- Neturi reikšmės.

- Nemanau, jog ji būtų nenormali. Ji turi savo keistenybių, bet ne daugiau kaip kiti jos amžiaus žmonės.

* * *

Megrė buvo gerai nusiteikęs. Jau dešimt dienų, kaip neiškrito nė lašo lietaus. Pūtė šiltas pavasario vėjelis. Dangus buvo giedras, kaip įsimylėjėlio sapnas. Nė vieno debesėlio. Esant puikiam orui, Paryžius buvo panašesnis į operetės dekoraciją negu į tikrąjį miestą.

Komisaras užsisėdėjo kabinete peržiūrėdamas senus raportus, kurių norėjo atsikratyti. Iš gatvės sklido mašinų ūžesys, kartais pasigirsdavo dusli Sena plaukiančio buksyro sirena.

Buvo septinta valanda vakaro, kada komisaras pravėrė duris į gretimą kambarį, kuriame budėjo inspektorius Luka ir dar trejetas jo kolegų. Megrė visiems palinkėjo labos nakties.

Leisdamasis laiptais žemyn ir eidamas pro vartus, kuriuose stovėję du policininkai, atidavė jam pagarbą, jis vis galvojo, ar nereikėtų užeiti į "Dofino" aludę ir išgerti stiklą aperityvo. Galų gale nusprendė eiti namo.

Vos žengė keletą žingsnių Palė bulvaro link, netikėtai prieš jį išdygo senučiukė, - prisiminęs Lapuento apibūdinimą, ją iš karto pažino.

- Čia jūs, komisare, ar ne?

Senučiukė neištarė nei jo vardo, nei pavardės. Ji instinktyviai jautė, kad čia tas pats garsusis komisaras Megrė, apie kurį tiek daug buvo girdėjusi ir skaičiusi. Ji netgi turėjo laikraščių iškarpų apie jį, kurias buvo suklijavusi į sąsiuvinį.

- Dovanokite, komisare, kad trukdau jus gatvėje. Tie iš antro aukšto neleidžia man pas jus užeiti.

Megrė pasijuto truputį nejaukiai. Jis įsivaizdavo užpakalyje stovinčių policininkų ironiškas šypsenas.

- Aš, žinoma, suprantu juos. Neturiu jokių pretenzijų. Juk jų pareiga

apsaugoti jus nuo įkyrių interesantų, kad galėtumėte ramiai dirbti.

Komisarą labiausiai stebino jos akys, kartu liūdnokos ir spindinčios. Jinai šypsojosi jam, jausdamasi septintame danguje. Iš jos mažos figūrėlės trykšte tryško energija.

- Į kurią pusę einate?

Jis pasakė - prie Sen Mišelio tilto.

- Ar nesutrukdysiu jums, jeigu eisiu kartu?

Neprieštaraudamas jis linktelėjo galva. Jinai tipeno šalia lyg maža mergaitė.

- Pirmiausia jūs turite žinoti, jog aš normalus žmogus, ne kokia pamišėlė. Suprantu, kaip jauni žmonės žiūri į tokius senius.

- Jums aštuoniasdešimt šešeri metai, taip?

- Matau, kad tas jaunas žmogus, kuris priėmė mane, jums viską papasakojo. Jis per daug jaunas šiai profesijai, bet gerai išauklėtas ir mandagus jaunikaitis.

- Ar ilgai laukėte manęs?

- Atėjau be penkių šešios. Maniau, kad šeštą valandą jūs baigiate darbą. Mačiau iš pastato išeinant daug žmonių, bet jūsų nebuvo.

Vadinasi, ji visą valandą laukė jo gatvėje, kepinant saulei, o sargybiniai liko abejingi.

- Jaučiu pavojų, komisare. Kažkas ne be reikalo braunasi į mano butą ir rausiasi daiktuose.

- Iš kur žinote, kad rausiasi?

- Kaip nežinosiu. Aš jų neberandu ten, kur būdavau palikusi.

- Ar dažnai taip atsitinka?

- Iš viso taip buvo keturis kartus.

- Brangenybių turite?

- Ne, pone komisare. Tiktai smulkmenos, surinktos per visą gyvenimą.

Beeinant ji staiga atsigręžė. Komisaras paklausė:

- Jus ir dabar kas nors seka?

- Dabar ne. Bet meldžiu jus, užeikite pas mane. Vietoje geriau suprasite.

- Pasistengsiu surasti laiko.

- Padarykite tai senos moters labui. Kad ir daug nugyvenau, bet dar nenoriu mirti. Mežeseri krantinė vos du žingsniai nuo čia. Pasižadu, aš jūsų ilgai nevarginsiu ir į policiją daugiau nebevaikščiosiu.

Ji buvo pakankamai gudri.

- Pasistengsiu užsukti pas jus.

- Šią savaitę?

- Galbūt. Jeigu ne, tai kitą.

Jie priėjo autobusų stotelę.

- Prašom man atleisti, aš turiu važiuoti.

- Tikiuosi greitu laiku jūsų sulaukti!

Likęs vienas, jis nežinojo, ką apie ją manyti. Be abejonės, visa ši istorija - liguistos fantazijos kūrinys. Bet kada jis stovėjo priešais ją ir žiūrėjo į akis, buvo tikras, kad ji sako teisybę.

Megrė parvažiavo namo. Stalas buvo paruoštas vakarienei. Jis pabučiavo žmoną į abu skruostus ir nusiprausęs sėdo valgyti.

- Buvai išėjusi pasivaikščioti? - paklausė jis žmonos.

- Buvau apsipirkti.

- Klausyk, ar tau kartais nepasitaiko pasėdėti parkuose ant suoliukų?

- Pasitaiko. Ne taip seniai, kada laukiau eilės pas dantų gydytoją, teko ilgokai pasėdėti.

- Ar kalbino kas nors?

- Mažos mergytės motina paprašė pasaugoti dukrelę. Ji norėjo kažką nusipirkti parduotuvėje kitapus skvero.

- Šiandien sutikau moterį, kuri visą laisvalaikį praleidžia Tiuilri parke.

- Kas čia ypatinga? Dauguma taip daro.

- Gal eisime pasivaikščioti?

Pavalgę išėjo. Prieš nusileisdama saulė išpuošė dangų rožinėmis spalvomis. Rišaro-Lenuaro bulvare buvo tylu, ramu. Pro atdarus langus buvo matyti žmonės. Sutuoktiniai Megrė, lėtai vaikštinėdami, apžiūrinėjo parduotuvių vitrinas, teatrų afišas ir kartkartėmis persimesdavo vienu kitu žodžiu. Palengva nuėjo iki Bastilijos aikštės, o grįžo Bomaršė bulvaru.

- Šiandieną aš priėmiau keistą senutę. Tiksliau, ją priėmė Lapuentas. Po to ji manęs laukė ir sustabdė gatvėje. Sprendžiant iš to, ką man papasakojo, galima pamanyti, kad ji pamišėlė.

- Kas atsitiko?

- Nieko baisaus. Tvirtina, kad kažkas svetimas vaikšto po jos butą. Sugrįžusi randa perstatytus daiktus.

- Katino neturi?

- Lapuentas klausė, sakėsi neturinti. Gyvena viršum paukščių parduotuvės ir per dienas klausosi jų čiulbėjimo.

- Manai, kad teisybę sakė?

- Kol su ja kalbėjausi, tikėjau. Jos akys tokios švelnios, tokios geros, iš jų tiesiog širdies gerumas sklinda. Dvylika metų našlauja, šeimos neturi, gyvena viena. Išskyrus giminaitę, su niekuo nebendrauja. Rytais vaikšto po parduotuves, o po pietų sėdi Tiuilri parke. Neliūdi, nenuobodžiauja, niekuo nesiskundžia, tarytum vienuma ją būtų pakerėjusi.

- Taip gyvena dauguma senių.

- Norėčiau tau pritarti, bet negaliu. Joje slypi kažkas tokio, ko aš nemoku suprasti.

Kai jie grįžo į namus, jau temo. Neturėdami ką veikti, nuėjo miegoti. Rytą oras vis dar buvo gražus, ir Megrė į darbą nutarė eiti pėsčiomis.

Darbe, kaip visuomet, jo laukė krūvos laiškų. Prabėgom juos peržiūrėjęs, pasikvietė inspektorius, išklausė jų raportus. Nieko rimto nebuvo.

Pirmąją dienos pusę praleido kaip paprastai. Pietauti nusprendė "Dofino" aludėje. Paskambino žmonai, jog pietų nepareis. Pavalgęs lėtai žingsniavo Mežeseri krantine, atsitiktinai sutiko savo pažįstamą ir praplepėjo geras penkiolika minučių. Du kartus prisiminė senutę, kurią inspektoriai pakrikštijo "Sena Megrė pamišėlė", bet vizitą atidėjo iki rytojaus.

Vakare su žmona ilgai žiūrėjo televizijos laidą. Rytą skubėdamas į darbą važiavo autobusu. Apie dvyliktą valandą jam paskambino Paryžiaus miesto pirmosios apygardos komisaras.

- Gerbiamasis, yra naujiena, kuri, manau, jus sudomins. Konsjeržė sakė, kad vienas jūsų inspektorius buvo pas ją.

Megrė iš karto suprato, kas yra.

- Mežeseri krantinė?

- Taip.

- Ji mirusi?

- Taip.

- Jūs ten?

- Taip. Aš esu pirmo aukšto parduotuvėje. Jos bute nėra telefono.

- Tuojau atvažiuoju.

Lapuentas sėdėjo bendrame inspektorių kambaryje.

- Važiuosi kartu su manimi!

- Kas nors rimto, šefe?

- Senutė...

- Ar ta su balta skrybėlaite ir pilkomis akimis?

- Taip. Ji mirė.

- Nužudyta?

- Manau, kad taip. Kitu atveju Žentonas manęs nekviestų.

Automobiliu nesinaudojo. Skubėjo pėsčiomis. Komisaras Žentonas jų laukė prie paukščių parduotuvės.

- Sakykite, Megrė, ar ją pažinojote?

- Viso labo mačiau vieną kartą. Šiomis dienomis žadėjau užeiti, bet taip ir nebespėjau.

- Ar tai būtų ką nors pakeitę?

- Nežinau. Ar viršuj kas yra?

- Vienas mano inspektorius ir daktaras Forniu, kuris ką tik atvyko.

- Kaip ji žuvo?

- Žinau tik apytikriai. Apie pusę vienuoliktos kaimynė pastebėjo praviras duris. Nekreipdama dėmesio, ji išėjo savais reikalais į miestą. Grįžusi duris rado vis dar neuždarytas. Šūktelėjo. Nesulaukusi atsakymo, pastūmė jas ir vos nesuklupo ant lavono.

- Gulėjo ant grindų?

- Taip, prieškambaryje. Kaimynė tuojau paskambino policijai.

Megrė lėtai lipo laiptais į viršų. Jo veidas buvo rūškanas.

- Kaip nužudytoji apsirengusi?

- Lyg būtų susiruošusi eiti į miestą: su balta skrybėlaite ir pirštinėmis.

- Žaizdų nematyti?

- Nepastebėjau. Konsjeržė minėjo, kad vienas jūsų žmogus neseniai apie ją teiravosi. Todėl jums iš karto paskambinau.

Kai trys vyrai peržengė koridoriaus slenkstį, daktaras Forniu stojosi nuo grindų. Visi pasisveikino.

- Daktare, ar nustatėte mirties priežastį?

- Ją pasmaugė.

- Norite pasakyti, jog sutraiškė gerklę?

- Ne, kažkas pasinaudojo rankšluoščiu arba skara. Užspaudė burną ir laikė, kol ištiko mirtis.

- Jūs tuo tikras?

- Tiksliau galėsiu atsakyti tik po skrodimo.

Pro atdarą langą iš apačios sklido paukščių čiulbesys.

- Kuriuo metu tai įvyko?

- Vakar vakare arba anksčiau.

Mirusi senutė atrodė dar mažesnė. Ant grindų gulėjo suglebęs kūnas su keistai palenkta koja - ji priminė sulaužytą lėlę.

- Daktare, kiek, jūsų nuomone, reikėjo laiko, kol ją taip pasmaugė?

- Atsižvelgiant į jos amžių, kokias tris keturias minutes.

- Lapuentai, paskambinkite prokurorui ir į laboratoriją. Pasakykite Moersui, kad greičiau atsiųstų grupę.

- Ar aš dar būsiu reikalingas? - paklausė daktaras. - Turiu iškviesti sanitarinę mašiną, kad nuvežtų lavoną į teismo medicinos institutą.

Komisaras Žentonas pasiuntė savo žmogų į apačią, kur buvo susirinkusi smalsuolių minia.

- Tegul išsivaikšto. Čia ne turgus.

Nors abu komisarai buvo įpratę ir matę įvairiausių nusikaltimų, bet šį kartą jaudinosi. Galbūt dėl to, kad buvo nužudyta labai sena moteris.

Pats butas atrodė senas kaip ir jo šeimininkė - tarytum būtų atkeltas iš šio amžiaus pradžios, o teisingiau pasakius, iš praėjusio šimtmečio

pabaigos. Sunkūs poliruoti baldai, apmušti ryškiai raudonu pliušu, kokius dar kartais galima pamatyti provincijos viešbučiuose, stovėjo pasieniais. Daugybė niekučių ir fotografijų buvo sukabinėtos ant tapetais muštų sienų.

- Mums nieko kito nelieka, kaip laukti prokuratūros darbuotojų.

- Jie greit bus čia. Pasiųs pirmą po ranka pasitaikiusį prokuroro pavaduotoją su sekretoriumi, o tie atvažiavę pasidairys po pašalius, surašys aktą, ir baigtas kriukis.

- Tiesą sakote. Specialistai daug vėliau pradeda savo tyrimus su gremėzdiškais instrumentais.

Tyliai, be girgždesio, prasivėrė koridoriaus durys. Megrė net pašoko. Tarpduryje stovėjo maža mergytė. Išgirdusi balsus, įėjo į vidų.

- Ar dažnai čia ateidavai? - paklausė Megrė.

- Ne, niekados.

- Kur gyveni?

- Priešais.

- Pažinojai ponią Antuan?

- Kartais matydavau ją ant laiptų.

- Ji kalbėdavo su tavimi?

- Ne.

- Kur tavo mamytė?

- Virtuvėje.

- Palydėk mane pas ją.

- Prašau.

Megrė atsiprašė komisaro Žentono ir išėjo kartu su mergyte.

- Mama, kažkoks ponas nori su tavim pasikalbėti.

Iš virtuvės išėjo moteris, šluostydamasi į prijuostę rankas. Alkūnės taip ir liko aplipusios putomis.

- Leiskite prisistatyti, komisaras Megrė. Jūsų dukrelė ką tik buvo užėjusi į priešais esantį butą. Sakykite, jūs pirmoji radote lavoną?

- Kokį lavoną? Apie ką jūs kalbate? Liuseta, eik į savo kambarį, dukrele.

- Kaimynės.

- Ji mirė?! Aš visuomet sakydavau, kad tokiame amžiuje negalima vienai gyventi. Matyt, pasijuto blogai, vargšelė, ir nebepajėgė prisišaukti pagalbos.

- Ją nužudė.

- Kas? Kada? Dabar gatvėse toks triukšmas, kad gali net iš patrankų šaudyti, ir tai nieko neišgirsi.

- Apsieita be šūvio. Tai įvyko vakar vakare.

- Vargšė moteriškė! Man atrodo, ji buvo per daug išdidi, bet nieko

bloga.

- Jūsų santykiai buvo geri?

- Nuo to laiko, kai aš čia gyvenu, mes nesame pasikeitusios nei dešimčia žodžių.

- Ar nieko nežinote apie jos praeitį ir dabartinį gyvenimą?

- Apie praeitį nežinau. O šiaip matydavau ją vaikštinėjančią. Žiemą ji nešiodavo juodą skrybėlę, vasarą - baltą ir visuomet mūvėdavo pirštines. Bet tai skonio reikalas.

- Ar ją kas lankydavo?

- Aš to nežinau. Keletą kartų esu mačiusi stambią moterį skambinant prie jos durų.

- Dieną?

- Teisingiau būtų pasakius - pavakare.

- Ar pastaruoju metu nepastebėjote ko nors slampinėjant apie jos duris?

- Čia visą laiką kažkas slampinėja. Žmonės šiame name keičiasi kaip karuselėje. Konsjeržė sėdi savo bute, kiemo gilumoje, ir nesirūpina gyventojais.

Ji atsisuko į dukrą, kuri patyliukais vėl grįžo į koridorių.

- Ką tau sakiau? Marš greičiau į savo kambarį!

- Aš dar pas jus užeisiu, - tarė komisaras. - Man reikia su visais namo gyventojais pasikalbėti.

- Ar žinote, kas ją nužudė?

- Ne.

- O kas rado?

- Kaimynė pastebėjo praviras duris.

- Aš žinau tą kaimynę.

- Iš kur žinote?

- Tai pati landžiausia mūsų namo žmogysta - močiutė Rošena.

Laiptuose pasigirdo balsai. Megrė išėjo pasitikti prokuratūros darbuotojų.

- Čionai, - tarė jis. - Ką tik buvo daktaras Forniu, bet jis labai užimtas ir turėjo išvykti.

Prokuroro pavaduotojas, aukštas, elegantiškai apsirengęs vyriškis, apžiūrinėjo butą baisiausiai stebėdamasis, tarytum nieko panašaus anksčiau nebūtų matęs.

- Ar žinoma, kaip velionė buvo nužudyta?

- Ją pasmaugė.

- Suprantama, tokio amžiaus senutė negalėjo ilgai priešintis.

Teisėjas Libo, smalsiai apžiūrinėjęs butą ir lavoną, tarė:

- Visai kaip sename filme.

II

Dauguma namo gyventojų susirinko tuo metu, kada teisminės ekspertizės medicinos instituto sanitarai išnešė lavoną.

Prokuratūros darbuotojai iš tikrųjų ilgai neužsibuvo.

Lapuentas matė išblyškusį ir rūškaną savo šefo veidą.

Prieš tris dienas komisaras nieko nebuvo girdėjęs apie mirusiąją, netgi pavardės nežinojo. O ji, pagrįstai ar nepagrįstai nuogąstaudama, kreipėsi į jį pagalbos. Stengėsi susitikti. Norėjo, kad jis apsaugotų jos gyvybę. Juo be galo pasitikėjo. Jis prisiminė pilnas žavesio senutės akis, kai ta jį sustabdė gatvėje.

Policijoje ją palaikė kvaištelėjusia sena boba, nors siėlos gelmėje pats komisaras Megrė tuo abejojo. Jis pasižadėjo ateiti ir pažado neištesėjo. Tiksliau pasakius, atėjo, bet pernelyg vėlai. Ji pati kaip įmanydama saugojosi, bet ją nužudė.

- Reikia nuo visų daiktų paimti pirštų antspaudus, net ir tų, kurie atrodo neliesti.

Megrė išgirdo koridoriuje triukšmą ir atidarė duris. Ten stovėjo apie dvylika žmonių, reporterių ir fotografų, kurių policininkas neleido į vidų. Kažkas pakišo komisarui mikrofoną.

- Kokio pobūdžio nusikaltimas?

- Nieko nežinau, ponai. Tardymas, galima sakyti, dar nepradėtas.

- Kas nužudyta?

- Sena dama.

- Ponia Antuan de Karamė? Mums taip pasakė konsjeržė. Be to, ji sakė, kad savaitės pradžioje kažkas iš kriminalinės policijos klausinėjo apie velionę. Kodėl? Ar buvo priežastis manyti, kad jai gresia pavojus?

- Dabar aš galiu tik tiek pasakyti, jog ir pats nieko nežinau.

- Ar ji viena gyveno? Ar jos niekas nelankė, neateidinėjo?

- Kiek mums žinoma, ne. Bet ji turėjo giminaitę, kurios pavardės dar nenustatėme ir kuri retkarčiais ją lankydavo. Ji masažistė, gyvena ne per toliausiai.

Magnetofono juosta užrašė šį trumpą pareiškimą. Jis pasirodys vakariniuose laikraščiuose. Tuomet, matyt, atsiras ir giminaitė.

- Galima nufotografuoti kambarį?

- Ne. Ten dabar dirba tardymo brigados žmonės. Prašom pasišalinti iš laiptinės.

- Komisare, jūsų lauksime kieme.

Megrė uždarė duris ir apžvelgė butą. Priešais buvo prieškambaris, kuriame įvyko nelaimė.

Ar iš tikrųjų čia ateidavo pašalietis? Kokio velnio jam čia reikėdavo? Kas jį taip sudomino? Kaip kitaip galima būtų paaiškinti tokį beprotišką atkaklumą?

Be abejonės, ji grįžo anksčiau nei įprastai, ir netikėtai užkluptas nepažįstamasis ją nužudė. Peršasi mintis, jog jinai jį pažino. Jis galėjo laisvai pabėgti. Nebuvo jokio reikalo žudyti.

- Kieno pirštų atspaudai?

- Vien tik senutės, komisare. Svetainėje radome daktaro "pirštus", bet jie mums seniai žinomi.

Kambaryje buvo du langai. Kaip visuose antro aukšto kambariuose, žemos lubos. Durys vedė į valgomąjį, tokį pat senamadišką, kaip ir likusioji buto dalis. Kampe stovėjo didelė gėlė be žiedų.

Valgomajame buvo vienas langas, o priešais jį durys į virtuvę. Duoninėje gulėjo šviežia bandelė. Šaldytuve Megrė rado daug mažų paketėlių. Viename buvo gabalėlis kumpio, kitame - pusė kotleto, trečiame - sūris. Stovėjo butelis pieno.

Apžiūrėjo ir miegamąjį. Jame stovėjo didžiulė riešutmedžio spinta su veidrodžiu ir lova. Ant grindų - spalvotas rytietiškas kilimas. Bute vyravo ideali tvarka ir švara.

"Reikia ateiti po pietų ir atidžiai peržiūrėti, kas yra spintoje", - pagalvojo Megrė.

- Šefe, mes jau baigėme.

Fotografai, susirinkę savo daiktus, laukė komisaro. Kitų pirštų atspaudų nerado. Megrė įsakė seržantui nieko nebeleisti į vidų, išskiriant inspektorių, kuris turi greitu laiku ateiti. Davęs paskutinius nurodymus, jis nulipo į apačią.

Kieme konsjeržė tiesiog kariavo su reporteriais ir fotokorespondentais. Lapuentas ėjo šalia komisaro. Jis taip pat buvo susisielojęs.

Paukščių parduotuvės savininkas, sprendžiant iš iškabos, ponas Kalė, stovėjo išbalęs šalimais savo narvelių.

- Ar galiu paskambinti telefonu?

- Prašom, prašom, komisare.

Pirklys patenkintas nusišypsojo, pažinęs garsųjį seklį. Telefonas

buvo parduotuvės viduje; ant lentynų vienas prie kito stovėjo paukščių narveliai, o akvariume plaukiojo auksinės žuvytės, kurias maitino senis.

- Alio! Alio! Luka? Atsiųsk man ką nors iš mūsiškių į Mežeseri krantinę...Namo numeris 8 b... antras aukštas. Žaviljė? Labai gerai. Tegul jis įeina į butą ir nieko daugiau nebeįsileidžia... Paskambink mano žmonai ir pasakyk, jog pietų nepareisiu... Ačiū, ačiū!

Komisaras pakabino ragelį ir kreipėsi į senį, kuris maitino žuvytes:

- Ar čia seniai gyvenate?

- Kada mano tėvai atsikėlė į šį namą, man buvo vos dešimt metų.

- Vadinasi, jūs pažinojote ponią Antuan?

- Ir dar kaip. Tai buvo prieš keturiasdešimt su viršum metų. Tuo laiku dar buvo gyvas jos pirmasis vyras. Jis užėmė aukštą postą merijoje, ir kuomet ten būdavo iškilmės, jis visada atnešdavo mums bilietus.

- Sakykite, ar su daugeliu žmonių jie bendravo?

- Ne daugiau kaip su dviem arba trim šeimomis. Kartais ateidavo ir pas mano tėvą pakortuoti.

- Kaip jaunystėje atrodė ponia Antuan?

- Žavingai! Bet, sakykite, koks keistas žmogaus likimas! Visą laiką jos sveikata atrodė ne per geriausia. Nepanašu buvo, jog ji sulauks gilios senatvės. Buvo smulkutė, lieknutė, trapi... Jos vyras - priešingybė. Toks pilnas, solidus vyriškis. Niekuomet nebuvau matęs jo sergančio. Džiaugėsi žmogus gyvenimu, ėmė ir staiga mirė. Jo gležnoji žmona dar ir vakar buvo gyva.

- Kada ji antrą kartą ištekėjo? Tuoj po pirmo vyro mirties?

- O ne! Gyveno viena beveik dešimtį metų. Vėliau kažkur susitiko su Antuanu. Aš neturiu jam nė mažiausio priekaišto, tikiu, kad taip pat buvo garbingas vyras, bet nepalyginsi su pirmuoju. Antuanas tarnavo universalinėje parduotuvėje, rodos, sekcijos vedėju. Buvo našlys. Turėjo namuose mažą dirbtuvėlę, kurioje praleisdavo visą laisvalaikį. Kažką vis meistraudavo. Meistravimas buvo jo aistra. Norėjo tapti išradėju. Kažką tokio sukūrė, bet apie tai niekam nepasakojo. Jis apskritai su kaimynais mažai tekalbėdavo. "Laba diena" ir "Viso gero"... Iš namų išeidavo retai. Jie turėjo automobilį, tai sekmadieniais kartais išvažiuodavo už miesto, o vasarodavo Etrė apylinkėse.

- Ar kas iš gyventojų artimiau pažinojo juos negu jūs?

- Vargu. Bijausi sakyti, bet aš turbūt būsiu vienintelis, kuris juos pažinojo. Kiti vienas po kito išmirė, o į jų vietas atsikėlė nauji žmonės.

- Tu, tėte, pamiršai poną Krispė, - tarė jaunasis pirklys.

- Teisybė! Bet aš jo seniai nebematau, sunku patikėti, kad jis dar gyvas. Jau penkeri metai, kaip jis nevaikšto. Gyvena šitame pačiame name, penktame aukšte. Konsjeržė nešioja jam valgį ir valo butą.

- Jis bendravo su Antuanais?

- Palaukite, pamėginsiu prisiminti. Ateina toks laikas, kada viskas pradeda painiotis. Taip, jis čia apsigyveno tais laikais, kada de Karamė buvo gyvas. Nemanau, jog tuomet jie bendravo. Tik kur kas vėliau, kai ponia de Karamė tapo Antuano žmona, matydavau juos visus kartu. Krispė dirbo Senti gatvės galanterijos parduotuvėje.

Tuo metu prie komisaro priėjo inspektorius Žavinjė.

- Jau papietavai? - paklausė jo Megrė.

- Perkandau. O jūs?

- Aš pietausiu su Lapuentu. Tu palypėk į viršų ir pabūk vienas bute. Nieko neįleisk. Vėliau paaiškinsiu kodėl. Tik vieną žmogų turi įsileisti - velionės giminaitę, žinoma, jeigu ji ateis.

Po dešimties minučių Megrė ir Lapuentas jau sėdėjo "Dofino" aludėje.

- Gal aperityvo? - paklausė šeimininkas.

- Ne. Duokite iš karto grafiną božolė ir ką nors skaniai užkąsti.

- Šiandieną iš Overni atvežė labai skanių dešrelių.

Megrė užkandai užsisakė silkių filė ir dešrelių su keptomis bulvėmis.

- Ką apie visa tai manai? - tyliai paklausė jis Lapuento.

Tas, nežinodamas, ką atsakyti, tik patraukė pečiais.

- Niekados nebūčiau drįsęs patikėti, kad ji sako teisybę, - tarė Megrė. - Galėjau netgi prisiekti, jog viską išsigalvojo, o pasirodo, apsirikau.

- Taip, jos nebėra gyvos.

- Ir jeigu durys nebūtų buvusios pravertos, ją galėjo tik po keletos dienų surasti, kai lavonas jau būtų pradėjęs pūti. Žmogžudį jinai pažino, tai nejaugi jis būtų išdrįsęs žudyti?

- Aš vis galvoju: kokio velnio jis ten rausėsi?

- Kada tai sužinosim, jeigu iš viso ką nors sužinosim, - tardymas bus baigtas. Pirmiausia reikia nuodugniai apžiūrėti butą. Jame turi būti tai, ko ieškojo žmogžudys. Tą daiktą nebus lengva surasti, nes jis keletą kartų knaisiojosi ir greičiausiai nerado.

- O jeigu surado?

- Tokiu atveju nedaug turėsime galimybių suimti žudiką. Būtinai reikia apklausti visus namo gyventojus. Kelių aukštų namas?

- Šešių ir mansardos.

Božolė vynas buvo puikus, kaip ir puikios Overni dešrelės.

- Vieno aš negaliu suprasti, - tarė Megrė. - Senutė turėjo aštuoniasdešimt šešerius. Dvylika metų našlavo. Kodėl tik dabar pradėjo naršyti po jos butą? Gal tas daiktas ne per seniausiai atsidūrė jos rankose? Bet tokiu atveju ji būtų žinojusi, kas tai yra. Juk ji sakėsi neturinti jokio supratimo, ko iš jos norima.

- Ji stebėjosi kaip ir mes.

- Abu jos vyrai nebuvo paslaptingi. Ir vienas, ir kitas - eiliniai žmonės.

Komisaras pašaukė šeimininką.

- Du puodelius stiprios juodos kavos.

Oras buvo puikus. Dangus vis dar giedras. Turistai palengva vaikštinėjo bulvaru.

Pavalgę vyrai grįžo į Mežeseri krantinę. Šį kartą tik vienas reporteris jų laukė kieme.

- Nieko naujo, žinoma, negalite pasakyti? - apmaudžiai burbtelėjo. - Apmaudu.

- Kaip ir anksčiau, nieko.

- Prieš dešimtį minučių kažkokia moteris palipo laiptais į viršų, bet man atsisakė pasisakyti, kas per viena.

Po minutės Megrė ir Lapuentas jau sveikinosi su ja. Tai buvo augalota, stambi, daugiau į vyrą panaši moteris arti penkiasdešimties metų. Ji sėdėjo svetainėje viena. Žavinjė, atrodė, nė nebandė ką nors iš jos išpešti.

- Jūs komisaras Megrė?

- Taip.

- Aš Andžela Lutė, velionės Antuan giminaitė.

- Madam?

- Ne, madmuazelė. Nors turiu dvidešimt penkerių metų sūnų, bet šito aš nesigėdinu, netgi atvirkščiai...

- Ponia Antuan buvo jūsų teta?

- Ji mano motinos vyresnioji sesuo. Nepaisant to, mano motina mirė visa dešimčia metų anksčiau už ją.

- Jūs gyvenate kartu su sūnumi?

- Ne, gyvenu viena. Mano per daug mažas butas.

- O kur jūsų sūnus?

- Atrodo, dabar Žydrajame krante. Jis muzikantas, gitaristas.

- Kada paskutinį kartą matėte tetą?

- Maždaug prieš tris savaites.

- O dažnai užeidinėdavote pas ją?

- Kartą per mėnesį ar per du.

- Sutardavote?

- Nesipykome.

- Kaip tai suprasti?

- Mudviejų santykiai nebuvo nuoširdūs. Mano teta nepasitikėjo kitais. Ji buvo įsitikinusi, jog aš ateinu pas ją tik tam, kad gaučiau palikimą.

- Ji turėjo daug pinigų?

- Nežinau. Kažkiek santaupų turėjo, bet suma greičiausiai nedidelė.

- Nežinote, ar ji turėjo banke sąskaitą?

- Apie tai man nieko nesakė. Tik prašė, kada numirs, palaidoti prie pirmojo vyro. Tam ji Monparnaso kapinėse net žemės sklypelį nusipirko. Mano supratimu, antrą kartą ji ištekėjo tik tam, kad nebūtų vieniša. Vienatvė - baisus dalykas. Tuo metu ji dar jaunai atrodė. Nežinau, kur sutiko dėdę Antuaną, tik kartą pasakė, jog ruošiasi tuoktis, ir paprašė pabūti liudytoja.

Megrė nepraleido nė žodžio, atidžiai klausėsi, ką pasakojo viešnia. Jis davė ženklą Lapuentui, kad tas nebandytų užsirašinėti. Tokio tipo moteris gali greit nutilti, jeigu pastebės, jog pokalbis įgijo oficialų toną.

- Sakykite, madmuazele Lutė, ar jūsų teta turėjo pagrindo bijotis būti nužudyta?

- Kiek žinau, ne.

- Jinai niekada jums nepasakojo apie paslaptingą lankytoją?

- Niekada.

- Teta jus lankydavo, jums skambindavo?

- Ne. Tik aš kartais ateidavau, norėdama įsitikinti, jog ji sveika ir visko turinti. Mane neramindavo tai, kad, vienai gyvenant, galėjo atsitikti nelaimė, ir niekas to nepastebėtų.

- Ar jai nebuvo atėjusi mintis pasisamdyti tarnaitę?

- Aš visą laiką kartodavau, jog vienai gyventi pavojinga, bet ji su mano nuomone nesutikdavo. Jūs matote, koks butas: nei dulkelės, nei šapelio nėra.

- Jūs, kiek man žinoma, esate masažistė?

- Taip. Turiu neblogą klientūrą. Gyvenimu nesiskundžiu.

- O kas jūsų sūnaus tėvas?

- Jis pametė mane tuo metu, kai gimė mažylis. Toks elgesys man net patiko. Aš buvau juo nusivylusi. Visa tai apskritai man atėmė bet kokį norą tekėti. Nežinau, kas jam atsitiko. Jeigu dabar sutikčiau gatvėje, vargu ar beatpažinčiau.

- Vadinasi, jūsų sūnus užregistruotas kaip nežinomo tėvo vaikas ir turi jūsų pavardę?

- Taip. Jo vardas Emilis, o pavardė Lutė. Nuo to laiko, kada pradėjo kavinėse groti gitara, vadinasi Bilu.

- O jūsų tarpusavio santykiai geri?

- Retkarčiais apsilanko. Dažniausia tada, kai neturi pinigų. Gyvena čigoniškai, bet šiaip geras vaikinas.

- Ar tetą lankydavo?

- Kol mažas buvo, eidavo kartu su manimi, bet nuo šešiolikos metų nė karto nebuvo.

- Ar galėjo ateiti paprašyti pinigų?

- Tai ne jo būdui. Iš manęs prašydavo ir prašo, nes aš jo motina, bet iš svetimų - niekad. Per daug išdidus.

- Gerai žinote tetos butą?

- Neblogai.

- Kur ji mėgdavo sėdėti?

- Štai tame fotelyje, kuris prie lango.

- Ką teta veikdavo dienomis ir vakarais?

- Pirmiausia - valydavo kambarius ir eidavo apsipirkti. Vėliau - gamindavo maistą. Ji nemėgdavo perkąsti ką nors greitomis. Gyveno viena, bet pietus pasigamindavo kiekvieną dieną ir valgydavo valgomajame kambaryje už stalo, užtiesto balta staltiese.

- Dažnai išeidavo iš namų?

- Kai tik būdavo gražus oras, eidavo į parką.

- Skaitydavo?

- Ne. Ji skundėsi regėjimu, skaitymas ją vargindavo. Sėdėdavo parke ir žiūrėdavo į praeivius, žiūrėdavo, kaip žaidžia vaikai.

- Jums būdavo atvira?

- Nežinau. Bet ką ji galėjo nauja pasakyti? Jos gyvenimas buvo vienodas, monotoniškas.

- Draugių turėjo?

- Turėjo, bet senosios išmirė, o naujų pažinčių nebeieškojo. Ji parke net suoliuką pakeitė, kad tik nereikėtų bendrauti.

- Seniai?

- Pernai į vasaros pabaigą. Visą laiką ji sėdėdavo Tiuilri parke vis ant to paties suoliuko. Kartą prie jos priėjo nepažįstama, panašaus kaip ji amžiaus dama ir paklausė, ar laisva vieta. Tetai neliko nieko kito, kaip pasakyti "taip". Vieta iš tikrųjų buvo laisva. Nepažįstamoji iš karto pradėjo pasakoti apie savo gyvenimą. Ji esanti aukštos kilmės, rusų tautybės, buvusi garsi balerina... Rytojaus dieną tetulė vėl ją sutiko toje pačioje vietoje, ir beveik visą valandą užsienietė pasakojo apie save. Kaip Nicoje ją garbino kavalieriai, kaip dėl jos vyrai kraustėsi iš proto, kokia ji buvo prima balerina ir panašias nesąmones. Vėliau skundėsi Paryžiaus klimatu, žmonių nedėkingumu ir senatve. Tai vienas iš nedaugelio atsitikimų, apie kurį papasakojo velionė. "Aš taip mylėjau savo suoliuką, - dūsavo ji, - per tą užsienietę teko ne tik jį palikti, bet ir pereiti net į kitą parko pusę, kad tik jos daugiau nebesutikčiau."

- Ar ta rusė buvo čia atėjusi?

- Nežinau. Bet, žinant tetulės charakterį, galima drąsiai sakyti, kad jos koja nebuvo peržengusi šių namų slenksčio.

- Ar nenujaučiate, kas galėjo būti žudikas?

- Ne, pone komisare. O kaip su laidotuvėmis?

- Palikite savo telefono numerį, pranešime. Tiesa, ar neturite tetos pastarųjų metų fotografijos?

- Paskutinė jos fotografija daryta prieš dvylika metų. Ją nufotografavo pats dėdė Antuanas. Man skambinti geriausia vakare. Dieną paprastai būnu pas klientus.

Kai Andžela Lutė išėjo, Lapuentas kreipėsi į Megrė:

- Ką apie ją manote, šefe?

- Kalba noriai ir gana kategoriškai, - atsakė komisaras. - Klausyk, Lapuentai, tu jau pažįsti šį namą - gal apeitum ir apklaustum gyventojus?

- Klausau, šefe, - atsakė jaunasis inspektorius ir apsisukęs išėjo iš kambario.

Svetainėje tebuvo tik vienas šiuolaikinis daiktas - televizorius. Parketas buvo užtiestas takeliais, ant vieno stovėjo senamadiškas trikojis staliukas. Gremėzdiškas fotelis, aptrauktas gėlėta medžiaga, stovėjo atokiai priešais televizorių.

- Dabar reikia viską nuodugniai apžiūrėti, įsidėmint kiekvieno daikto padėtį, - tarė Megrė. - Juk ji ir pradėjo nerimauti nuo to laiko, kada pastebėjo perstatinėjant daiktus.

Žavinjė su komisaru pernešė stalą į kitą vietą, pastūmė į šalį sunkųjį fotelį, suvyniojo grindų takelius ir įsitikino, jog po jais nieko nepaslėpta. Baldus vėl sustatė į savo vietas. Atidžiai apžiūrėjo visus smulkius daikčiukus, bet nieko įtartino nerado.

Ant židinio krašto buvo dviejų vyrų fotografijos. Vienas buvo išdidžios laikysenos, savimi pasitikinčiu veidu. Greičiausiai tai pirmasis vyras de Karamė. Antrasis - su pražilusiais ūsais ir šypsena veide - galėjo būti ir valdininkas, ir buhalteris, ir pardavėjas. Iš fotografijos buvo matyti tik tai, jog žmogus yra patenkintas gyvenimu.

- Tiesa, kaip įėjo giminaitė? Ji turėjo raktą?

- Ne, - atsakė Žavinjė. - Paprasčiausiai paskambino, o aš atidariau duris.

Pradžiai komisaras paėmė apžiūrėti rankinuką. Jame buvo įdėta pudros dėžutė, gėlėto batisto medžiagos nosinė su inicialais ir dar keletas smulkių moteriškų daikčiukų. Cigarečių nebuvo. Aišku, tokio amžiaus žmonės nerūko. Įkišęs ranką giliau, Megrė užčiuopė grandinėlę su raktais.

- Atsirakinusi duris, raktus ji įsidėjo į rankinuką. Kitaip jie būtų likę duryse arba išmesti ant grindų, - tarė Megrė. - Ji, vargšelė, dar suspėjo pasidėti rankinuką, o tik po to ją užpuolė.

Komisaras veikiau kalbėjo sau negu inspektoriui Žavinjė. Jis jautėsi kaltas, ir jį visą laiką kankino sąžinė, kad neužėjo anksčiau. Bet kas būtų pasikeitę? Tiesioginių įkalčių nebuvo. Namo apsaugą organizuoti nebuvo laiko nei prasmės. Žudikas, nežinodamas komisaro ketinimų, vis vien

būtų laužęsis į vidų.

Megrė, išbandęs keletą raktų, atidarė spintą.

Ištraukiamas stalčius buvo pilnas popierių ir fotografijų. Jie rado taupomąją knygelę. Knygelė buvo įforminta Leontinos Antuan vardu su 10000 frankų įnašu. Joje buvo vieni įnašai ir nė vieno išmokėjimo. Pradėta taupyti prieš dvidešimt penkerius metus, todėl knygelėje po pavarde Antuan buvo išbraukta pavardė de Karamė. Ir štai jums ketvirčio amžiaus, to skurdaus ir nykaus gyvenimo, taupymo rezultatas. Rytinis apsipirkimas, suoliukas parke, o lietui lyjant - kinas. Po popieriais gulėjo dar viena taupomoji knygelė su dvidešimt trijų tūkstančių dviejų šimtų frankų suma. Keletą dienų prieš praėjusių metų Kalėdas iš sąskaitos išimta du tūkstančiai penki šimtai frankų.

- Ši suma tau nieko nesako? - paklasė Megrė inspektoriaus.

Žavinjė patraukė pečiais ir pakratė galvą.

- Televizorius! Duodu garbės žodį, kad ji už tuos du su puse tūkstančio frankų nusipirko televizorių. Pati sau įteikė kalėdinę dovaną.

Toliau žiūrinėdami, rado dar vieną išmokėjimą. Tai prieš dvylika metų antrojo vyro laidotuvėms imti pinigai.

Stalčiuje gulėjo daug atvirukų. Dauguma pasirašyti Žano vardu. Paskutiniai atsiųsti iš įvairių Prancūzijos miestų, Belgijos, Šveicarijos ir kitų valstybių, kuriose vyko kongresai ir kuriuose dalyvavo ponas de Karamė. Tekstas, parašytas gražiu braižu, visur buvo vienodas: "Tau atsidavęs Žanas". Antuanas vienas niekur nevažinėjo, ir jo atvirukų nebuvo. Užtat fotografijų daugybė - vieno ir jų abiejų. Fotoaparatas, gana sudėtingos konstrukcijos, gulėjo tame pačiame stalčiuje. Iš nuotraukų buvo galima matyti, jog Antuanai kiekvienais metais atostogauti važiuodavo vis į naują vietą. Jie pabuvojo Kempere, La Bole, Arkašone ir Bjarice. Kirtę centrinį Prancūzijos masyvą, pasiekė net Žydrąjį krantą.

Įvairių metų fotografijos buvo sudėtos chronologine tvarka. Keletas laiškų, daugiausia Andželos, taip pat siųstų iš įvairių vietovių, gulėjo kartu su nuotraukomis. Laiškuose buvo pasakojama apie mažylį Emilį, kuris puikiai jaučiasi kurorte. Vienintelė Emilio, kuris dabar vadinasi Bilu, nuotrauka buvo kartu su laiškais. Penkiolikametis berniukas tiesiai žiūrėjo į objektyvą tarytum mestų iššūkį visam pasauliui.

- Nieko paslaptingo, - atsiduso Megrė.

Gretimame stalčiuje gulėjo pieštukai, įvairios rašymo priemonės ir popierius laiškams, bet be pavardės ir inicialų. Pasirodo, senoji ponia Leontina nedažnai rašydavo laiškus. Iš tikrųjų, kam ji galėjo rašyti? Iš artimųjų buvo likę tik sesers dukra su sūnumi. Ir, išskyrus tą vienintelę mažylio fotografiją, kurioje jis meta iššūkį visam pasauliui, kitokių giminystės ryšių įrodymo nebuvo.

Apžiūrint virtuvę, Megrė užtiko nežinomos konstrukcijos virtuvinius rakandus, kurie, kaip jam pasirodė, buvo pirkti ne parduotuvėje. Patobulintas konservams atidaryti peilis, paprasta ir originali bulvių skutimo mašinėlė bei naujas kamščiatraukis taip ir kvepėjo racionalizacija. Bet jie viską suprato tik tada, kai atidarė duris į koridariaus gale esantį kambarėlį. Ten stovėjo staliaus varstotas, o ant sienų idealia tvarka sukabinėti įvairūs įrankiai. Šiame kambariūkštyje ponas Antuanas malšino techninės kūrybos troškulį. Kampe gulėjo šūsnis technikos žurnalų, o etažerėje - storas eskizų sąsiuvinis. Jame buvo ir bulvių skutimo mašinėlės brėžinys.

Kiek žmonių šitaip gyvena? Kiek tokių vedusių porų yra milijoniniame Paryžiuje? Apie juos niekas nieko nežino, niekam jie nerūpi. Tai tylūs, darbštūs žemės vabalėliai, turintys tokius pačius mažus savo pasaulėlius, kuriuose viskas taip paprasta ir aišku. Neaiški tik mažosios senutės mirtis.

- Beliko apžiūrėti miegamąjį ir sienines spintas, - tarė Megrė.

Leontinos Antuan garderobą sudarė nedaug drabužių. Žieminis paltas, pilkas lietpaltis, trys vilnonės ir keturios vasarinės suknelės. Vyriškų drabužių nebuvo.Po antrojo vyro mirties ji visus jo drabužius pardavė, kad neprimintų jai tų skaudžių gyvenimo valandų.

Spintose viskas buvo tvarkingai sudėliota, lentynos išklotos baltu popieriumi. Viename tuščiame skyrelyje, taip pat išklotame popieriumi, buvo matyti didelė riebalų dėmė.

Megrė susidomėjęs pauostė tą vietą ir parodė Žavinjė:

- Kaip manai, kas čia?

- Tepalo dėmė.

- Taip, bet ne paprasto tepalo, o to, kuriuo tepami ginklai. Matyt, senė čia laikė revolverį arba pistoletą.

- Tai kurgi jis dingo?

- Tai tu man pasakyk. Dėmė atrodo šviežutėlė. Nejaugi tas, kuris nužudė senutę...

Sunku buvo patikėti, kad žmogžudys, vyras ar moteris, tokiu momentu dar galvotų ir apie ginklo pagrobimą. Ši šviežia dėmė, surasta paskutinę akimirką, viską apvertė aukštyn kojomis. Sugriovė visas Megrė hipotezes.

Ar galėjo senoji dama pirkti pistoletą apsigynimui? Neįtikėtina. Komisaras labiau buvo linkęs manyti priešingai: ji bijojusi šaunamojo ginklo. Bet, kita vertus, argi ji nebuvo nuostabus žmogus? Kokia jos energija, kiek entuziazmo! Pati buvo smulkutė, kumšteliai lyg kūdikėlio, o butas švarut švarutėlis, tartum stiklinė.

- Ginklas greičiausiai priklausė pirmajam arba antrajam jos vyrui, - tarė Žavinjė.

- Bet kur jis dingo? Atiduok tą popierių į laboratoriją, tegul padaro

analizę, nors atsakymą žinau iš anksto.

Pasigirdo skambutis. Megrė apsidairė telefono.

- Čia durų skambutis, - pasakė Žavinjė.

Įėjo išvargęs Lapuentas.

- Pas visus buvai? - paklausė komisaras.

- Pas tuos, kuriuos radau namuose. Man vos pavyko juos apklausti. Jie daugiau klausinėjo manęs negu aš jų. Visiems labai įdomu sužinoti, kaip mirė jų kaimynė. Kokiu ginklu naudojosi žudikas? Kodėl negirdėjo šūvių?

- Pasakok toliau.

- Viršuje gyvena šešiasdešimties metų senbernis, žinomas istorikas. Knygų lentynoje mačiau parašytas jo knygas. Jis retai išeina iš namų. Laiko šunį. Pas jį kasdien ateina moteris tvarkyti buto ir ruošti valgio. Mačiau ir tą moterį. Ją vadina "madmuazele Eliza". Visiškai patikima. Butas toks pat senas kaip ir šitas, bet apstatytas skoningai. Istorikas pareiškė: "Kad nors ji nebūtų pirkusi to prakeikto telvizoriaus! Kievieną vakarą tas velnias rėkdavo iki išnaktų, neduodamas man užmigti. Aš keliuosi šeštą valandą ryto. Niekaip neįstengiu išsimiegoti". Prie viso šito dar pridėjo, kad niekada nėra su ja kalbėjęs, nors čia gyvena jau dvidešimt metų. Jie tik pasisveikindavo susitikę laiptuose. Prisimena vyrą - triukšmingas buvo. Ne iš prigimties toks. Iki vėlumos dirbdavo dirbtuvėje, kažką kaldavo, gręždavo, obliuodavo. Kaimynai per jį neturėjo ramybės.

- O kas gyvena priešais?

- Nieko nebuvo namuose. Nuėjau pasiteirauti konsjeržės. Pasirodo, pas ją gyvena jaunavedžiai. Jis - kino studijos inžinierius, ji toje pačioje studijoje dirba montažininke. Vakarieniauja dažniausiai mieste ir grįžta į namus pusiaunaktį. Darbą pradeda po pietų.

- Trečiame aukšte?

Lapuentas pažvelgė į bloknotą.

- Gyvena šeima, pavarde Liapė. Aš užtikau tik močiutę su anūkėliu. Marti dirba galanterijos parduotuvėje Rivolio gatvėje. Sūnus - draudimo agentas. Daug važinėja. Su mirusiąja jokių reikalų neturėję.

- Gretimame bute?

- Kalbėjausi su senute, kitų nebuvo namuose. Ji štai ką pasakė: "Su velione aš nesusitikdavau iš principo. Ta moteris per daug apsukri buvo. Įrodymas - du mirę vyrai. Aš irgi našlė, bet antrą kartą neišdrįsau tekėti."

Lapuentas vėl žvilgtelėjo į bloknotą.

- Tėvas Raimondas. Nežinau, kuriai kategorijai jį priskirti. Jis labai senas ir visą laiką tūno namuose. Apie Leontiną Antuan de Karamė nieko nėra girdėjęs, lyg jos nebūtų buvę šiame pasaulyje. Palipau aukštu aukščiau. Butas tuščias. Gyventojai po dviejų savaičių išvažiuoja. Dabar ten

remontas. Šeimininkė apie keturiasdešimt metų ir du mokyklinio amžiaus vaikai. Aplankiau senį, kurį prižiūri konsjeržė. Maniau, išvysiu sugniužusį, gyvenimu nusivylusį senuką, o, pasirodo, atvirkščiai. Jis taip mitriai važinėja su kėde po kambarius, kad tiesiog miela žiūrėti. Be to, jis kandus žmogus. "Vadinasi, ją nužudė? - buvo pirmieji jo žodžiai. - Įdomu, įdomu. Jau daugiau kaip penkiasdešimt metų tokio atsitikimo šitame name nebuvo. Ar žinoma, kas tai padarė? Manau, kad nusikaltimas padarytas ne aistroms siautėjant?" Ir tas pokalbis jį taip prajuokino, kad geras penkiolika minučių kvatojosi, susiėmęs už šonų. Jis įsilinksmino. Jeigu būtų galėjęs vaikščioti, manau, tikriausiai būtų prašęs leidimo apžiūrėti įvykio vietą. Priešais senį gyvena Blanšė. Jai apie šešiasdešimt metų. Dirba vyno paviljone kasininke. Jos nemačiau, grįžta vėlai - po pusiaunakčio.

Šis mažas žmonių būrelis daug metų gyvena kartu, viename name, po vienu stogu, bet visų jų rūpesčiai skirtingi. Jie nebendraudavo tarpusavyje, nesidalijo nei džiaugsmais, nei vargais, o tik iš mandagumo sveikindavosi, susitikę laiptinėse. Kiekvienas gyveno savame narvelyje, tvirtai uždarę duris.

- Liksi čia, kol atsiųsiu pamainą, - tarė Megrė, kreipdamasis į Žanvijė. - Gal kam atrodys ir juokinga, bet mano tokia nuojauta, jog vyras ar moteris, kuris taip atkakliai rausėsi po butą, gali dar kartą čionai sugrįžti.

- Jeigu laisvas, atsiųskite Torensą. Jis dievina televizorių, dabar turės progos lig soties prisižiūrėti.

Išeidamas iš namo, Megrė pasiėmė dėmėtąjį popierių. Grįžęs į Orfevro krantinę, jis iš karto užlipo į trečią aukštą, kur laboratorijos darbams vadovavo Moersas.

- Išaiškinkite man šitą dėmę.

Moersas pauostė popierių ir jau norėjo sakyti, kad čia kiekvienam kvailiui aišku, bet, žvilgtelėjęs į komisarą, prikando liežuvį, ir iš karto atidavė vienam savo padėjėjų ištirti.

- Manau, jog tai ginklų tepalo dėmė, - tarė Moersas.

- Man būtinai reikalinga oficiali ekspertų nuomonė. Tai vienintelis siūlo galas, kurį turiu rankose. Dėmė sena?

- Mesjė Remi viską pasakys, bet reikės palaukti.

- Būsiu labai dėkingas. Skubiai atsiųskite rezultatus.

Komisaras nuėjo į savo kabinetą, o vėliau užsuko pas inspektorius. Kabinete sėdėjo Torensas ir Lapuentas. Pastarasis rašė raportą.

- Sakyk, Torensai, ar tu nealkanas? - paklausė Megrė.

Storulis Torensas buvo pritrenktas.

- Penktą valandą vakaro?

- Matai, drauguži, vėliau tau nebus laiko pavalgyti. Jeigu nori, eik užkąsti arba, dar geriau, nusipirk sumuštinių. Eisi į Mežeseri krantinę ir

pakeisi Žanvijė. Tu pamainą gausi rytoj iš ryto. Buto raktus rasi svetainėje ant apvalaus staliuko. Turėk omenyje, jog žudikas taip pat turi raktą. Jam nereikės laužti durų.

- Jūs manote, kad jis dar sugrįš?

- Čia tokie keisti dalykai dedasi, jog gali visko tikėtis.

Megrė paskambino daktarui Forniu.

- Ar jau padarėte skrodimą?

- Ką tik norėjau padiktuoti raportą. Ta dama, nors gležna, galėjo dar šimtą metų gyventi. Puikus organizmas, kaip jaunos mergaitės. Ji buvo uždusinta, aš tai iš karto pastebėjau. Galiu dar pridėti, kad žudant buvo panaudotas raudonos medžiagos gabalas. Aš suradau dantyse siūlą. Ji bandė kandžiotis. Grūmėsi iš paskutiniųjų, kol pritrūko jėgų ir kvapo.

- Dėkui jums daktare. Laukiu oficialaus raporto.

- Gausite ryt iš ryto, su pirmuoju paštu.

Ponia Antuan negerdavo alkoholio. Namuose nebuvo nei vyno, nei kitokių gėrimų. Jos racioną sudarė pieniški patiekalai, ir ji valgydavo daug sūrio. Šias smulkmenas komisaras prisiminė žiūrėdamas pro savo kabinėto langą į Sen Mišelio tiltą. Upe plaukė daug baržų, kurias tempė buksyrai. Vienas buksyras su išpieštu ant tamsaus kamino didžiuliu balto dobilo lapu siaubingai baubė.

Dangus buvo žydrai rožinis. Kvepėjo ryškiai žali medžių lapai. Paukščiai be perstojo čiulbėjo.

Tuo metu policininkas Piko, kuris pirmas buvo pastebėjęs senučiukę, pasiprašė priimamas komisaro.

- Nežinau, pone komisare, ar jus domina šis reikalas. Laikraščiuose mačiau nužudytosios nuotrauką. Aš pažįstu tą moterį. Teisybę pasakius, prieš savaitę ją mačiau sukinėjantis apie kriminalinės policijos būstinę. Maniau, jog ji kreipsis į mane, ko nors prašydama, bet ji pasisukiojo ir, nieko nesakiusi, nuėjo. Rytojaus dieną ji vėl pasirodė ir šį kartą išdrįso paklausti, kur komisaro Megrė biuras. Pasakiau, jog antrame aukšte. Diena vėliau budėjo Liatju. Jis matė, kaip jinai įėjo į kiemą ir be jokių abejonių tiesiai pasuko į mūsų patalpas. Liatju nepaklausė, ar senutė turi šaukimą, pamanė, jog turistė. Tokia buvo ryžtinga.

- Dėkui jums. Parašykite raportą. Liatju tegul taip pat parašo.

Vadinasi, ji apie būstinę jau anksčiau sukinėjosi, prieš prašydama komisaro priėmimo. Tas nusiuntė pas Lapuentą, kurį ji palaikė jo sūnumi. Senutė vis tiek sulaukė komisaro gatvėje...

Senasis Žozefas pasibeldė į Megrė kabineto duris ir, savaime suprantama, atidarė jas anksčiau, nesulaukęs kvietimo. Jis padavė komisarui užpildytą blanką, kuriame buvo parašyta "Bilis Liutė".

Prieš dvi valandas masažistė buvo sakiusi, jog sūnelis esąs kažkur

prie Žydrojo kranto, o pasirodo, jis čia.

- Žozefai, įleiskite jį, - skubiai tarė Megrė.

III

- Aš maniau, kad manęs ieškote.

- Kaip matote, ne. Betgi jūsų motina sakė, kad jūs esate Žydrajame krante.

- Žinote, tai, ką mano mamytė kalba, ne visada teisybė. Galima užsirūkyti?

- Prašau, jei tik norite.

Atrodė, kad šis jaunas vyras neėmė nei į galvą, nei į širdį, jog esąs kriminalinės policijos valdyboje, ir į komisarą Megrė žiūrėjo kaip į paprasčiausią valdininką. Tai nebuvo iššaukiantis įžūlumas arba drąsos demonstravimas, o tokia laikysena. Apsirengimas buvo irgi pernelyg spalvingas. Ilgi kaštoniniai plaukai, iš po zomšinės striukės kyšojo žalsvi languoti marškiniai, rusvai gelsvo velveto kelnės ir mokasinai. Iš apsirengimo atrodė tikras hipis, bet iš tikrųjų toks nebuvo.

- Perskaitęs laikraščiuose, kas atsitiko mano senelei, pamaniau, jog policija panorės su manimi pasikalbėti.

- Džiaugiuosi, kad atėjote.

Emilis visiškai nebuvo panašus į savo motiną. Ta buvo aukšta, stambi, plačių pečių, o jis - nedidelis, lieknas, rugiagėlių spalvos akimis.

Megrė atsisėdo už stalo ir parodė jam kėdę priešais save.

- Ačiū. Bet iš tikrųjų kas gi atsitiko senelei? Laikraščiai apie tai mažai ką rašo.

- Rašo tik tai, kas yra žinoma. Ji buvo nužudyta.

- Namai apvogti?

- Atrodo, ne.

- Tikrai, ji niekada nelaikydavo namuose stambios pinigų sumos.

- Iš kur žinote?

- Retkarčiais užeidavau pas ją.

- Kada likdavote be skatiko?

- Žinoma. O apie ką gi galėjau su ja kalbėti? Mano reikalai jos nedomino.

- Jinai jums duodavo pinigų?

- Paprastai šimto frankų banknotą. Deja, man dažnai tekdavo šiuo reikalu lankytis pas ją.

- Girdėjau, jūs muzikantas...

- Taip, tas teisybė. Esu gitaristas. Groju nedideliame ansamblyje, kuris vadinasi "Nikponi".

- Ar grojimu galima užsidirbti pragyvenimui?

- Kaip kada. Retkarčiais mus pasamdo padorus kabarė, retkarčiais - koks nors klubas ar kavinė. O paprastai mes grojame smuklėse. O ką jums pasakojo mano motinėlė?

- Nieko tokio.

- Netikslu būtų sakyti, jog mano motina miršta iš meilės man. Visų pirma, mūsų visiškai skirtingi charakteriai. Motina galvoja vien apie pinigus ir save. Įmanytų, tai ir nevalgytų, ir negertų, kad tik daugiau sutaupytų.

- Ir tetulę ji mylėjo?

- Neapkęsdavo jos. Aš pats savo ausimis girdėjau, kaip motina dūsavo: "Nejaugi šita senė taip niekada ir nenusibaigs?"

- Kodėl taip geidė jos mirties?

- Savaime suprantama, kad gautų palikimą. Senelei per daugelį metų po abiejų vyrų mirties iš rentų susidarė nemaža krūva pinigų. Iš tikrųjų senutę aš mylėjau. Manau, ji mane taip pat, visada stengdavosi man paruošti skanios kavos su pyragėliais. "Tu turbūt ne kiekvieną dieną valgai? - klausdavo manęs. - Kodėl nepasirenki geros pelningos profesijos, o trankaisi su ta nelemta gitara?" Motina taip pat norėjo, kad aš išmokčiau amato. Ji tikėjosi, jog būsiu gydytoju ortopedu. Apie tai ji man dažnai kalbėdavo: "Jų taip mažai yra, kad kartais reikia visą mėnesį laukti priėmimo. Ši profesija pelninga, ir darbas švarus."

- Kada paskutinį kartą buvote pas senelę?

- Prieš tris savaites. Mes autobusu buvome nuvažiavę į Londoną. Manėme, gal kas pasiūlys geresnio darbo, bet, pasirodo, pas juos pačius pilna ansamblių, ir dar geresnių už mūsiškius. Grįžome atgal be skatiko kišenėje, ir aš buvau priverstas užeiti pas senutę.

- Ji davė šimtą frankų?

- Taip. Ir priedo - kavos su pyragaičiais.

- Kur jūs gyvenate?

- Aš dažnai keičiu vietą. Kartais gyvenu su kokia mergiote, kartais, kaip dabar, vienas. Turiu Mufarto gatvės viešbutyje mebliuotą kambariūkštį.

- Dirbate?

- Taip. Ar žinote "Bongo"?

Megrė pakratė galvą. Jaunuolis, atrodo, labai nustebo, kad dar yra

žmonių, nežinančių "Bongo".

- Tai mažas bistro Mobero aikštėje, - paaiškino jis. - Šeimininkas, kilimo iš Overni, greitai susiorientavo, ko reikia kvartalui. Jis pasikviečia hipius ir kartkartėmis duoda jiems veltui pavalgyti ir išgerti. Pasisamdo už porą frankų ir vakarienę tokius pat kaip mes muzikantus, dar yra gerai dainuojanti mergina, o visa tai kartu paėmus, patraukia lankytojus. Jie ateina iš arti pasižiūrėti į garsiuosius hipius ir netiki, kada mes jiems sakome, jog nevartojame hašišo ir marihuanos.

- Jūs norite tapti tikru muzikantu?

- Tikiuosi. Mane vien muzika tedomina. Net bandau kurti, bet kol kas nesurandu savo stiliaus. Tačiau turiu pasakyti, jog ne aš nužudžiau senelę. Pirma, žudyti žmones tai ne mano principas, o antra, iš karto būčiau patraukęs policijos dėmesį ir būčiau pasodintas į kalėjimą.

- Ar turite senelės buto raktą?

O ką aš su juo veikčiau?

Kur buvote vakar šeštą valandą vakaro?

Lovoje.

Vienas?

- Beveik vienas. Visą naktį praleidau "Bongo". Ten pasičiupau simpatingą merginą iš Skandinavijos pusiasalio, danų ar švedų kilmės. Auštant parsivežiau ją į savo kambarėlį. Užmigom apie pietus. Per miegus girdėjau kažkokį bruzdesį, bet negalėjau praplėšti akių, buvau visiškai nusikalęs, galva plyšo pagiriom. Atsikėliau devintą valandą vakaro, merginos jau nebuvo.

- Vadinasi, jūsų niekas nematė tarp penkių ir devynių?

- Tikrai ne.

- Galite surasti tą merginą?

- Jeigu jos šį vakarą nebus "Bongo", vadinasi, ji bus kitoje to kvartalo smuklėje.

- Anksčiau ją pažinojote?

- Ne.

- Žinote, kas ji per viena?

- Žinau tik jos vardą: Hilda. Be to, ji pasakojo, kad jos tėvas esąs aukštas valdininkas.

- Kiek jai metų?

- Sakėsi turinti dvidešimt dvejus. Nebeprisimenu gerai, su kuo ten jai reikėjo susitikti. Jeigu ne tas susitikimas, tai, ko gero, porai savaičių būtų apsigyvenusi pas mane. Visada taip būna. Pagyvenam kurį laiką kartu, o vėliau skiriamės, paprastai nežinodami, dėl ko.

- Papasakokite apie savo santykius su motina.

- Jau minėjau, kad mes nebesurandam bendros kalbos.

- Vis dėlto ji jus išaugino, išauklėjo.

- Tas jai mažai rūpėjo. Ji visą laiką turėjo pretenzijų senutei. Manė, jog ta pasiims mane auginti. Motina dirbo, ir, žinoma, jai sunku buvo su manimi terliotis. Kiekvieną rytą reikėjo mane nuvesti į darželį, o vakare vėl pasiimti. Panašiai buvo ir mokykloje. Svarbiausia, jai labai nepatogu būdavo prieš vyrus, nes aš trukdžiau juos priiminėti namuose.

- O jų daug buvo?

- Kaip kada. Šešis mėnesius gyvenome su tokiu tipu, kurį aš turėjau tėveliu vadinti. Jis sėdėdavo namuose ir valgydavo motinos uždirbtą duoną.

- Nedirbo?

- Atrodo, buvo komivojažierius, bet niekur nevažinėjo. Kartais per miegą girdėdavau triukšmą, girtų vyrų balsus, o rytą atsikėlęs rasdavau viską po senovei: nei rėkaujančių, nei girtų. Vyrai daugiausia būdavo jaunesni už motiną, ypač pastaruoju metu. Prieš porą savaičių sutikau ją Sen Žermeno bulvare su vienu tipu, kurį dažnai matydavau smuklėse. Jį vadina Ilguoju Marseliu.

- Ar jį pažįstate?

- Ne. Bet jo labai prasta reputacija - "alfonsas". Jūs turbūt nežinote, kad motina su malonumu žvilgteli į butelio dugną?

Tuo pačiu metu jis buvo ir naivuolis, ir cinikas.

- Aš nemanau, jog motina nužudė senelę. Ji tokia, kokia yra, aš irgi toks, koks esu, negalėdamas būti kitoks. Galbūt kada nors tapsiu žvaigžde, garsenybe, o gal pasidarysiu paskutiniu nevykėliu, kurių tiek daug Sen Žermene. Ar turite dar ko klausti?

- Tikriausiai, bet, jūsų laimei, man dabar niekas nebeateina į galvą. Ar esate patenkintas savo gyvenimu?

- Apskritai, taip.

- Nenorėtumėte tapti ortopedu, kaip to pageidavo motina? Būtumėte vedęs, turėtumėte vaikučių...

- Toks gyvenimas manęs netraukia. Galbūt vėliau apie tai pagalvosiu.

- Kokį įspūdį jums padarė senelės mirtis?

- Tiesiog dūrė į širdį. Pernelyg mažai ją pažinojau. Man atrodė, jog ji per ilgai gyvena ir jai seniai laikas būtų kraustytis į aną pasaulį. Bet pasirodo, apsirikau. Aš ją mylėjau. Ypač akis ir šypseną. "Valgyk", - sakydavo,kai užeidavau pas ją, ir su šypsena žiūrėdavo, kaip ryju jos pyragėlius. Be savo motinos iš tikrųjų neturiu artimesnio žmogaus. Mano ilgi plaukai ją labai skaudino. Dažnai manęs klausdavo: "Argi iš tiesų nenori nusikirpti? Su tokiais karčiais esi labiau panašus į laukinį negu į padorų žmogų. Juk, teisybę pasakius, tu nesi toks, kokiu apsimeti, arba

nori būti. Verčiau jau būk žmogumi ir padoriai atrodyk, o nevaikščiok kaip kokia baidyklė, su ilgais plaukais ir gitara". Kada ją laidos?

- Dar neaišku. Priklauso nuo tardytojo. Tikriausiai po poros dienų. Palikite savo adresą, pranešime.

- Ar ji ilgai kankinosi?

- Visai ne. Sakykite, ar jūs neturite vilnonio šaliko ar ko nors panašaus?

- Niekada nenešioju šalikų. Kodėl klausiate?

- Nesvarbu, šiaip sau.

- Ar neįtariate, kas ją nužudė?

- Konkrečių įtariamųjų nėra.

- Gal koks nenormalus?

- Tai kodėl jis pasirinko ponią Antuan ir užpuolė ją namie, kai aplink pilna žmonių? Be to, žudikas kažko ieškojo.

- Pinigų?

- Nesu tikras. Jeigu jis pažinojo senutę, tai turėjo žinoti ir tai, jog pinigus ji laikė taupomojoje kasoje, o ne namuose. Antra vertus, jis jau nebe pirmą kartą brovėsi į butą. Nežinote, ar senutė turėjo kokių nors brangenybių?

- Brangenybių turėjo, bet jos menkavertės. Kuklios dovanėlės, padovanotos mirusiųjų vyrų.

Megrė jas buvo matęs. Tai žiedas su granato akute ir tokie pat karoliai. Auksinė apyrankė ir auksinis laikrodėlis. Toje pačioje dėžutėje ji laikė perlinį kaklaraiščio smeigtuką, greičiausia priklausiusį pirmajam vyrui, ir sidabrines sąsagas. Visa tai buvo nemadinga ir praktiškai nebeturėjo vertės.

- Gal buvo vertingų dokumentų?

- Ką jūs vadinate dokumentais? Kiek suprantu, ji buvo paprasta sena moteris, ramiai nugyvenusi dalį gyvenimo su vienu vyru, vėliau su kitu. Aš nepažinau pono de Karamė, jis mirė prieš pat man gimstant, bet gerai pažinojau jos antrąjį vyrą Žozefą Antuaną, kuris buvo korektiškas žmogus...

Megrė atsiduseęs pakilo nuo stalo.

- Ar dažnai lankotės pas motiną?

- Beveik niekada.

- Nežinote, ar ji dabar viena gyvena, ar su Ilguoju Marseliu?

- Nežinau.

- Ačiū, kad atėjote, pone Lutė. Malonu buvo su jumis susipažinti. Gal kada nors užsuksiu pasiklausyti jūsų muzikos.

- Geriausia ateiti vienuoliktą valandą vakaro.

- Tokiu laiku aš paprastai lovoje.

- Ar vis dar esu įtariamas?

- Iki to laiko, kol surasime kaltininką, įtariami visi, bet jūs ne daugiau už kitus.

Megrė uždarė duris įkandin gitaristo ir atsirėmė į palangę. Temo. Tolimesnių kvartalų namai jau susiliejo į ištisinę mūro sieną. Artėjo naktis. Komisaras per šias kelias valandas sužinojo daug naujo, tačiau byla nepasidarė aiškesnė.

Ko nežinomas asmuo paslapčia lankėsi pas seną moterį Mežeseri krantinėje? Juk ji daug metų išgyveno viena, ir niekada nebuvo panašiai atsitikę. Jos pirmasis vyras neatrodė paslaptingas, vėliau ji našlavo. Antrasis vyras taip pat niekam nekėlė įtarimų. Seniai miręs. Po jo mirties senutė pradėjo gyventi ramų, monotonišką gyvenimą. Su niekuo, be seserėčios ir jos sūnaus, nebendravo. Kodėl anksčiau niekas nesirausė bute? Velniai žino, gal tas daiktas tik dabar atsirado?

Jis patraukė pečiais, dar kartą sodriai nusikeikė ir pravėrė duris į inspektorių kambarį.

- Iki rytojaus, vaikinai!

Grįždamas į namus, komisaras pagalvojo, kad iš tikrųjų keista jo profesija. Visą laiką beveik aklai, lyg užrištomis akimis, reikia eiti į priekį, ieškoti kažkokio atramos taško, rinkti faktą prie fakto, kol pagaliau padarai išvadą.

Ilgaplaukis rudis pasirodo esąs simpatingas vaikinas.

Ponia Megrė, kaip paprastai, atidarė duris tuo metu, kada jis įėjo į laiptinę.

- Tu kažko susirūpinęs? - paklausė žmona.

- Yra ko. Vedu bylą, kurioje viskas supainiota ir nieko aiškaus.

- Senosios damos nužudymas?

- Taip.

- Ką apie ją pagalvojai?

- Kad ji kuoktelėjusi sena boba, kuri maldavo padėti, lyg aš būčiau vienintelis žmogus pasaulyje, galintis ją apginti.

- Ar ką nors padarei jos labui?

- Negalėjau reikalauti iš inspektorių, kad saugotų ją dieną naktį. Ji skundėsi, jog, sugrįžusi į namus, rasdavo perstatytus daiktus. Man atrodė, kad ji pati visa tai sugalvojo arba jos atmintis sušlubavusi. Vis dėlto pažadėjau užeiti pas ją, kad nuraminčiau. Vakar, matyt, ji sugrįžo anksčiau nei paprastai, o "svečias" dar buvo nespėjęs išeiti. Užtiktas nusikaltimo vietoje, jis griebė šaliką ir ją pasmaugė.

- Ar ji turėjo šeimą?

- Tik seserėčią, o ši - suaugusį, be tėvo gimusį sūnų. Aš buvau susitikęs su jais. Seserėčia stambi, gremėzdiška, kaip luitas moteris. Ji

masažuotoja. Sūnelis - visiška priešingybė: gležnutis, liesutis, rudaplaukis, bet simpatingas vaikinas. Dedasi esąs muzikantas, skambina gitara kažkokioje Mobero aikštės smuklėje.

- Nieko nepavogta?

- Neįmanoma nustatyti. Vienintelis įkaltis, jeigu taip galima pavadinti, - naktinės spintelės stalčiuje gulėjo revolveris, o dabar jo ten nebėra.

- Dėl revolverio nežudoma ir daug kartų nenaršoma po svetimą butą, jeigu tik norima jį apvogti.

- Sėskime prie stalo.

Vakarieniavo neskubėdami, prie atviro lango, nejungdami televizoriaus. Lauke buvo šilta. Sustingęs oras, persisunkęs drėgna vėsa, teikė neapsakomą gėrį. Vos vos judėjo medžių lapai.

- Gal tau vertėtų mesti tą bylą?

- Aš irgi norėčiau, bet negaliu apvilti žmonių. Vargšė sunutė užmokėjo gyvybe.

- Gal eisim pasivaikščioti?

Sutikdamas jis linktelėjo galva. Nenorėjo visą vakarą sėdėti namuose.

Palengva jie nuėjo iki Bastilijos aikštės ir kavinės terasoje atsisėdo pailsėti. Ilgaplaukis gitaristas grojo, laviruodamas tarp staliukų, o jam iš paskos einanti juodaplaukė mergina ištiesdavo lėkštę kavinės lankytojams.

Komisaras iš karto prisiminė rytą matytą rudaplaukį. Matyt, jis irgi panašiu būdu pasipildo ištuštėjusią kišenę.

Megrė šiandien buvo gyvesnis kaip paprastai ir žmona iš karto tai pastebėjo. Ji šyptelėjo pati sau, nieko jam nesakydama, ir ilgai žiūrėjo į tamsą. Komisaras neskubėdamas rūkė pypkę ir galvojo apie rudąjį vaikiną. Norėjo nueiti į "Bongo" pasižiūrėti, ką jis ten veikia, ar surado tą merginą, su kuria praleido pusdienį. Bet ko ten eiti? Ką dar būtų galima naujo surasti? Mežeseri krantinės aštunto numerio namo gyventojais komisaras nepasitikėjo. Jo nuomone, kas nors iš jų turėjo pažinti senutę geriau negu kad pasakojo Lapuentui. Pasidaryti jos buto raktą buvo visai nesunku. Bet kam to reikėjo? Savaime aišku, ji nužudyta ne dėl pinigų. Tie keli šimtai frankų gulėjo pačioje matomiausioje vietoje - komodos stalčiuje.

- Rytoj būtinai pareikalausiu abiejų jos vyrų charakteristikų, nors jie jau seniai mirę, - nusprendė Megrė.

- Eisime namo? - paklausė žmona.

Jis staiga išgėrė jau trečią taurelę kalvadoso ir vos neužsakė ketvirtos. Laimei, susilaikė. Toks gestas būtų nepatikęs žmonai. Jinai saugojo vyro sveikatą, rūpinosi juo. Ne kartą sakydavo jam: "Galima metų metus

gerti vyną arba kitus alkoholinius gėrimus, bet ateina toks laikas, kada organizmas pradeda šito nebepakęsti".

Megrė patraukė pečiais ir atsistojo. Žmona pasekė jo pavyzdžiu. Lauke ji paėmė jį už parankės, ir abu patraukė Bomaršė bulvaru namų link.

Namuose, vengdamas žmonos priekaištų, jis pasistengė iš karto užmigti.

Mežeseri krantinėje tą naktį buvo ramu, ir storulis Torensas galėjo ramiai miegoti senosios damos krėsle. Aštuntą valandą ryto inspektorius Lurti nuėjo jo pakeisti ir užtiko reporterį gyvai besišnekučiuojant su konsjeržė.

Dešimtą mieguistas ir nekalbus komisaras pravėrė inspektorių kambario duris ir mostu pasikvietė Lapuentą bei Žanvijė. Paprašė užeiti ir Luką.

Atsisėdęs už stalo, jis ilgai krapštė savo pypkę tokia veido išraiška, lyg tai būtų be galo svarbus dalykas.

- Štai ką, vyrai. Nuo vakar dienos mes nė per žingsnį nepažengėme į priekį. Kadangi nieko gero nerandame dabartyje, pradėsime knistis praeityje. Tu, Luka , nueisi į universalinę parduotuvę prie turgaus, kur yra viešbutis "De Vili", į žemės ūkio skyrių. Ten turėtų būti pardavėjų, kurie pradėjo darbą tėvuko Antuano laikais. Klausk jų, ko tik nori. O man reikia žinoti, kas jis buvo per žmogus, kokios jo dvasinės savybės, koks gyvenimo būdas ir panašiai.

- Klausau, šefe. Tik ar ne geriau būtų paprašius direkcijos leidimo apklausti žmones. Direkcija neišdrįs mums neleisti, o darbuotojai, žinodami, koks reikalas, jausis daug laisviau ir atviriau viską išpasakos.

- Gerai, daryk, kaip išmanai! Tu,Žanvijė, eisi į meriją ir padarysi tą pat ką ir Luka, bet teirausies apie poną de Karamė. Bus sunkiau, nes jis dar anksčiau mirė. Jeigu tie žmonės, kurie dirbo su juo kartu, išėję į pensiją, sužinosi jų adresus ir visus apeisi. Žinoma, toks darbas - tai rutina, bet pasitaiko, jog ir ji duoda vaisių. Tu, Lapuentai, eisi kartu su manimi.

Visi keturi atsistojo.

Kieme jaunasis inspektorius paklausė:

- Mašiną imsime, šefe?

- Nereikia. Mes tik pereisime tiltą. Sen Andrė der Art gatvė čia pat. Su mašina būtų toliau.

Namas, į kurį jie įėjo, buvo senas, kaip ir visi to kvartalo namai. Į dešinę nuo vartų buvo įsikūrusi bageto dirbtuvė, kairėje - konditerijos parduotuvė. Konsjeržės buto stiklinės durys atsidarydavo į koridorių, kuriuo galėjai išeiti į kiemą.

Komisaras užsuko į jos butą ir parodė pažymėjimą. Durininkė buvo

vidutinio amžiaus, nedidelė, apkūni moteris raudonu veidu. Vaikystėje ji tikriausiai turėjo skruostuose duobutes, nes ir dabar jos pasirodydavo jai šypsantis.

- Aš tikėjausi, kad policija anksčiau ar vėliau apsilankys.

- Kodėl?

- Kai perskaičiau laikraščiuose, kas atsitiko tai vargšei senutei, prisiminiau, jog ji vienos mūsų gyventojos giminaitė.

- Jūs kalbate apie Andželą Lutė?

- Taip.

- Ar ji jums yra pasakojusi apie savo tetą?

- Andžela ne iš kalbiųjų, bet kartais sustoja persimesti vienu kitu žodžiu. Kartą mes užsikalbėjome apie nesąžiningus nuomos mokėtojus. Ji papasakojo, kad tokių pasitaiko ir jos klientų, bet bijanti su jais vaidytis, nes tai pasiturintys žmonės. "Laimė, kad aš greit gausiu palikimą po tetos mirties, - taip pareiškė ji. - Nereikės man tada vargti ir savo uždirbtų pinigų prašyti lyg išmaldos". Dar papasakojo, jog teta turėjusi du vyrus, dabar gaunanti dvi rentas ir turi susitaupiusi daug pinigų.

- Pas ją dažnai būna svečių?

Durininkė, atrodo, sutriko.

- Ką jūs turite omenyje?

- Dažnai ją lanko bičiulės?

- Tokių nėra.

- Klientai?

- Ji nedirba namuose. Pati vaikšto pas juos.

- Priiminėja vyrus?

- Taip, šito gero būna. Kodėl, teisybę pasakius, aš negaliu apie tai kalbėti? Ne per seniausiai vienas toksai netgi pusmetį pas ją išgyveno. Visa dešimčia metų jaunesnis už ją, niekur nedirbo, vaikščiojo po parduotuves ir rūpinosi namų ruoša.

- Ar ji dabar namuose?

- Prieš valandą išėjo. Ji anksti pradeda dirbti. Bet viršuje kažkas yra.

- Vienas nuolatinių svečių?

- Nežinau. Vakar ji grįžo gana vėlai. Kai atidariau duris, buvo girdėti dviejų žmonių žingsniai, bet šįryt nemačiau, kad kas išeitų.

- Dažnai taip atsitinka?

- Nedažnai, bet pasitaiko.

- O sūnus?

- Beveik niekada neateina. Nemačiau jo jau keletą mėnesių. Jis labai panašus į hipį, bet iš tikro geras vaikinas.

- Dėkui jums. Lapuentai, eisime į viršų.

Lifto nebuvo. Buto langai žvelgė į kiemo pusę. Durys buvo neužra-

kintos, ir Megrė su Lapuentu įžengė tiesiai į vidų. Jie atsidūrė šiuolaikinio stiliaus prabangiai apstatytame bute. Negirdėdamas jokių garsų, komisaras pravėrė tolesnio kambario duris ir dvivietėje lovoje pamatė gulintį vyriškį, kuris tik ką prasimerkė ir nustebęs žiūrėjo į jį.

- Kas yra? Ko norite?

- Norėjau pamatyti šių namų šeimininkę Andželą Lutė, bet kadangi čia esate ir jūs, tai...

- Kas jūs per vienas, kad drįstate veržtis į svetimą butą?..

- Aš komisaras Megrė. Mes jau buvome susitikę, tik labai seniai. Jūs tada dirbote barmenu ir vadinotės Ilguoju Marseliu.

- Mane ir dabar taip vadina. Jeigu leisite, pone komisare, aš apsimausiu kelnes.

- Nesigėdinkite.

Ilgasis Marselis buvo kaulėtas ir liesas. Jis skubėdamas movėsi kelnes, akimis ieškodamas šlepečių.

- Žinote, komisare, mūsų santykiai su Andžela ne tokie, kokius įsivaizduojate. Mes draugai. Vakar kartu praleidome vakarą, ir aš pasijutau negaluojantis. Užuot trenkęsis per visą Paryžių, nusprendžiau nakvoti pas ją.

- Žinoma, ir visiškai atsitiktinai čia pateko jūsų šlepetės.

Megrė atidarė spintą. Ten kabojo du vyriški kostiumai, greta gulėjo marškiniai, apatiniai.

- Gana kvailioti! Klokite viską iš eilės.

- Jei galima, paruošiu kavą.

Komisaras iš paskos nuėjo į virtuvę. Marselis virė kavą taip, lyg tai būtų daręs kiekvieną dieną.

- Man nėra ko pasakoti. Aš niekuomet nebuvau suteneriu, nors man tai dažnai prikiša. Galų gale ir tada jie buvo priversti mane paleisti, nes neturėjo įrodymų.

- Kiek jums metų?

- Trisdešimt penkeri.

- O jai?

- Tiksliai nežinau. Apie penkiasdešimt.

- Žodžiu, meilė įsiliepsnojo?

- Mes geri bičiuliai, ir tiek. Ji nebegali be manęs apsieiti. Jeigu aš neužeinu kokią savaitę, ji ieško manęs po visą miestą, klausinėja pažįstamų, kur esu dingęs.

- Kur buvote užvakar vakare?

- Užvakar? Netoli nuo čia. Buvome susitarę su Andžela susitikti septintą valandą prie restorano.

- Ji apie tai nepasakojo.

- Nepagalvojo. Mes norėjome kartu pavakarieniauti. Sen Žermeno kavinėje aš dar išgėriau aperityvo.

- Ji atėjo lygiai septintą?

- Truputėlį vėliau. Atsiprašau, ji smarkiai vėlavo. Tekę laukti klientės. Atėjo beveik aštuntą.

- Vakarieniavote kartu, kaip buvote susitarę?

- Taip. Po to nuėjome į kiną. Jūs galite patikrinti mano žodžius. Kine buvome Turnelio gatvėje. Ten mane visi pažįsta.

- Kokia jūsų šiandieninė specialybė?

- Teisybę pasakius, ieškau darbo, bet dabartiniu metu sunku ką nors padoresnio surasti.

- Ar ji jus išlaiko?

- Jūs specialiai parenkate tokius žodžius, kad mane įskaudintumėte, ir tik todėl, kad kažkada policija mane nekaltai apkaltino? Taip, retkarčiais ji man paskolina pinigų, bet ir pati ne per daugiausia uždirba.

- Norėjote visą pusdienį lovoje praleisti?

- Ne. Ji turi tuoj pat sugrįžti. Po dviejų vizitų turi pertrauką. Juk vakar ji buvo pas jus ir viską papasakojo... Ar negalėtumėte pereiti į kitą kambarį? Noriu duše nusiprausti.

- Leidžiu ir nusiskusti, - atsakė Megrė.

Jaunasis Lapuentas buvo pritrenktas atradimo, kurį padarė komisaras. Jam visa tai netilpo galvoje.

- Marselis tris ar keturis kartus buvo areštuotas už sąvadavimą. Be to, jį įtarė tarpininkaujant korsikiečių gaujai, kuri tuo metu siautė Paryžiuje. Bet jis, tartum vijūnas, vis išsisukdavo. Konkrečių įkalčių nebuvo, ir reikėjo paleisti, - trumpai charakterizavo Megrė Ilgąjį Marselį.

Laiptuose pasigirdo žingsniai. Atsidarė durys. Andžela Lutė sustingo ant slenksčio.

- Įeikite, - tarė komisaras. - Nusprendžiau jus aplankyti.

Ji metė žaibišką žvilgsnį į miegamąjį.

- Nesijaudinkit, jis yra. Šiuo metu prausiasi, o paskui skusis.

Andžela patraukė pečiais ir uždarė duris.

- Galų gale tai nieko neliečia, išskyrus mane vieną.

- Galbūt.

- Kodėl sakote "galbūt"?

- Taip susiklostė. Jis vienas iš daugelio mano pažįstamų, kuris užsiiminėja įstatymo draudžiamais darbais.

- Norite pasakyti, jog jis vagis?

- Kiek man žinoma, dabar jis nevagia. Vienu tarpu dirbo barmenu, vėliau dvi ar trys merginos kartu su baro šokėja triūsė jo labui.

- Netikiu! Jeigu tai teisybė, seniai jį būtų areštavę.

- Tik dėl įrodymų stokos vaikšto laisvas.

- Bet man vis tiek neaišku, ko jūs čia atėjote.

- Noriu pateikti jums vieną klausimą. Vakar sakėte, kad jūsų sūnus esąs Žydrajame krante...

- Aš to netvirtinau, tik maniau, jog jis tenai...

- O jis net nebuvo išvažiavęs iš Paryžiaus. Mudu įdomiai pasikalbėjome.

- Žinau, jis nemyli manęs.

- Taip, kaip ir jūs savo tetulės.

- Nežinau, ką jums pasakojo tas vėjavaikis, tik viena aišku, kad gyvenime jis nieko doro nepasieks.

- Tą dieną, kai buvo nužudyta jūsų teta, jūs buvote susitarusi su Ilguoju Marseliu susitikti septintą valandą vakare Sen Žermeno kavinėje?

- Jeigu jis taip sakė, vadinasi teisybė.

- Kelintą valandą atėjote?

Ji trumpam nutilo, nebežinodama, ką reikės toliau sakyti.

- Man teko laukti klientės. Atėjau apie pusę aštuonių.

- Kur vakarieniavote?

- Italų restorane "Lučijo" Turnelio gatvėje.

- O vėliau?

- Nuėjome į kiną San Mišelio bulvare.

- Žinote, kuriuo metu buvo nužudyta teta?

- Ne. Žinau tik tai, ką jūs man pasakojote.

- Tarp pusės šešių ir septynių vakaro.

- Kas iš to?

- Jūs turite revolverį?

- Iš kur tai ištraukėte? Net nenutuokiu, kaip reikia juo naudotis.

Šviežiai nusiskutęs Marselis įėjo į kambarį. Buvo užsivilkęs švarius baltus marškinius ir rišosi raudoną kaklaraištį.

- Žinai, Andžela, - tarė jis juokaujamu tonu. - Šie ponai netikėtai pažadino mane. Pravėręs akis, pamačiau juos stovinčius gale lovos. Pamaniau, jog sapnuoju.

- Ar jūs, Marseli, turite revolverį? - griežtai paklausė komisaras.

- Nesu toks kvailas. Tai būtų pati geriausia priežastis mane pasodinti už grotų.

- Koks namo numeris Batinjolio bulvare?

- Dvidešimt septintas.

- Dėkui abiem už pagalbą. Kas dėl tetos, tai jos kūną galėsite atsiimti iš teisminės medicinos ekspertizės instituto ir palaidoti, kada patiks.

- Man pačiai, iš savo kišenės reikės mokėti?

- Tai jūsų reikalas. Kadangi esate artimiausia velionės giminaitė,

manau, jog po laidotuvių šioks toks palikimas ir jums klius.

- Dėkui.

- Nėra už ką. Prašom man pranešti tikslią laidotuvių datą.

Retai Megrė tekdavo matyti tokį nuožmų žvilgsnį, kuriuo jį varstė šeimininkė. Ilgojo Marselio veido išraiška liko abejinga.

- Linkiu sėkmės, komisare! - tarstelėjo jis su ironija.

Megrė ir Lapuentas išėjo. Kampiniame name buvo alaus baras, ir abu iš karto pasuko į jį.

- Per tuodu baisiai užsimaniau gerti, - tarė susinervinęs Megrė. - Prašom alaus. Ko tau?

- To paties.

- Du alaus.

Megrė nusišluostė prakaituotą kaktą.

- Mes lakstome, gaištame laiką, vaikštom po žmones, daugiau ar mažiau kvailai klausinėdami, o tokie kaip tie du tikriausiai dabar iš mūsų juokiasi. Senosios pilkaakės nebėra, o mes tūpčiojame vietoje.

Lapuentas nedrįso nieko sakyti. Jis nemėgo tokios savo šefo nuotaikos.

- Įsidėmėk, kad šitaip atsitinka beveik kiekvienoje painesnėje byloje. Būna akimirkų, kada nežinai, ko griebtis, į kurią pusę pasukti. Praeina kiek laiko, ir, žiūrėk, po truputį pradeda aiškėti. Dažniausiai iškyla kokia nors smulkmena, į kurią laiku nebuvai atkreipęs dėmesio...

- Į sveikatą, šefe!

- Į sveikatą!

Kvartale jautėsi pagyvėjimas. Pasirodė šviežių prekių. Šeimininkės lakstė iš vienos krautuvės į kitą. Netoliese buvo mažas turgelis, pilnas pirkėjų.

- Eisime?

- Kur?

- Į valdybą. Pažiūrėsime, gal Lukai ir Žanvijė geriau pasisekė.

Valdyboje jų laukė Žanvijė. Lukos dar nebuvo.

- Man pasisekė. De Karamės pirmtakas tebedirba, ir šis puikiai jį prisimena.

- Pasakok viską iš eilės.

- Nieko tokio nesužinojau, tik tiek, kad už akių iš jo daug kas pasišaipydavo. Jį vadindavo "Jo didenybė ponas Karamė". Jis mėgdavo puoštis ir drabužiams teikė daug reikšmės. Didžiavosi savo užimama vieta ir laukė, kada bus apdovanotas Garbės Legiono ordinu. Jam tai buvo pažadėta. Kiekviena proga stengdavosi užsivilkti juodą fraką - su juo puikiai atrodė. Jo brolis buvo pulkininkas.

- Brolis gyvas?

- Žuvo Indokinijoje. De Karamė didžiuodamasis apie jį kalbėdavo: "Mano brolis pulkininkas..."

- Ir viskas?

- Viskas, ką galėjau sužinoti. Apie jo ydas niekas nieko nežino. Jis sielvartavęs, kad neturi vaikų. Buvęs pasiuntinys, senukas, pasakojo man tokią istoriją. Po trejų vedybinio gyvenimo metų de Karamė pasiuntė savo žmoną pas gydytoją ginekologą. Tas, apžiūrėjęs žmoną, užsimanė pamatyti vyrą. Trumpiau sakant, ne jinai buvo kalta tuo reikalu, bet jis. Nuo to laiko Karamė liovėsi kalbėjęs apie vaikus.

Megrė vis dar rūškanas vaikščiojo po kabinetą, retkarčiais sustodamas prieš langus.

Į duris pasibeldė užduseęs Luka ir, atidaręs jas, dribtelėjo į pačią artimiausią kėdę.

- Atsipūsk.

Šefe, suradau žmogų, kuris buvo pavaldus Antuanui. Jam dabar šešiasdešimt metų, ir jis dirba skyriaus vedėju.

- Ką gero papasakojo?

- Atrodytų, jog Antuanas buvo savotiškas maniakas tikrąja to žodžio prasme. Paklausus jo profesijos, atsakydavo: "Išradėjas". Ir iš tikrųjų jis buvo gavęs patentą už konservų atidarymo rakto patobulinimą, pardavė gamyklai, gaminančiai ūkines prekes. Be to, turėjo ir kitų išradimų...

- Bulvių skutimo mašinėlę.

- Iš kur žinote?

- Pats mačiau Mežeseri krantinėje.

- Jis visą laiką ką nors knibinėdavo. Turėjo namuose dirbtuvėlę, kurioje praleisdavo visą laisvalaikį.

- Ją taip pat mačiau. Įdomu, ar jis ko nors rimto neišrado?

- Žmogus, su kuriuos kalbėjausi, nieko daugiau nežino. Bet jis pasakojo, kad kartais Antuanas, gudriai linguodamas galva, sakydavo: "Greit ateis toks laikas, kada apie mane ir žmonės kalbės, ir laikraščiai rašys".

- O konkrečiau?

- Nieko. Jeigu nepaisytume šios technikos manijos, šiaip jis buvo ramus, mažakalbis žmogus, sąžiningai atliekantis savo pareigas. Nei gėrė, nei rūkė, nei pas svetimas moteris vaikščiodavo. Vakarais sėdėdavo dirbtuvėlėje ir kurdavo naujus išradimus. Žmona buvo patenkintas. Jie puikiai vienas kitą suprato ir gerbė. Mano pašnekovas du kartus buvo pakviestas vakarienės ir pastebėjo, kad jie gražiai susitvarkę ir sutaria. "Nuostabi moteris! - pasakojo jis. - Ir kaip išsiauklėjusi!" Tiesa, kada kalbėdavo apie vyrus, tai taip ir nebūdavo aišku, ar kalba apie pirmąjį, ar dabartinį. Atrodė, jog ji sąmoningai juos supainiodavo.

- Tai ir viskas?

- Viskas, šefe.

- Viena aišku: naktinės spintelės stalčiuje buvo revolveris - ir dingo. Ima noras žvilgtelėti į Batinjoli bulvarą. Lapuentai, vyksi kartu su manimi. Paimk automobilį. Tik žiūrėk, kad būtų tvarkingas. Gali prireikti greitai važiuoti.

Prieš išeidamas iš kabineto, Megrė pasiėmė naują pypkę.

IV

Prie viešbučio kabojo marmurinė iškaba, skelbianti, kad išnuomojami kambariai dienai, savaitei, mėnesiui ir metams. Dauguma gyventojų kambarius nuomodavo ilgesniam laikui. Patogumai viešbutyje buvo tokie, kad kiekviename kambaryje stovėjo praustuvas, o viena vonia tarnavo dviem aukštams.

- Ilgasis Marselis namie? - komisaras paklausė šeimininko.

- Ponas Marselis ką tik grįžo. Štai jo mašina.

Iš tikrųjų, priešais viešbutį stovėjo sportinis ryškiai raudonas, gana seno modelio automobilis. Du vaikiščiai su pavydu apžiūrinėjo jį, ginčydamiesi, kokiu greičiu jis gali važiuoti.

- Ar seniai Marselis čia gyvena?

- Jau metai su trupučiu. Labai ramus gyventojas.

- Turbūt retai nakvoja namuose?

- Kaip čia pasakius. Dažniausiai sugrįžta prieš rytą, naktimis dirba kabarė barmenu.

- Merginų parsiveda?

- Retai. Man tai nerūpi.

Šeimininkas buvo vidutinio ūgio, storas, nevalyvas.

- Kuris aukštas?

- Trečias, kambario numeris dvidešimt trečias. Tikiuosi, nepridarysite rūpesčių. Man nepatinka, kai policija pradeda lankytis.

- Negi turite nuodėmių?

- Su jumis turėdamas reikalų, žmogus niekada negali žinoti, prie ko prikibsite.

Megrė užlipo į viršų, Lapuentas nusekė iš paskos. Prie įėjimo į koridorių buvo pakabinta lentelė su užrašu: "Prašom valytis kojas", o

apačioje ranka prirašyta: "Kambariuose gaminti pietus griežtai draudžiama".

Komisaras visa tai žinojo. Nepaisydami draudimo, gyventojai laikė spiritines virykles ir gaminosi iš pusfabrikačių valgį.

Megrė pasibeldė į 23-čio kambario duris ir išgirdo žingsnius. Durys staiga atsivėrė.

- Oho! - nustebo Marselis. - Jūs jau čia?

- Laukėte?

- Kai policija pradeda kaišioti nosį, kur reikia ir kur nereikia, gali būti tikras, jog dar ne kartą ją išvysi.

- Ruošiatės išsikelti?

Vienas lagaminas gulėjo ant lovos, kitas ant grindų. Eksbarmenas krovė į juos savo daiktus.

- Taip, renku skarmalus. Man jau nusibodo.

- Kas?

- Ta boba, kuri, tiksliau pasakius, turėtų būti žandaru.

- Susipykote?

- Teeina ji velniop! Iškoliojo mane už tai, kad gulėjau lovoje, kada jūs atėjote. Aš ne masažistas. Man nėra reikalo vaikščioti po namus ir čiupinėti bobas.

- Tai dar nepaaiškina, kodėl jūs keičiate viešbutį.

- Aš ne keičiu, o išvažiuoju. Susirenku daiktus ir šaunu į Tuloną. Ten tikrieji mano draugai, jie padės susirasti darbo.

Viename lagamine Megrė pastebėjo tą patį kostiumą, kuris kabojo Sent Andrė der Art gatvėje. Antruoju buvo apsivilkęs. Tikroji Marselio pavardė - Montronas, bet visi jį vadino tik Ilguoju Marseliu.

- Tas raudonasis automobilis, stovintis priešais viešbutį, priklauso jums?

- Taip. Jis nebrangiai kainavo. Jam beveik dešimt metų, bet dar neblogai traukia.

- Į Tuloną važiuosite mašina?

- Jeigu tik nesutrukdysite.

- Kodėl aš padoriam žmogui turėčiau sutrukdyti išvažiuoti?

- Kas jus supaisys.

- Dar vienas klausimas. Ar esate buvę kada nors Mežeseri krantinės bute?

- O ką aš ten galėjau veikti? Pareikšti senutei savo pagarbą? Taip ir taip, gerbiamoji ponia, leiskite prisistatyti. Aš esu jūsų giminaitės meilužis. Esu sunkioje būklėje, ir ji mane išlaiko...

Marselis baigė krauti daiktus, patikrino kampus ir spintą, ar nieko nepaliko. Nuo lentynos paėmė keistos konstrukcijos fotoaparatą.

- Viskas! Dabar palauksiu, kol jūs išeisite, ir išvažiuoju.

- Kur Tulone galima jus surasti?

- Užteks ant voko užrašyti: "Admirolo" baras, Stalingrado krantinė" ir barmeno Bobo vardą - laiškas mane suras. Ar manote, jog jums dar būsiu reikalingas?

- Viešpaties keliai nežinomi, o žmogus negali nujausti, ką jam žada rytojus, - mįslingai atsakė komisaras.

Prieš uždarant Marseliui lagaminus, Megrė nepasigėdijo žvilgtelėti į jų vidų. Nieko įtartino nerado.

- Kiek išviliojote iš Andželos?

- Iš tos žandarės? Vos penkis šimtus frankų tedavė ir tai mainais už pažadą, kad greit sugrįšiu. Niekada žmogus negali žinoti, ko ji nori. Kartais veja lauk už durų, o po poros minučių vėl šaukiasi ir pradeda meilintis, prisiekinėti, jog be manęs negalinti gyventi.

- Linkiu laimingo kelio, - atsiduseęs tarė Megrė ir pasuko durų link.

Praeidamas pro kontorą, kurioje sėdėjo šeimininkas, komisaras negarsiai paklausė:

- Prarandate gyventoją?

- Jis mane perspėjo. Porai savaičių išvažiuoja į pietus.

- Kambarys lieka jam?

- Ne. Bet, kada reikės, surasim kitą.

Megrė su Lapuentu grįžo į policijos valdybą. Komisaras iš karto paskambino į Tuloną.

- Norėčiau kalbėtis su komisaru Morela. Čia Megrė iš Paryžiaus kriminalinės valdybos.

- Klausau.

Komisaras iš karto pažino draugo balsą. Tarnybą jie buvo pradėję kartu. Šiuo metu komisaras Morela vadovavo Tulono kriminalinei policijai.

- Kaip reikalai?

- Nesiskundžiu.

- Žinai "Admirolo" barą?

- Dar ko! Nežinosi. Ten visi sukčiai renkasi.

- O tokį Bobą pažįsti?

- Pažįstu. Jis "Admirolo" barmenas ir vagių pašto dėžutė.

- Šiandien vakare arba rytoj rytą jūsų kraštuose pasirodys toks tipas Marselis Montronas. Jis greičiausiai iš karto pasuks į "Admirolo" barą. Norėčiau, kad tu jį pasektum.

- Kuo įtari?

- Jis daugiau ar mažiau įsivėlęs į tą reikalą, kuris mane kamuoja ir nejuda iš vietos.

- Senutė iš Mežeseri krantinės?

- Taip.

- Keistas reikalas, ar ne? Aš tik tiek žinau, kiek pranešė spauda ir radijas. Mano supratimu, šis atsitikimas gana paslaptingas. Ar suradai tą berną su gitara?

- Nereikėjo ieškoti, pats atėjo. Nepanašu, kad jis būtų prikišęs nagus. Jis neturi jokių priežasčių nugalabyti savo senelę.

- Gerai, laikysim kontaktą. O Montronas, apie kurį kalbėjai, ar tik nebus Ilgasis Marselis?

- Tas pats.

- Jis mėgsta pagyventi svetimų moterų sąskaita. Dažnai atsibasto prie jūros ir visados suranda tokių, kurios jį pagloboja.

- Ačiū tau. Iki kito greito pasikalbėjimo!

Čia pat vėl suskambo telefonas.

- Komisaras Megrė?

- Taip, klausau.

- Jus trukdo Andžela Lutė. Norėčiau pranešti, kad aš išmečiau tą valkatą Marselį už durų.

- Žinau.

- Patikėkite, šis žaidimas buvo ne pagal mano taisykles. Aš daugiau nebesileisiu apgaudinėjama.

- Kuo jis nusikalto?

- Tuo, kad gyveno svetimos moters sąskaita ir ištisas dienas drybsojo lovoje, kuri jam visiškai nepriklausė. Iš pradžių jis nenorėjo išeiti. Turėjau imtis jėgos ir duoti pinigų, kad išsinešdintų.

- Žinau.

- Gyrėsi?

- Žinoma. Net žandare jus pavadino.

- Dar norėjau pasakyti, jog laidotuvės įvyks rytoj rytą dešimtą. Kūną atveš šiandien į Mežeseri krantinę.

- Gedulingos pamaldos bus?

- Taip, Nort Dam de Blan Manto bažnyčioje. Nusikaltėlio dar nesuradote?

- Dar ne.

- Sūnaus adresą turite?

- Turiu.

- Norėjau jį perspėti dėl laidotuvių. Gal sugalvos ateiti.

- Jis gyvena Muftaro gatvės viešbutyje.

- Labai ačiū.

Komisaras padėjo ragelį. Jis turėjo būtinai užeiti pas teisėją Libo, bet visokie reikalai vis sutrukdydavo. Teismo rūmai ir kriminalinės po-

licijos valdyba buvo tame pačiame pastate. Koridorius, jungiantis abi pastato dalis, buvo pilnas žmonių. Priešais teismo valdininkų kabinetus sėdėjo lankytojai, liudytojai ir kaltinamieji. Kai kurie buvo su antrankiais ir saugomi policininkų.

Teisėjas sėdėjo vienas.

- O, komisaras! Kaip reikalai? Tardymas baigtas?

Libo kalbėjo patenkinto žmogaus balsu ir iš malonumo trynė rankas.

- Aš netrukdžiau jums, neraginau, norėjau, kad greičiau baigtumėt bylą. Kokie galutiniai rezultatai?

- Nėra rezultatų.

- Nerandate kaltininkų?

- Nerandu. Nėra jokių įkalčių, išskiriant tai, kad senutė užtiko žudiką.

- Ko jis ten ieškojo, pinigų?

- Namanau.

- Brangenybių?

- Iš to, ką ji turėjo, vagiui mažai naudos.

- Maniakas?

- Netikiu. Kam maniakui brautis į svetimą butą, kada gatvės pilnos žmonių? Kurių galų jis tenai kelis kartus landžiojo, o tik vėliau įvykdė nusikaltimą?

- Galbūt šeimos paslaptis? Gal kerštas? O gal paveldėtojas labai nekantravo palikimo?

-Galimas daiktas, bet toli iki teisybės. Vienintelė paveldėtoja - jos sesers dukra. Ji masažistė ir neblogai uždirba.

- Jūs, komisare, atrodote išvargęs.

Megrė per jėgą šyptelėjo.

- Prašau atleisti. Vien nesekmės. Rytoj, sakė, laidos senutę.

- Jūs dalyvausite?

- Taip, tai sena mano taisyklė. Taip ne kartą esu užtikęs tikruosius pėdsakus.

Pietauti jis parvažiavo į namus. Ponia Megrė, matydama surūgusį vyro veidą, nedrįso nieko klausinėti. Vaikščiojo apie jį galais pirštų ir stengėsi skaniai pavalgydinti.

Komisarui grįžus į Orfevro krantinę, į kabineto duris pasibeldė Lapuentas.

- Atsiprašau, šefe, ką man daryti?

- Nežinau.

- Norėčiau dar kartą užsukti pas paukščių pirklį. Jis mato įeinančius ir išeinančius iš namo žmones. Mano klausinėjimai gal jam ką nors primintų.

- Bandyk, jeigu turi vilties.

Megrė jau nebepajėgė susivaldyti. Visiškai neteko jėgų, apėmė savotiška apatija, išseko fantazija, nebesugebėjo logiškai mąstyti. Jis pasidarė pasigailėjimo verta avis. Vis tos pačios mintys sukosi galvoje, neduodamos vaisių.

Viena aišku: senutė nebuvo pamišėlė. Bet ko ji sukinėjosi apie policijos valdybą? Gal ką įtarė? Juk ji pati, vargšė, puikiai suprato, kad niekas nepatikės jos pasakojimu apie daiktų kilnojimąsi. Pasirodo, ji nemelavo. Butas keletą kartų buvo apieškomas.

Ieškojo!.. O ko gi ieškojo? Suprantama, ne pinigų, kaip jis pats pasakė teisėjui Libo , ir ne brangenybių, kurios praktiškai jokios vertės neturėjo. Kas tas paslaptingas svetys, kuris ryžosi ją nužudyti? Ar surado jis tai, ko užsispyręs ieškojo?

Megrė, apgalvodamas visą situaciją, brąižė popieriaus lape ratilus ir pats nepastebėjo, kad piešinys darosi panašus į velionę.

Apie penktą valandą jau nebegalėjo nusėdėti vietoje ir atsikėlęs išėjo į Mežeseri krantinę. Dėl viso pikto pasiėmė kartotekoje rastą Ilgojo Marselio fotografiją. Nuotrauka buvo sena, nevykusi. Veido bruožai neryškūs, bet pažinti galima.

Komisaras pradėjo nuo durininkės.

- Ar esate mačiusi šį žmogų?

Jai teko pasiimti akinius, kurie gulėjo ant bufeto.

- Nežinau, ką jums sakyti. Atrodo, mačiau. Bet žmonės dabar taip panašūs vieni į kitus, jog bijau apsirikti.

- Pasižiūrėkite atidžiau. Jūs turėjote jį neseniai matyti.

- Jo kostiumas verčia mane susimąstyti. Tokiu languotu kostiumu apsivilkusį žmogų mačiau prieš savaitę, o gal prieš pusantros, tik nebeprisimenu kur.

- Čia, jūsų bute?

- Ne.

- Kieme? Ant laiptų?

- Tiesiog nežinau. Jūsų inspektorius vėl buvo atėjęs klausinėti, bet negi žmogus imsi ir sugalvosi ką nors tam, kad turėtum ką nauja pasakyti. Žinote, jau parvežė mirusiąją.

- Ponią Antuan?

- Taip. Giminaitė viršuje. Ji paliko duris atviras ir uždegė dvi žvakes. Kai kurie kaimynai jau buvo atėję atsisveikinti su velione ir pasimelsti už jos sielą. Jeigu kas mane pakeistų rytoj, aš irgi eičiau į laidotuves atiduoti paskutinės pagarbos senutei. Bet esu viena. Vyras jau treji metai guli psichiatrinėje ligoninėje.

Megrė stabtelėjo šaligatvyje priešais paukščių parduotuvę.

- Štai tau! Ką tik buvo jūsų jaunasis inspektorius.

- Žinau. Ar negalėtumėte atidžiau pasižiūrėti į šią fotografiją?

Pirklys žiūrėjo į nuotrauką čia prisikišęs prie akių, čia vėl atitraukdamas per ištiestą ranką. Pagaliau pakratė galvą.

- Negaliu pasakyti, jog pažįstu šį žmogų. Tačiau jis man kažką primena.

- Kostiumas?

- Ne. Veido išraiška. Jo veidas toks, jog atrodo, kad jis visą laiką tik ir žiūri į žmones pašaipom.

- Ar nebuvo jūsų klientas?

- Tikriausiai ne.

- Gal nuotrauką parodytumėte gerbiamam tėtušiui?

- Gerai, bet jis labai blogai mato.

Jaunesnysis Kalė išėjo, o netrukus sugrįžo.

- Tėtis nepažįsta šito žmogaus. Jūs turėtumėte suprasti, tėvas visą laiką praleidžia parduotuvėje ir jam įdomiausi paukščiai ir žuvytės. Jis taip juos myli, kad dar truputis, ir liausis pardavinėjęs.

Megrė užlipo į antrą aukštą. Moteris, gyvenanti šalia ponios Antuan, buvo beeinanti į miestą, bet, pamačiusi komisarą, tyliai sušnabždėjo, rodydama į duris:

- Ji ten!

- Žinau.

- Rytoj laidotuvės. Jos pirmasis vyras palaidotas Monparnaso kapinėse. Ji prašėsi palaidojama šalia jo.

- Kam tai sakė?

- Savo seserėčiai ir konsjeržei. Ji yra sakiusi, kad Ivri kapinės labai toli ir ji ten jaustųsi tarp tūkstančio kitų kapų svetima ir vieniša.

- Norėčiau jums šį tą parodyti. Galiu trumpam užeiti?

Moteris linktelėjo galvą.

- Ar pažįstate šį žmogų?

- Matyti mačiau, ir visai neseniai. Jis rūkė cigaretę. Dabar, žiūrėdama į fotografiją, galvoju: ko gi jam trūksta?

- Neskubėkite, atidžiau pasižiūrėkite.

- Lyg parduotuvėje, lyg kieme...

Buvo matyti, kad moteris stengiasi iš paskutiniųjų prisiminti.

- Manau, tai labai svarbu.

- Ryšium su ponia Antuan?

- Taip.

- Tai, ką aš pasakysiu, gali šitam žmogui pakenkti?

- Savaime suprantama.

- Žinokite, nedrįstu nieko kategoriškai tvirtinti. Nenoriu suteikti

nekaltam rūpesčio.

- Jeigu jis nekaltas, mes tai nustatysime.

- Ne visada. Dažnai atsitinka, kad ir teismas suklysta. Bet jeigu jau taip reikalinga... Aš rengiausi išeiti...

- Kada?

- Nebeprisimenu. Praėjusią savaitę. Buvau susiruošusi į mokyklą pasitikti dukters.

- Maždaug ketvirtą valandą po pietų?

- Tikriausiai ketvirtą. Tuo laiku visada einu pirkti maisto. Lipau laiptais žemyn ir kaktomuša susidūriau. Jis šuoliais bėgo į viršų. Vos neparbloškė manęs. Todėl jį ir įsidėmėjau.

- Nežinote, kuriame aukšte sustojo?

- Nežinau. Labai skubėjau. Dukra nemėgsta ilgai laukti prie mokyklos, o aš nenoriu, kad ji viena eitų namo. Dabar mieste toks didelis judėjimas, jog nelaimė gali ištikti kiekviename žingsnyje.

Megrė su palengvėjimu atsiduso. Galų gale atsirado maža vilties kibirkštėlė.

Po penkių minučių jis užėjo į butą, kuriame buvo pašarvota senoji dama. Langų užuolaidos buvo užtrauktos ir kambaryje vyravo prieblanda. Degančios žvakės teikė neįprastą vaizdą.

Andželа Lutė sėdėjo fotelyje nejudėdama, tartum sustingusi. Megrė pamanė, jog ji miega, bet, atidžiau pasižiūrėjęs, pamatė įsmeigtą į save primerktų akių žvilgsnį. Komisaras nusilenkė mirusiajai, atiduodamas paskutinę pagarbą ir lengvesne širdimi nuėjo į svetainę. Andžela nusekė iš paskos.

- Ko čia atėjote? - paklausė ji.

- Atiduoti paskutinės pagarbos mirusiajai.

- Būkite nuoširdus ir prisipažinkite, kad tai jums mažiausiai rūpi, lygiai kaip ir jos kaimynams. Viso labo tik du ir teatėjo. Ar matėte tą niekšą Marselį?

- Mačiau, jis automobiliu išvažiavo į Tuloną.

Megrė pastebėjo, kaip ji nežymiai krūptelėjo ir lengvai atsiduso.

- Garbė viešpačiui Dievui! Daug vargo turėjau, kol juo atsikračiau. Buvau priversta duoti penkis šimtus frankų, kad jis tik išeitų.

- Galite jį apkaltinti prievartavimu.

- Aš taip padarysiu, kada jis sugrįžęs bandys prie manęs kibti.

- Ar žinote, kad jis praėjusią savaitę buvo šitame bute?

Andžela sudrebėjo.

- Kuriuo laiku?

- Maždaug apie...

- Kelintą?!

- Apie ketvirtą valandą.
- Jis pats jums sakė?
- Ne. Žmonės jį matė.
- O jūs ko klausėte?
- Šįkart aš dar pats apie tai nieko nežinojau. Iš kur jis sužinojo tetos adresą?
- Prieš kurį laiką, kai ėjome kartu Pon Nefo tiltu, aš nesąmoningai parodžiau tetos buto langus.
- Pridurdama, jog netrukus gausite nemažą palikimą?
- Atpažįstu jo melą. Aš tik pasakiau, kad teta turėjo du vyrus, o dabar pasiturinčiai gyvena.
- Jeigu tik jis nepakeitė planų, tai šiuo metu yra netoli Tulono.
- Man dažnai pasakodavo apie tą miestą ir savo draugus.
- Nežinote, iš kokios jis šeimos?
- Nežinau.
- Niekada nėra pasakojęs apie savo jaunystę?
- Ne. Tik žinau, kad jo motina gyvena kažkur centrinėje Prancūzijoje.
- Jūs esate įsitikinusi, kad nebuvote čia per paskutiniąsias aštuonias dienas, o tiksliau, dvi savaites?
- Pradedate iš naujo?
- Prieš atsakydama, gerai pagalvokite.
- Esu tikra.
- Ar žinote, kas buvo padėta naktinės spintelės stalčiuje?
- Nežinau, nežiūrėjau, neliečiau.
- Netgi šiandien, valydama mirusios butą?
- Netgi šiandien.
- Žinojote, kad teta laiko ginklą?
- Deja, ji man nesigyrė.
- Teta nebijojo viena gyventi?
- Ji niekada nieko nebijojo.
- Jums teko su ja šnekėtis apie dėdės Antuano išradimus?
- Man rodė jo padarytą bulvėms skusti mašinėlę, netgi žadėjo padovanoti, bet pažadai ir liko pažadais. Rodė ir dirbtuvę, jeigu taip galima pavadinti kamaraitę, kurioje gali vos apsisukti. Bet visa tai buvo tada, kai dėdė Antuanas buvo gyvas.
- Dėkui.
- Prašom. Ateisit į laidotuves?
- Tikriausiai.
- Karstą iš namų išneš be penkiolikos minučių dešimtą, nes lygiai dešimtą reikia būti bažnyčioje.
- Iki rytojaus!

Būdavo akimirkų, kada jos vyriškas šiurkštumas nekeldavo antipatijos. Ji niekada nebuvo graži, juo labiau dabar. Metai darė savo. Surambėjo, sustabarėjo. Ji visuomet geidė vyrų, nes jos prigimtis to reikalavo. Jausdamasi esanti ne iš gražiųjų, ji nuolat galvodavo, kodėl tokia nelaiminga, kodėl negali reikalauti iš gyvenimo tokių pačių teisių ir malonumų, kaip ir kitos moterys, būdamos jos amžiaus bei padėties. Priiminėdavo ji vyrus namuose vienai nakčiai, o jei patikdavo - tai ir savaitei, kol atsibosdavo, žinoma, ne jai, bet jos sugulovui, ir šito neslėpė. Durininkė matydavo, kaip vyrai ateidavo ir išeidavo, kaimynai žinojo, kas dedasi, bet niekas to nepaisė.

Grįžęs į valdybą, komisaras dar rado Lapuentą, kuris taip pat buvo apėjęs visus Mežeseri krantinės gyventojus, rodydamas Marselio nuotrauką.

- Kokie rezultatai?

- Nulis nulis.

- Rytoj rytą nuveši mane į laidotuves, o dabar eik pailsėti.

Į namus Megrė grįžo pėsčiomis. Nemalonios mintys sukosi galvoje... Norint susitikti su jaunuoju Lutė "Bongo", reikėjo laukti venuoliktos valandos vakaro.

Voltero bulvare komisaras sulaikė taksi. Paminėjęs reikiamą adresą, susilaukė priekaištingo vairuotojo žvilgsnio. Šio akys tarytum klausė: "Ko reikia tam solidžios išvaizdos pagyvenusiam vyriškiui tokiame rajone?"

Matyt, smuklės šeimininkas pagailėjo išlaidų savo įstaigos apipavidalinimui. Baltai dažytos sienos buvo išraižytos įvairiaspalvėmis nieko nereiškiančiomis linijomis, bufetas apkaltas cinkuota skarda. Šeimininkas vienmarškinis su mėlyna prijuoste aptarnavo svečius. Durys vedė į pajuodusią nuo dūmų virtuvę, iš kurios trenkė pridegusiais riebalais.

Poros sėdėjo prie staliukų ir daugiausia valgė spagečius. Megrė pastebėjo keletą jaunuolių ilgais plaukais, su džinsais ir raštuotais marškiniais. Kita publikos dalis buvo tie, kurie atėjo pasižiūrėti hipių. Trys muzikantai ant pakylos kambario gale kėlė tokį triukšmą, lyg būtų pilnas orkestras. Bilis Lutė grojo gitara. Kiti du - mušamaisiais ir kontrabosu. Visi trys ilgais plaukais, juodomis aksominėmis kelnėmis ir rožinės spalvos palaidinėmis.

- Ar valgysite vakarienę?!

Šeimininkas rėkte išrėkė šį klausimą. Komisaras pakratė galvą ir užsisakė balto vyno. Bilis komisarą jau seniai buvo pastebėjęs, bet visai nerodė, jog jaudinasi.

Megrė visiškai nesigaudė pop muzikoje, nors tai, ką jis čia girdėjo, neatrodė blogiau už tą, ką transliavo radijas ar televizija. Muzikantai grojo užsidegę, tiesiog puldami į ekstazę. Žmonės jiems karštai plojo.

Per pertrauką Bilis priėjo prie komisaro, sėdinčio šalia baro, ir pasisveikino.

- Kaip matau, jūs žodį tesėjote. Atėjote su manimi pasimatyti?

- Žinoma. Ar motina jums nieko nesakė?

-Ne.

- Nežinote, kada rytoj laidos senutę? Visi renkasi Mežeseri krantinėje devynios keturiasdešimt penkios. Pamaldos dešimtą Nort Dam de Bland Manto bažnyčioje. Laidoja Monparnaso kapinėse.

- Man atrodo, kad dėdė Antuanas palaidotas Irvi kapinėse.

- Taip, bet velionė užsimanė atsigulti šalia pirmojo vyro.

- Po keleto minučių mes vėl pradėsime groti. Jums patinka mūsų muzika?

- Labai gaila, bet nieko nesuprantu. Norėjau pateikti jums vieną klausimą. Ar žinojote, kad senutė turi ginklą?

- Taip, žinojau.

Galų gale! Atsirado bent vienas žmogus, kuris pasakė "taip".

- Ar ji tik pasigyrė, ar ir parodė revolverį?

- Ir viena, ir kita. Tai buvo gana seniai, gal prieš metus, o gal prieš pusantrų. Aš tada irgi neturėjau nė skatiko kišenėje. Ėjau, kaip paprastai, norėdamas ką nors iškaulinti. Savaime suprantama - pinigų. Pamatęs komodos stalčiuje gulint keletą banknotų, po šimtą frankų, net apsilaižiau. Daug kam tos šimtinės nieko nereiškia, o man tuo metu ir dabar - tikras turtas. Todėl atvirai paklausiau senės, ar ji nebijo viena gyventi ir viešai laikyti pinigus. "Ko aš turiu bijoti? Tavęs? " - atrėžė ji man. "Bet tu gyveni viena, - tariau aš. - Visi aplinkiniai gyventojai tai žino. Vagis galėtų tave lengvai... - jis davė savo draugams ženklą, kad tuojau bus laisvas, - apvogti." Jinai man atsakė, jog nebijanti vagių, nes yra ginkluota. Atidariusi naktinės spintelės stalčių, parodė gulintį pistoletą. "Nemanyk, - tarė ji. - Aš nesudvejosiu, imdama ginklą į rankas."

- Įdomu, pistoletas ar revolveris?

- O koks skirtumas?

- Revolveris su voleliu, pistoletas plokščias.

- Kiek prisimenu, tai buvo revolveris.

- Kokio kalibro?

- Nežinau. Aš tik žvilgtelėjau į jį - maždaug delno didumo.

- Sakėte kam nors apie tai?

- Niekam nepasakojau. Ne tas man rūpi.

- Ir motinai nesakėte?

- Mes ne tokie draugiški, kad pasakotumėme vienas kitam tokius dalykus.

Jaunuolis grįžo prie draugų, ir vėl sugriaudėjo muzika. Komisaras

jautė, kaip ir jį pagauna trankus ritmas.

- Neblogas vyrukas, - pasakė šeimininkas, pasilenkęs per bufetą. - Jie visi trys geri vyrai, nė vienas nevartoja narkotikų. To negalėčiau pasakyti apie kai kuriuos savo klientus.

Megrė užsimokėjo už vyną ir išėjo į gatvę. Vargais negalais susiradęs taksi, parvažiavo namo.

Rytą jis iš karto užėjo pas teisėją Libo.

- Norėčiau gauti leidimą kratai. Pavardė - Andžela Lutė, netekėjusi, profesija - masažistė, gyvena Sent Andrė der Art gatvėje.

Teismo sekretorius užsirašė duomenis.

- Vadinasi, jau artėjate prie pabaigos?

- Atvirai pasakius, apie pabaigą neturiu nė menkiausio supratimo. Darau viską aklai, nieko nespręsdamas.

- Andžela Lutė yra velionės giminaitė?

- Taip.

- Sykiu ir paveldėtoja? Ar jums neatrodo, kad susidaro keista situacija?

Megrė tikėjosi tokios pastabos. Kiekvienam sveikai mąstančiam žmogui turėjo ateiti tokia mintis į galvą. Andžela buvo tikra, jog anksčiau ar vėliau ji taps tetos turto įpėdinė. Turint omenyje senutės amžių, tas laikas turėjo ateiti gana greitai. Tai kam jai lįsti į pavojų ir senatvės dienas praleisti kalėjime, jeigu tereikia truputėlio kantrybės, ir visi pinigai bus tavo?

- Darykite, kaip manote, - tarė Libo ir pasilenkė prie raštų.

Be penkiolikos dešimtą Megrė atsidūrė Mežeseri krantinėje kartu su Lapuentu, kuris vairavo mažą juodos spalvos automobilį. Prie mirusiosios durų nebuvo juodo krepo kaspino. Nebuvo nei kamynų, nei giminių - net žiopsančių praeivių. Laidojimo biuro atsiųstas kortežas sustojo prie šaligatvio, ir du raumeningi vyrukai nuėjo karsto. Nebuvo nei gėlių, nei vainikų. Kai kuriuose languose sujudėjo užuolaidos. Konsjeržė išėjo prie slenksčio atsisveikinti su velione. Senis paukščių pirklys minutėlei paliko savo krautuvėlės prieblandą ir kartu su sūnumi pastovėjo gatvėje.

Tuo ir baigėsi mirusiosios išlydėjimas į paskutinę kelionę.

Andžela atsisėdo į juodą automobilį, atsiųstą laidojimo biuro, o Megrė kartu Lapuentu savo mašina patraukė paskui ją. Bažnyčioje jų taip pat niekas nelaukė, išskyrus dvi moterėles, kurios ruošėsi eiti išpažinties. Visi nekantravo. Ir kunigas, ir laidojimo biuro žmonės, ir negausi mirusiosios palyda. Visi norėjo kuo greičiau baigti nemalonią ceremoniją.

- Net graudu, - tyliai tarė jaunasis inspektorius komisarui į ausį.

Saulė išdykėliškai užliejo bažnyčią skaisčiais spinduliais, kurie nuo altoriaus vitražų suspindo vaivorykštės spalvomis. Pro plačiai atvertas

duris skverbėsi gatvės triukšmas.

Laidotuvininkai pakėlė karstą, kuris tikriausiai nedaug ir svėrė. Po ketvirčio valandos visi jau žengė per Monparnaso kapines. Sustojo vienoje alėjoje prie raudono marmuro lentos.

- Aš jums sakiau, kad niekas nedalyvaus laidotuvėse, - sušnabždėjo masažistė komisarui tuo metu, kada karstas buvo nuleidžiamas į duobę. - Meistras sakė neturįs laiko iškirsti marmure tetos vardo, tai padarys kitą savaitę.

Apsirengusi Andžela buvo kukliai, juodai. Tas dar labiau paryškino jos griežtą būdą.

- O dabar, - tyliai tarė Megrė, kada kapas buvo supiltas, - važiuokime visi kartu į jūsų butą.

- Ko?

- Reikia.

Kapinėse, kaip ir bažnyčioje, nebuvo liūdna. Skambėjo paukščių balsai, saulės spinduliai kartu su bitėmis žaidė gėlių žieduose.

- Gerai, bet minutėlę jums teks palaukti. Noriu atsiskaityti su patarnautojais. Mašina tegul važiuoja?

- Taip. Jums atsiras vietos mūsų automobilyje.

Visi susitiko prie vartų. Andžela atsisėdo užpakalinėje sėdynėje, o komisaras - įprastinėje savo vietoje, šalia Lapuento.

- Dabar, drauguži, į Sant Andrė der Art gatvę, - tarė Megrė.

Velionės Antuan giminaitė apmaudžiai iškošė pro dantis:

- Aš tikėjausi, kad žmonės gali mane apkalbėti. Visada atsiranda tokių geradarių, o jeigu neturi pagrindo, tai išgalvoja. Bet kad kriminalinė policija ir pats komisaras Megrė persekiotų mane, šito niekados nesitikėjau.

- Man labai gaila, bet aš tik vykdau savo pareigą.

- Kam man reikėjo slapčia vaikščioti pas tetą?

- O kodėl kiti tai turėjo daryti?

- Jūs mane laikote sugebančia nužudyti žmogų, juo labiau seną moterį - savo tetą?

- Kol kas tuo jūsų nekaltinu. Aš tik ieškau žmogžudžio. Lapuentai, pastatęs mašiną, skubiai ateik pas ponią Lutė.

Grįžusi į namus, Andžela nusiėmė skrybėlę, nusimovė pirštines, nusivilko švarkelį, po kuriuo buvo balta palaidinė. Megrė pirmą kartą į ją atidžiau pasižiūrėjo, kaip į moterį ir pastebėjo, kad jos figūra nors truputėlį ir vyriška, bet gana patraukli ir tokiame amžiuje gerai išlaikyta.

- Galų gale sakykite, ko iš manęs norite?

Komisaras išsiėmė iš kišenės kratos orderį.

- Perskaitykite.

- Vadinasi, versite butą aukštyn kojom?

- Prašom nesirūpinti. Mes turime didelį patyrimą. Aš kaip tik laukiu dviejų specialistų, kurie mokės padėti daiktus į savo vietas.

- Negaliu atsistebėti jūsų... geraširdiškumu.

- Kodėl jūsų sūnus nebuvo laidotuvėse?

- Po to, kas vakar įvyko, pamiršau jį perspėti. Be to, neturiu tikslaus adreso. Atrodo, jis neblogas jaunuolis?

- Taip, bet daro tai, kas patinka.

- Nenori tapti ortopedu?

- Ir apie tai pasakojo?

- Jis daug atviresnis negu jūs. Jam nereikia po dešimt kartų kartoti vis tą patį klausimą.

- Jeigu jo gyvenimas būtų toks kaip mano! Manykite, ką norite, aš noriu išgerti. Ji išėmė iš baro, kuriame buvo pilna įvairių rūšių butelių, viskio ir gerokai išgėrė.

- Gal ir jūs norite? - paklausė.

- Dabar ne, ačiū.

Vyrai iš tardymo brigados atėjo anksčiau už Lapuentą, kuris dievai žino kur ieškojo vietos pastatyti mašinai.

- Na, berniukai, apieškokite viską nuodugniai. Žinote, ko mes ieškome? Nepraleiskite pro šalį nė mažiausios smulkmenos. Kiekvienas mažmožis gali daug ką pasakyti ir atskleisti dalį tiesos. Po to vėl visus daiktus padėkite į savo vietas.

Andžela užsirūkė cigaretę ir sudribo į fotelį, iš kur buvo matyti Paryžiaus stogai ir Eifelio bokšto kraštelis.

- Liksi su jais, - tarė komisaras Lapuentui, kuris vargais negalais surado už kilometro kur pastatyti mašiną. - Man reikia trumpam išeiti.

Išėjęs iš kambario, Megrė pasuko į Moferano gatvę. Pakeliui užėjo į bistro išgerti stiklinaitės vyno. Bistro buvo pilnutėlis žmonių.

Viešbučio patalpa, į kurią užėjo komisaras, buvo ankšta, siaura, pilna aštrių kvapų, kurie kuteno gerklę. Megrė užlipo laiptais į penktą aukštą ir pasibeldė į vienas duris.

- Įeikite! - šūktelėjo mieguistas balsas.

Langinės buvo uždarytos, kambaryje tvyrojo prieblanda.

- Iš karto supratau, kad tai jūs.

Rudaplaukis vaikinas atsikėlė iš lovos visiškai plikas, todėl rankšluosčiu apsivyniojo pusiaują.

- Kelinta valanda?

- Laidotuvės jau seniai pasibaigė.

- Jus stebina, kad neatėjau? Palaukite, leiskite išskalauti gerklę. Galva plyšta po vakarykščio.

Jis prisileido iš krano stiklinę vandens ir vienu mauku išgėrė.

- Gaila, kad vakar jūs ilgiau nepasilikote. Buvo fantastiška programa. Atėjo trys jauni anglai ir visi su gitaromis. Mes improvizavome geras dvi valandas. Su jais kartu buvo puiki mergina, kurią matote lovoje. Šįryt neturėjau jėgų atsikelti, raibo akys. Apie laidotuves ir pagalvoti nenorėjau. Galbūt ir negražiai pasielgiau, bet nelabai noriu susitikti su motina. Įdomu, ar ji surado pinigus?

- Kokius pinigus?

- Senelės santaupas. Galų gale dabar mano motina tikrai turės savo namelį.

Jis atvėrė langines, ir saulė nušvietė kambarį. Gulinti mergina dar labiau susisuko į paklodę.

- Jūsų motina nori pirkti namą?

- Namuką kaime, kad turėtų kur praleisti šeštadienius ir sekmadienius, o vėliau senatvėje persikelti ten gyventi. Ji daug metų apie tai svajojo. Bandė pasiskolinti iš senės pinigų, bet nieko neišėjo. Atleiskite, kad negaliu jūsų pavaišinti.

- Aš tuojau išeinu.

- Revolverio dar nesuradote?

- Ne. Marselis išvažiavo.

- Ką jūs sakote! Tai dabar pašėls mano mamytė! Jai teks kitą greitai susirasti, nes ji nė trijų dienų negali išgyventi be vyro.

Jaunuolis buvo be galo ciniškas, bet ne įžūlus.

- Neišvažiuokite iš Paryžiaus neperspėjęs manęs. Iki tardymo pabaigos dar toli, ir gali jūsų prireikti.

Komisaras grįžo atgal į Sent Andrė der Art gatvę. Žmonės iš tardymo brigados jau seniai buvo baigę darbą ir laukė jo.

- Mes baigėme, šefe. Praktiškai čia nieko nėra, kas būtų verta dėmesio. Drabužiai beveik visi tamsios spalvos. Ji turbūt trenkta dėl batų - radome net aštuonias poras.

Andžela tebesėdėjo fotelyje.

- Jos šaldytuvas prigrūstas maisto, nors ji viena gyvena. Nuotraukos - daugiausia jos ir vaiko, dar tų laikų, kada jis buvo mažas. Klientūros apskaitos sąsiuvinyje nieko daugiau nėra, tik klientų pavardės.

- Nepaminėjai patiės svarbiausio dalyko, - tarė jo bendras.

Pirmasis patraukė pečiais.

- Jeigu tai ką nors reiškia, prašau. Ant spintos nemažas sluoksnis dulkių, o jose dėmė, bet ne riebalų dėmė, o tepalo, kuriuo tepami ginklai.

Staiga Andžela prašneko:

- Šiuose namuose niekada nėra buvę to daikto, apie kurį kalbate.

- Bet pėdsakai švieži. Šiukšlių krepšyje suradau ir popierių, suteptą

tuo pačiu tepalu, į kurį buvo suvyniotas revolveris.

Megrė užlipo ant kėdės, kad pats savo akimis pamatytų dėmę.

- Šiandien trečią valandą prašom prisistatyti į Orfevro krantinę, ir nė minutės vėliau.

- O mano klientai? Manote, kad daugiau neturiu ką veikti, kaip tik vaikščioti į policijos valdybą?

- Duosiu jums oficialų šaukimą.

Komisaras išsiėmė iš kišenės geltoną blanką ir jį užpildė.

- Nepamirškite, lygiai trečią.

Pietauti Megrė sugrįžo į namus. Žmona, kaip ir vakar, nieko neklausinėjo. Tik trumpai užsiminė apie laidotuves.

- Ar buvo kas nors iš kaimynų kapuose?

- Tik seserėčia ir mes su Lapuentu. Mišios vyko gana skubotai.

Kai Megrė sugrįžo į Orfevro krantinę, Žanvijė tarė:

- Komisaras Morela iš Tulono prašė jūsų paskambinti.

Po minutės jie jau kalbėjosi.

- Morela?

- Taip. Aš skambinau norėdamas tave nudžiuginti. Tavasis Marselis vakar vėlai vakare atvažiavo į Tuloną ir iš karto nuėjo į "Admirolą". Mane pažino, pasisveikino. Prie baro tyliai kalbėjosi su Bobu, bet nieko negalėjau išgirsti, nes tas šunsnukis Bobas paleido visu garsu muzikos automatą.

- Kartu su juo nieko nebuvo?

- Ne. Po to Bobas nuėjo į telefono būdelę kažkam skambinti. Kada jis sugrįžo, jo išvaizda buvo patenkinta, ir pamojo Marseliui "viskas gerai".

- Kas dar?

- Tavasis Marselis išsinuomojo kambarį "Penkių kontinentų" viešbutyje Respublikos alėjoje. Šiandien atsikėlė devintą valandą ryto ir nepusryčiavęs automobiliu išvažiavo į Sanari. Ar tau tai nieko nesako?

- Ne.

- Ten gyvena Pepitas, vyresnysis, vienas iš dviejų brolių Džovanių. Broliai Džovaniai ilgus metus vadovavo pakrantės nusikaltėlių pasauliui. Jaunesnysis, Markas, įsikūrė Paryžiuje, Pepitas - Sanari, kur nusipirko ištaigingą vilą. Abu broliai buvo areštuoti dešimt kartų, ir visuomet tekdavo paleisti dėl įrodymų stokos. Dabar jie paseno, nusiramino ir gyvena ramų, turtingų pensininkų gyvenimą.

- Ilgasis Marselis buvo viloje?

- Beveik valandą. Po to sugrįžo į "Admirolą".

- Ar anksčiau jis turėjo ryšį su broliais Džovaniais?

- Šito nežinau.

- Ar gali pasekti Pepitą? Norėčiau žinoti, ar jis artimiausiu metu neišeis iš namų, o gal priims ne tik įprastinį svečią, bet ir kokį svetimą žmogų.

- Pasistengsiu. Klausyk, komisare! Mes taip seniai besimatėm. Gal dešimtį, o gal visą dvidešimtį metų? Prisimeni tą bylą, kurią kartu narpliojom? Tai buvo garsioji Parkerolio byla, nuskambėjusi po visą Prancūziją ir už jos ribų.

- Prisimenu!.. Kai baigsiu visus darbus, atvažiuosiu į jūsų kraštus pasilepinti saulėje.

- Tai suteiks mums daug džiaugsmo.

Jie buvo kartu pradėję tarnybą. Daugiau kaip dvejus metus dirbo transporto policijoje, vėliau buvo pervesti į apsaugą. Iš pradžių - stočių, o paskui - universalinių parduotuvių apsaugos inspektoriais. Tada abu buvo jauni, nevedę.

Senasis Žozefas atnešė šaukimą, kurį rytą Megrė buvo įteikęs Andželai.

- Mielasis, skubiai įleisk ją.

Masažistė įėjo į kabinetą išbalusi ir įsitempusi.

- Prašom sėstis.

Komisaras atidarė duris į inspektorių kabinetą ir pasikvietė Lapuentą, kuris jam dažnai atstodavo ne tik vairuotoją, bet ir stenografistą.

- Kaip matote, tardymas bus oficialus. Ką pasakysite, viskas bus užrašoma ir įtraukta į protokolą, kurį vėliau pasirašysite. Klausimai daugiausia bus tie patys, kuriuos esate girdėjusi. Skirtumas tas, kad šį kartą jie užrašomi.

- Aš turbūt nesu įtariamoji numeris pirmas?

- Įtariu, bet be numerio. Savo tetai jūs nejautėte šiltų jausmų?

- Kai aš pasijutau nėščia ir jai pasiskundžiau, ji man davė šimtą frankų ir jautėsi atlikusi žmogiškumo pareigą.

- Negalite užmiršti praeities? Prikišate šykštumą?

- Ji ne tik šykšti, ji egoistė! Gyvenime niekuo kitu nesirūpino, tik savimi. Esu tikra, jog antrą kartą ištekėjo vien dėl pinigų.

- Jos vaikystė buvo sunki?

- Atvirkščiai. Tėvas buvo turtingas žmogus. Šeima gyveno Liuksemburgo sodo rajone, ir abi mergaitės, mano motina ir teta, baigė aukštuomenės mokyklą. Tik daug vėliau mano senelis prarado turtą įsivėlęs į spekuliaciją.

- Ir tada teta ištekėjo už de Karamės?

- Taip. De Karamė dažnai ateidavo pas tėvus, kurie manė, jog sukasi apie mano motiną. Pati mama irgi taip manė, kol pagaliau teta jį sugriebė į savo rankas.

- O jūsų motina?

- Ji ištekėjo už banko valdininko, kuris buvo silpnos sveikatos. Po vedybų jis netrukus mirė, palikdamas mane mažą mergytę. Motina, reikalo verčiama, pradėjo dirbti prekybcje.

- Vadinasi, jūs labai kukliai gyvenote?

- Taip.

- Teta padėdavo?

- Ne. Aš pati nežinau, kodėl pasirinkau masažistės profesiją. Galbūt mažų dienų skurdas, kuris man kėlė siaubą, sužadino tą norą. Mūsų kieme gyveno viena tos pačios profesijos moteris, kuri turėjo nuosavą automobilį ir juo važinėdavo pas klientus. Ji buvo mano vaikystės idealas.

- Jūs taip pat turite mašiną?

- Taip, "sitroeną".

- Kad galėtumėte važinėti į kaimą, kada įsigysite savo namelį?

Ji suraukė antakius ir kurį laiką tylėjo.

- Kas jums apie tai pasakojo?

- Nesvarbu. Atrodo, jūs visą savo gyvenimą ir tesvajojote apie namelį netoli Paryžiaus?

- O kas čia bloga? Dauguma apie tai svajojo. Mano motina irgi svajojo...

- Kokį palikimą tikitės gauti po tetos mirties?

- Nežinau.

- Tetą iš pareigos ar vien dėl palikimo lankydavote?

- Jeigu jūs tik tiek suprantate... Žinokite, ji buvo vienintelė man artima giminė - mūsų šeimos narė. Jums kada nors teko, pone Megrė, gyventi vienam?

- O jūsų sūnus?

- Aš jį retai matau. Tik tada, kai būna striuka. Jis manęs nemyli.

- Dabar prašom gerai pagalvoti prieš atsakant. Ar dažnai būdavote velionės bute, jai nesant namie?

Komisarui pasirodė, jog ji išbalo, bet šaltakraujiškumo neprarado.

- Leiskite užsirūkyti.

- Prašom, tik negalėsiu pavaišinti.

Ant Megrė stalo gulėjo visas šešetas į eilę suguldytų pypkių.

- Aš jums pateikiau klausimą.

- Pakartokite.

Komisaras dar sykį pasakė žodis į žodį.

- Tai priklauso nuo to, kaip jūs suprantate žodį "būti". Porą kartų tikrai atėjau tuo metu, kai teta dar nebuvo grįžusi. Teko palaukti.

- Bute?

- Ne, ant laiptų.

- Tetai niekada nebuvo kilusi mintis jums duoti raktą nuo buto?
- Niekada.
- O jeigu ji būtų pasijutusi blogai?
- Buvo įsitikinusi, jog jai taip neatsitiks.
- Lauko durys visada būdavo užrakintos?
- Taip. Net ir tada, kai ji pati būdavo namuose.
- Ko ji bijojo?
- Visų. Ji niekuo nepasitikėjo.
- Jums buvo nuoširdi?
- Niekada, tik į akis būdavo lipšni, prašydavo sėstis, vaišindavo kava ir pyragaičiais.
- Apie sūnų neklausdavo?
- Ne. Taip pat retai jį matydavo kaip ir aš.
- Ar neprasitarė norinti atimti iš jūsų palikimą?
- Kuriam tikslui?
- Grįžkime prie užrakto. Aš įsitikinau, kad durų spyna nesudėtinga ir lengvai galima pasidaryti raktą.
- Kuriam galui?
- Nesvarbu. Grįžtu prie pirmo klausimo. Jums iš tikrųjų niekada neteko likti vienai jos bute?
- Ne.
- Gerai pagalvojote?
- Taip.
- Teta galėjo jus trumpam palikti vieną. Galėjo išeiti į parduotuvę arba pas kaimynus.
- Šitaip nebuvo.
- Jos naktinės spintelės stalčiaus niekada neteko atidaryti?
- Ne.
- Taupomąją knygelę matėte?
- Kartą mačiau, kai ji rausėsi komodoje.
- O čekių knygelę?
- Apie ją neturiu supratimo. Teisybę pasakius, aš nė nepagalvojau, kad teta turi banke sąskaitą.
- Bet žinojote, jog ji piniginga?
- Jaučiau.
- Aš turiu omenyje ne vien tik santaupas.
- Nesuprantu, ką jūs turite omenyje.
- Bandėte pasiskolinti iš tetos pinigų?
- Taip, vieną kartą. Aš jums jau pasakojau, jog, kada buvau nėščia, ji man davė šimtą frankų.
- Kalbame ne apie tokią tolimą praeitį. Jūs svajojote pirkti kaime

namelį. Prašėte jos pagalbos?

- Ne. Matyti, kad jūs jos nepažįstate.

- Buvau kartą susitikęs.

- Ir, kaip visi, palaikėte žavinga ir truputį drovia senute. O iš tikrųjų ji kieta kaip plienas.

- Gal turite raudoną šaliką?

- Ne.

- Teta turėjo pagalvėlę su raudonais kvadratais?

- Galimas daiktas. Atrodo, turėjo.

- Ko vakar susipykote su meilužiu?

- Pasidarė nebepakenčiamas.

- Ką tai reiškia?

- Kai man pasitaikydavo vyrai, aš iš jų nereikalaudavau gero išsiauklėjimo įrodymų. Tačiau Marselis persūdė. Jis neieškojo darbo, nors galėjo antros arba trečios kategorijos bare gauti vietą. Deja, jis norėjo nieko nedirbti, laisvai gyventi ir mane išnaudoti.

- Jis pažinojo jūsų tetą?

- Aiškus dalykas, jai aš jo nepristačiau.

- O kad tokia senutė gyvena pasaulyje, žinojo?

- Turbūt.

- Ir kad ji turi krūvą pinigų?

- Gal.

- Trumpiau tariant, jis žinojo, kur ji gyvena ir kad piniginga?

- Nežinau.

- Matėte jį kada nors Mežeseri krantinėje?

- Niekados.

- O vis dėlto jis ten buvo. Jį matė bent du žmonės.

- Tokiu atveju jūs daugiau žinote už mane.

- Ar judu kalbėjote apie vedybas?

- Suprantama, ne. Nuo to laiko, kai pagimdžiau sūnų, niekada nesiruošiau tekėti. Iš vyrų imu tai, ką noriu paimti, ir nieko daugiau nereikalauju.

- Suprantu. Dabar pakalbėkime apie revolverį.

- Dar to trūko.

- Revolveris turi būti! Ilgą laiką jis išgulėjo naktinės spintelės stalčiuje. Vėliau dingo. Jūs visą laiką tvirtinate, kad apie jį nieko nežinote ir kad teta bijojusi šaunamojo ginklo?

- Teisybė.

- O vis dėlto ji revolverį laikė po ranka. - Komisaras lėtai kimšosi pypkę. - Šiandien rytą mes suradome revolverio pėdsakus jūsų bute. Jis paskiausiai gulėjo ant jūsų spintos. Kas jį ten padėjo? Meilužis ar jūs?

- Aš nemėgstu šito žodžio.

- Erzina?

- Netikslus pasakymas. Tarp mūsų jokios meilės nebuvo.

- Įsivaizduokim, jog jis nuėjo į Mežeseri krantinę...

- Nužudyti mano tetos?

- Surasti to, ką aš vadinu pinigais. Senutė šį kartą sugrįžo anksčiau nei įprastai, ir jie kaktomušom susidūrė. Norėdamas ją pašalinti be triukšmo, jis pasinaudojo sofos pagalvėle.

- Kam jam reikėjo to prakeikto revolverio?

- Kaip tik šito ir norėjau jūsų paklausti. Kam jį slėpė ant spintos, o vėliau pasiėmė į Tuloną.

- Iš kur visa tai ištraukėte? Tą dieną, kai mirė mano teta, aš pas ją nebuvau. Esu tikra, kad ir Marselis nebuvo. Galbūt jis ir niekšas, bet ne žmogžudys. Ar norite dar ko klausti?

- Gal pradėjote tvarkyti palikimo reikalus?

- Dar ne. Šiandien turiu eiti pas notarą, kuris yra mano klientės vyras. Pati viena nežinočiau nuo ko pradėti. - Baigusi ji su palengvėjimu atsiduso.

- Kada galėsiu pasirašyti?

- Turite galvoje savo parodymus? Ar greit, Lapuentai?

- Per pusvalandį perrašysiu.

- Girdėjote? Po pusvalandžio. Dabar prašom pabūti laukiamajame.

- Ar galima ateiti vėliau?

- Ne, negalima. Vieną kartą šitą reikia užbaigti. Su notaru pasimatysite vėliau. Šiandien vakare jūs tapsite keliasdešimties tūkstančių frankų savininke. Ar nepanorėsite kartais apsigyventi Mežeseri krantinėje?

- Man užtenka ir savo buto.

Išsitiesusi kaip styga ir įsiutusi lyg pantera, ji priėjo prie durų ir, netardama nė žodžio, dingo už jų.

* * *

Megrė sėdo į naktinį Tulono traukinį.

Saulei patekėjus, jis atsibudo Montelmare. Nuo čia prasideda Provanso provincija. Likusį kelią jis nesitraukdamas žiūrėjo pro langą. Jam čia viskas patiko. Ir augmenija, ir blankūs rožiniai namai su įkaitusiais čerpių stogais, ir platanais apaugę kaimai, ir kavinėse sėdintys žmonės.

Marselyje, kol garvežys manevravo po Sent Čarli stotį, jis klausėsi dainingo vietos gyventojų akcento - jie visiškai nesivaržydami garsiai reiškė savo jausmus. Megrė davė sau žodį, jog, gavęs atostogų, būtinai atvažiuos čia su žmona pailsėti.

Komisaras Morela jau laukė stotyje. Pamatęs Megrė, pradėjo mosuoti rankomis:

- Kodėl anksčiau neatvažiavai? Tiek metų nesi buvęs Tulone! - sušuko jis, apkabindamas draugą.

Megrė kolega buvo tamsiaplaukis, aukšto ūgio ir labai gyvo temperamento.

- Gal nori pastiprintos kavos?

- Su malonumu. Gėriau traukinyje, bet neskani.

Abu pasuko į restoraną ir atsisėdo prie baro.

- Kas gero?

- Nieko. Niekaip negaliu išsikapstyti iš tos prakeiktos bylos. Kur dabar Marselis?

- Lovoje, ilsisi. Visą naktį su draugais ūžė "Viktoro" restorane, kuris yra priešais Marchaidą. Ten buvo viena smulkmė. Paryčiais prie jų prisijungė pora mergužėlių.

- Ar pažinojai Marselį anksčiau?

- Jis neblogai Tulone šildėsi kojas. Reikia pasakyti, kad vietiniai galvažudžiai jo nebepriima į rimtą žaidimą. Jį vadina "alfonsu" ir nevykėliu mėgėju.

- O kas per vienas tas Bobas, kuris jiems atstoja pašto dėžutę?

-"Admirolo" barmenas. Nei aš, nei mano vyrai negalėjo jo susekti.

- O broliai Džovaniai?

- Čia yra tik vienas, vyresnysis, Pepitas. Antrasis gyvena Paryžiuje. Pepitas iš senos amerikietės, kuri nori grįžti į Jungtines Amerikos Valstijas mirti, nusipirko vilą. Ji pati gražiausia visame Sanaryje. Uoste kuriame Pepitas laiko savo jachtą. Jis dabar su niekuo nebesusitinka, ypač vengia buvusių draugų. Daugmaž jį prižiūriu. Apie tai jis žino. Kai susitinkame gatvėje, jis demonstratyviai sveikinasi su manimi.

- Aš vis galvoju: ko tam Marseliui reikėjo iš Pepito?

- Man irgi įdomu. Juo labiau, jog Marselis su juo nedirbo.

- Kuriame viešbutyje jis apsistojęs?

- "Penkių žemynų", Respublikos alėjoje.

Buvo aštunta valanda ryto. Gatvėje judėjimas tik prasidėjo. Kavinėse lankytojų buvo maža.

- Nori kartu eiti? - paklausė Megrė. - Turėsi bent supratimą apie bylos eigą. Marselis bus baisiausiai įtūžęs, kad jį taip anksti pažadinsime.

Priėję viešbutį, pasikėlė į viršų ir stipriai pasibeldė į duris. Po kurio laiko užkimęs balsas paklausė:

- Kas ten?

- Policija, - atsakė Morela.

Marselis basas, užmiegotomis akimis ir suglamžyta pižama atidarė

duris.

- O viešpatie! Ir vėl jūs čia?! - suvebleno, pamatęs Megrė. - Ko jums iš manęs reikia, jeigu tik užvakar matėmės?

- Atvykau parvežti į Paryžių.

- Jūs ką! Juokaujate?

- Kalbėsime apie durų raktą.

- Kokį raktą?

- Nuo senutės durų, iš Mežeseri krantinės buto. Kas padarė rakto antspaudą? Andžela viena nebūtų sugalvojusi.

Ilgasis Marselis net burnos nepravėrė.

- Apie tai dar pakalbėsime prie stenografisto, kuris užrašys jūsų parodymus, o vėliau turėsite pasirašyti protokolą.

- Velniai jus griebtų! Aš nieko bendra neturiu su šia istorija. Prisipažįstu, gyvenau su žandaru, gyvenau. Begyvendamas laukiau momento, kada man pavyks ką geresnio susirasti. O susiradus - dingti iš akių. Neslepiu ir to, jog labai džiaugiuosi ją pametęs.

- Tikrą teisybę sakant, dvejetas žmonių jus jau pažino.

- Kur?

- Nuotraukoje, paimtoje iš policijos kartotekos.

- Kas per žmonės?

- Paukščių pirklys iš pirmo aukšto ir moteris, gyvenanti priešais senutę. Jūs dargi atsiprašėte jos, kai susidūrėte laiptuose.

- Nesąmonė! Jiems prisisapnavo.

- Apsirengęs buvote tuo pačiu kostiumu, kaip užvakar.

- Tokius pardavinėja visoje Prancūzijoje. Viename Paryžiuje kiek tūkstančių tokių?

- Vadinasi, rakto neturėjote? Duris atidarėte visrakčiu?

- Ar ilgai dar čia būsite? - klausimu į klausimą atsakė Marselis

- Kas yra?

- Noriu užsisakyti kavos ir raguolių.

- Tik tiek? Prašom.

Marselis paskambino kambarinei ir liepė atnešti kavos.

- Nesitikėkite, jūsų nevaišinsiu, nes nėra už ką. Kartoju, jokių durų nežinau, spynos neliečiau, ir apskritai nesukite man galvos.

- Kada ji jums pasakė apie revolverį?

- Kas?

- Andžela. Pats būtumėte nesusipratęs, jog senutė turi ginklą.

- Aš apskritai nežinau, ar tokia senė gyveno pasaulyje.

- Meluojate! Andžela pati prisipažino ir savo žodžius parašu patvirtino, jog parodė jums jos butą ir dar paminėjo, kad po mirties jai teks palikimas.

- Ir jūs tikite? Negi nežinote, kad ji meluoja?

- O jūs?

- Aš teisybę sakau. Negaliu meluoti, kai mane persekioja policija.

Kambarinė atnešė kavos su raguoliais. Jų malonus kvapas pasklido po kambarį. Ilgasis Marselis basas, tik su pižama sėdo prie stalo ir pradėjo užkandžiauti.

Morela klausiamu žvilgsniu pasižiūrėjo į Megrė, ar galima ir jam įsiterpti į pokalbį. Megrė linktelėjo galva.

- Apie ką kalbėjaisi su Bobu? - paklausė Morela.

- Jis man pasakojo apie save, o aš jam apie save. Tai senas mano bičiulis. Daugel metų nesimatėm.

- Ir ką daugiau?

- Nesuprantu.

- Kuris iš judviejų prisiminėte Džovanį?

- Turbūt aš. Apie Džovanį iš seno esu daug gero girdėjęs. Dar buvau pienburnis, o jis jau Monmartre gyveno.

- Kodėl pats jam nepaskambinai?

- O kam man skambinti?

- Kad susitartumėte. Bobas už tave tai padarė. Ką liepei jam pasakyti?

- Nesuprantu, apie ką jūs?

- Neieškok kvailių! Tu puikiai žinai, kad į Džovanio duris ne taip jau paprasta pasibelsti tokiam mulkiui kaip tu. O vakar visą valandą pas jį išsėdėjai.

- Mes draugiškai plepėjome.

- Apie ką?

Marselis pradėjo nervintis. Pasikalbėjimas įgijo aštrią formą.

- Aš klausiau darbo. Džovanis turi legalių įmonių, maniau, kad jam gali būti reikalingas patikimas žmogus.

- Ir davė darbo?

- Nori pagalvoti. Tik po kelių dienų duos atsakymą.

Morela žvilgtelėjo į Megrė, leisdamas suprasti, jog baigė.

- Suprantate, ko klausė mano kolega? Po valandos nueisite į policijos valdybą ir viską žodis į žodį, ką mes čia kalbėjome, pakartosite. Palauksite, kol parašys protokolą, ir pasirašysite. Pasakodami stenkitės nieko neužmiršti. Ypač apie Bobą ir Džovanį. Be mano leidimo iš Tulono nė žingsnio.

Abu komisarai išėjo į gatvę.

- Ar nesugadinau reikalo?

- Ką tu! Ačiū. Padėjai.

"Admirolo" baras buvo šalia bulvaro ir siauros gatvelės, kuria ne-

važinėjo automobiliai. Šaligatvyje, kepinami saulės, stovėjo keli staliukai, užtiesti įtartino švarumo staltiesėmis. Baro vidus atrodė niūrokas, užtat kokia ten buvo vėsa.

Barmenas su sulaužyta boksininko nosimi ir nulėpusiomis ausimis buvo įnikęs plauti stiklines. Tuo metu dar nebuvo lankytojų.

- Labą dieną, komisare. Ko norite išgerti? - užkalbino barmenas Morelą, o į Megrė visiškai nekreipė dėmesio.

- Turite provanso vyno?- paklausė Megrė.

- Yra rausvo, pilstomo.

- Du rausvus. Bet ne, geriau visą grafiną.

Komisaras jautėsi laisvai, tik Bobas kažkodėl jaudinosi.

- Bobai, girdėjau, vakar turėjai svečią?

- Žinoma, svečių čia netrūksta.

- Kalbu ne apie klientus. Turiu galvoje tą, kuris iš Paryžiaus atvažiavo su tavimi pasimatyti.

- Su manimi pasimatyti?

- Tiesiog paprašyti tavo paslaugos.

- Nežinau, kam galėčiau kokią paslaugą padaryti.

- Seniai pažįsti?

- Ką tokį?

- Ilgąjį Marselį.

- Septynetą ar aštuonetą metų.

- Ko jis norėjo?

- Pravažiuodamas užsuko paplepėti.

- Ir paprašė tavęs paskambinti?

- A?

- Neapsimesk kvailiu. Aš pats sėdėjau salėje ir mačiau, kaip tu užsidarei telefono būdelėje. Tavo bičiulis buvo neramus ir nervinosi. Kai tu sugrįžęs pašnibždėjai į ausį, jis lengviau atsiduso.

- Kalbėjome apie seną jo pažįstamą merginą Mariją. Jis paskyrė jai pasimatymą.

- Nereikia būti tokiam kukliam, Bobai. Tu paskambinai Pepitui Džovaniui, su kuriuo kažkada kartu dirbai, kol atėjai į protą. Jis sutiko priimti tavo svečią? Bet keisčiausia, kad Džovanis pastaruoju metu stengiasi nieko nepriiminėti, ypač namuose. Ką tu jam pasakei, jog Marseliui padarė išimtį?

- Ką pasakiau? Pasakiau, kad turiu gerą žmogų, kuris ieško darbo.

- Neteisybė!

- Kodėl jūs taip sakote?

- Pats žinai kodėl. Džovanis pirmas pasijuoktų iš tokio paaiškinimo.

- Savo buvusiam šefui aš pasakiau, kad Marselis siūlo rimtą dalyką,

visiškai legalų ir nedraudžiamą įstatymo.

- Žinai, kas tai yra?

- Marselis man nesakė. Tik išsitarė, jog tai kvepia dideliais pinigais. Reikalas tarptautinio masto, ir juo, jo nuomone, labiausiai bus suinteresuoti amerikiečiai.

- Tai jau šis tas. Galų gale tavimi pradedu tikėti. Džovanis sutiko?

- Liepė atsiųsti Marselį trečią valandą po pietų.

- Ir viskas?

- Dar pridėjo, kad tas pasiimtų modelį ir eitų be jokių pašalinių žmonių.

Provanso vynas buvo gerokai šaltas ir kvepėjo vaisiais. Megrė klausėsi pasikalbėjimo ir šypsojosi.

Jam patiko Morela, kuris galbūt būtų užėmęs jo vietą Orfevro krantinėje, jeigu būtų likęs Paryžiuje. Bet Tulone Morela jautėsi geriau. Gimęs Nicoje, jis puikiai pažinojo visus Vidužemio pakrantės galvažudžius ir prostitutes. Dirbti jam čia buvo kur kas lengviau.

- Komisare Megrė, gal ir jūs norite ko nors paklausti mūsų geraširdį Bobą?

Bobas pakėlė antakius ir sukluso.

- Prašom atleisti, komisare, jūs norite pasakyti, jog čia yra garsusis Megrė?

- Gryna teisybė, Bobai. Tu, man meluodamas, rizikuoji turėti reikalą su juo.

- Atleiskite, mesjė, aš jūsų nepažinau, - nuolankiai tarė barmenas. Pamatęs komisaro rankose piniginę, pridėjo: - Ne, ne, nereikia. Viskas baro sąskaita.

Megrė padėjo dešimties frankų banknotą.

- Manau, kai tik mes išeisime, tu paskambinsi Džovaniui?

- Ne, aš to nedarysiu. Nenoriu būti bloguose santykiuose su jumis, o juo labiau su komisaru Megrė.

Išėję iš baro jie iš karto atsidūrė karštoje saulėje ir jūrininkų, kurie dideliu būriu traukė į "Admirolo" barą gaivintis, spūstyje.

- Nori, eime kartu pas Džovanį, - tarė Morela.

- Mielu noru, jei tik turi laiko.

- Tokiu atveju užsukime paimti mašinos.

Aplenkę La Sen miestelį, jau iš tolo pamatė Sanari kurortą, kurio gale stovėjo nuostabi vila.

- Matai, koks puikumėlis! Jeigu Bobas ir nepaskambino Džovaniui, tai padarė Marselis. Tas dabar jau laukia mūsų. Su juo taip lengvai nesusidorosime.

VI

Pepitas Džovanis sutiko juos didelėje saulės užlietoje svetainėje. Apsivilkęs buvo šilkinį kremo spalvos kostiumą. Priėjęs prie komisaro, ištiesė ranką.

- Gerą dieną, komisare Morela.

Apsimetė, kad tik dabar pažino Megrė.

- Koks netikėtumas! Mesjė Megrė! Nesitikėjau tokios garbės.

Džovanis buvo gražus, petingas vyras, nė nemanąs tukti. Turėjo per šešiasdešimt metų, bet iš pirmo žvilgsnio atrodė visa dešimčia jaunesnis.

Svetainė buvo apstatyta skoningai. Be abejonės, tą darbą atliko interjero specialistas, bet savo dydžiu ji priminė teatro sceną su dekoracijomis.

- Kur norėtumėte prisėsti: čia ar terasoje?

Svečiai pasuko į terasą, kur po išskėstais saulės skėčiais stovėjo patogūs foteliai. Pasirodė baltu švarku kamerdineris. Išsitempęs prieš šeimininką lyg kareivis prieš generolą, laukė nurodymo.

- Kuo leisite jus pavaišinti? - paklausė Pepitas. - Gal "Tomo Kolinzo"? Šiuo metu tai labiausiai gaivinantis gėrimas.

Sutikimo ženklan svečiai linktelėjo.

- Du "Kolinzo", Džordžai, o man - kaip visada.

Šeimininko veidas buvo švariai nuskustas, rankos rūpestingai prižiūrėtos. Laikėsi laisvai ir išdidžiai.

- Jūs atvažiavote šiandien rytą? - paklausė jis Megrė, norėdamas užmegzti kalbą.

Rami jūra tęsėsi iki pat horizonto, privačiame uoste bangos sūpavo gražuolę jachtą.

- Atvažiavau naktiniu traukiniu.

- Tikriausiai ne todėl, kad susitiktumėte su manimi?

- Kada ruošiausi važiuoti į Tuloną, savo planuose nebuvau to numatęs.

- Tuo maloniau.

Jo akyse degė negera ugnis, ir jis veltui stengėsi ją paslėpti po geraširdiškumo kauke.

- Jūs, komisare Megrė, dabar esate ne savo teritorijoje?

- Taip. Bet mano draugas Morela savame rajone.

- Mano ir komisaro Morelos santykiai labai geri.

- Iki tol, kol jūs protingai elgiatės ir neduodade man dingsties įsikišti į jūsų reikalus.

- Aš taip ramiai gyvenu. Jūs patys žinote. Beveik niekada neišeinu iš namų. Pastaruoju metu šis namas tapo visu mano pasauliu. Tik retkarčiais čia užsuka koks senas draugas, o kartais graži mergina.

- O Ilgąjį Marselį jūs irgi laikote draugu?

Atrodė, kad šie žodžiai jį įžeidė.

- Tą smulkų niekšelį, kuris vakar buvo atėjęs?

- Betgi jūs jį priėmėte?

- Todėl, kad toks mano principas - kiekvienam duoti galimybę pradėti gyvenimą iš naujo. Juk buvo laikai, kai ir man reikėjo paramos ir pagalbos.

- Ir jam padėjote?

- Deja, ne. Nerandu jam nė vienos vietos visose savo įmonėse. Suprantate, pone Megrė, daug vandens nutekėjo nuo to laiko, kada mes paskutinį kartą buvome susitikę. Aš tapau rimtu, dalykišku žmogumi. Turiu Vidužemio jūros pakrančių miestuose dvylika kino teatrų. Du Marselyje, vieną Antibe, tris Kanuose ir kitose vietose. Jau nekalbant apie Eks en Provansą. Turiu Marselyje kabarė ir tris viešbučius. Dar vieną viešbutį - Mentone. Visa tai yra legalu ir leidžiama įstatymų. Tiesą sakau, komisare Morela?

- Tiesą.

- Be to, dar turiu restoraną Paryžiuje, Grant Armi alėjoje, kurį valdyti pavedžiau broliui. Labai padorus restoranas. Su malonumu kviečiu jus apsilankyti.

Megrė veidas pasidarė nebeatpažįstamas.

- Suprantate, kai išanalizuoju visą padėtį, tai nerandu vietos tam mažam, be polėkio suteneriui.

- Jis paliko modelį?

Džovanis, nors ir mokėjo valdytis, sudrebėjo.

- Apie kokį modelį jūs kalbate? Tai kažkoks nesusipratimas.

- Jūs susitarėte su Marseliu, o Bobas jums pranešė, jog kalbama apie rimtą, tarptautinio masto dalyką.

- Nesuprantu, o gal Bobas iš baimės ar iš dyko buvimo, neturėdamas ką veikti, tiek daug jums pripaistė.

- ... juo ypač turi susidomėti amerikiečiai.

- Su jais neturiu jokių reikalų.

- Aš jums, Džovani, papasakosiu vieną istoriją ir tikiuosi, kad iš to padarysite reikiamas išvadas. Ne per seniausiai Paryžiuje gyveno viena maža žavinga senučiukė, kuri buvo įsikalusi į galvą mintį, kad, kada ji nebūna namuose, jos daiktai keičiasi vietomis.

- Nesuprantu, apie ką jūs...

- Minutėlę! Ta senučiukė kreipėsi pagalbos į kriminalinę policiją. Policininkai iš pradžių ją palaikė pamišėle. Bet šventos ramybės dėlei nutarė apsilankyti, bent tam, kad ją nuramintų.

- Atrodo, kažką skaičiau laikraščiuose.

- Apie tai iš tikrųjų rašė.

- Cigarą?

- Ačiū. Aš rūkau pypkę.

- Atsiprašau, nenorėjau jūsų pertraukti. Taigi - jūs nuėjote pas senutę...

- Iki to dar nepriėjau.

- Klausau.

- Senutė turėjo giminaitę, nebejauną moterį, kuri turėjo vieną ydą - polinkį prie jaunesnių už save vyrų. Pastaruosius šešis mėnesius ji gyveno su mūsų visų pažįstamu Ilguoju Marseliu, kurį jūs vakar priėmėte.

Džovanis iš tikro pradėjo domėtis pasakojimu.

- Ta senutė buvo nužudyta anksčiau negu aš suspėjau ją aplankyti.

- Kas ir kaip ją nužudė?

- Nužudė paprasčiausiai - pasmaugė. Tokiuose metuose ilgai nepasipriešinsi.

- Bet kuo aš čia dėtas?

- Jau minėjau, kad Marselis buvo tos giminaitės meilužis. Yra liudytojų, kurie jį du kartus matė senutės bute.

- Jūs įtariate, kad tai jo darbas?

- Jo arba jos, koks skirtumas? Vienas ir tas pats galas.

- Ir ko jie norėjo?

- Modelio.

- Ką tai reiškia?

- Reiškia, kad tas daiktas, kurį jums vakar atnešė Marselis, ir yra modelis.

- Nesuprantu, apie ką kalbama.

- Jums derėtų geriau žinoti, nes tas daiktas ir dabar čia yra.

- Vis tiek nieko nesuprantu.

- Aiškiau tariant, kalbama apie revolverį, kurį jums atnešė Marselis. Iš karto prisipažinsiu, jog nežinau, kodėl jis taip vertinamas ir kokį turi

pirmumą prieš kitus panašios rūšies ginklus.

- Niekada gyvenime nesu rankose turėjęs revolverio. Tai jūs turėtumėte žinoti. Dar tais laikais, kada buvau jaunas, neprityręs, policija mane dažnai areštuodavo ir niekuomet negalėdavo man prikergti nelegalaus ginklo laikymo. Todėl nesuprantu, kam man dabar, senatvėje, reikėtų imti kažkokį revolverį iš trečios eilės sutenerio?

- Nebijokite! Aš neprašysiu savo draugo Morelos duoti nurodymo padaryti jūsų viloje kratą. Kiek suprantu, jūs esate sumaningas žmogus ir mokėjote paslėpti ginklą, kad jokia policija negalėtų jo surasti.

- Dėkui už komplimentą. Gal dar "Kolinzo"?

- Ačiū, užteks.

Megrė pradėjo kalbėti pusbalsiu, lyg ir neteikdamas žodžiams reikšmės.

- Eidamas čionai nesitikėjau išgirsti iš jūsų paaiškinimo apie Marselio vizitą. Norėjau tik jus perspėti, kad neprasidėtumėte su juo. Esu įsitikinęs, jog jis jums nepasakojo to, kad ginklas susijęs su žmogžudyste. Paryžietė senutė, kuri visą savo laisvalaikį praleisdavo Tiuilri parke, dėl nežinomų mums priežasčių sugrįžo anksčiau nei įprasta... Netikėtai užkluptas įsibrovėlis griebė nuo sofos pagalvėlę ir užspaudė jai burną. Manau, jūs suprantate, kad "pasaulinio masto" dalykas nesiderina su šiandienine jūsų padėtimi. Aš turiu omeny kino teatrus, viešbučius, restoranus...

Komisaras nutilo ir ramiai žiūrėjo į Džovanį, kurio viduje degė didžiulė neapykanta policijai, bet jis to neparodė.

- Ačiū, kad perspėjote. Jeigu tas tipas dar kartą čia sugrįš, aš jį būtinai išmesiu už durų.

- Jis nesirodys tol, kol pašauksite. Bet aš manau, jog to daryti nereikia.

- Jūsų kolega Morela turbūt sakė, kad aš tapau biznio žmogumi ir mano santykiai su vietos valdžia labai geri.

- Sakė.

- Taigi man belieka pakartoti, jog su šiuo reikalu neturiu nieko bendra.

Megrė atsiduso ir atsistojo.

- Labai dėkui už "Kolinzą".

Morela taip pat padėkojo už vaišes. Džovanis juos iškilmingai palydėjo per marmurinį vestibiulį.

- Su malonumu norėčiau dar kartą susitikti, - tarė atsisveikindamas Džovanis.

Komisarai susėdo į mašiną.

- Nevažiuok toli, - paprašė Megrė Morelos, kada jie išvažiavo už vilos vartų. - Čia kur nors netoli turėtų būti bistro arba kavinė, iš kurios matyti

uostas ir vila.

Neišvažiavę iš Sanari, jie sustojo prie nedidelės mėlynai dažytos kavinukės, kur keturi vyrai žaidė biliardą.

- Ne visai suprantu, kodėl taip elgeisi, - tarė Morela. - Atrodo, kad tu patikėjai Džovaniu.

- Visų pirma tokio tipo žmogus neprisipažins, ką yra padaręs. O kuo aš galiu jį apkaltinti? Kad po Bobo skambučio jis priėmė kažkokį smulkaus kalibro niekšelį? Aš net nežinau, kaip atrodo tas nelemtas revolveris.

- Jis iš tikrųjų egzistuoja?

- Egzistuoja. Įsibrovėlis tik jo ir ieškojo, perstatinėdamas daiktus senutės bute. O įsivaizduok kratą tokioje didžiulėje viloje, kad ir su visa miesto policija. Kas iš to išeitų? Tik apsijuoktumėm. Tu manai, jog Džovanis jį paslėpė naktinės spintelės stalčiuje? Palauk, tuojau pamatysi, ar aš buvau teisus.

Praslinkus ketvirčiui valandos, jis pamatė iš vilos išeinantį vyriškį, apsirengusį jūrininko uniforma. Žmogus, įlipęs į jachtą, paleido variklį. Po keleto minučių laiptuose pasirodė Džovanis ir neskubėdamas žengė į denį.

- Matai, revolveris jau jam pradeda deginti rankas. Jis nori kaip galima greičiau juo atsikratyti. Vienaip ar kitaip, dalykas paprastas.

Jachta išplaukė iš uosto, pasukdama į atvirą jūrą.

- Po keliolikos minučių revolveris atsidurs keliasdešimties metrų gylyje ir nebus nė mažiausios galimybės jį iš ten išgriebti.

- Suprantu.

- Kas dėl manęs, aš jau visus darbus Tulone baigiau.

- Tikiuosi, užeisi pas mus, pavakarieniausim, pernakvosi?

- Grįžtu naktiniu traukiniu. Tai būtina. Neišleisk iš akių Marselio. Reikia sekti ir Bobą. Jis, kaip barmenas, per daug ryški figūra. Kaip manai, ar iš tiesų Pepitas tapo padoriu žmogumi?

- Tokie, kad ir nutraukia ryšius su praeitimi, bet kontaktus su nusikaltėlių pasauliu vis vien palaiko. Pats matei.

Baltoji jachta, padariusi didelį lanką, neskubėdama grįžo į uostą.

- Dabar Džovanis jaučiasi geriau, atsikratęs garsiojo "modelio".

- Ką manai veikti, kol traukinys išeis?

- Norėčiau dar kartą susitikti su Ilguoju Marseliu.

Į "Admirolą" jie atėjo lygiai penkiomis. Baras buvo dar tuščias. Bobas nestovėjo, kaip paprastai, bet sėdėjo prie staliuko priešais Marselį ir kalbėjosi. Pastarasis, pamatęs komisarus drauge, nebepajėgė nuslėpti baimės ir sušuko:

- Žiūrėkit! Jie vėl čia!

- Taip, mes ir vėl. Bobai, duok grafiną rausvo vyno.

- Kiek kartų galiu kartoti, jog ne aš nužudžiau senutę?

- Galimas daiktas. Bet tu buvai Mežeseri krantinėje?

Megrė šį kartą į jį kreipėsi draugiškai, tiesiog "tu".

- Jums teks tai įrodyti ir paaiškinti, ko man ten reikėjo.

- Modelio.

- Nesuprantu.

- Neseniai vienam tokiam daug kartų už tave protingesniam taip pat buvo nesuprantama, bet jis greit persiorientavo.

Marselis išbalo.

- Jūs buvote pas Pepitą Džovanį?! Ką jis jums sakė?

- Tarptautinio masto reikalas!.. Kuris gali ypač sudominti amerikiečius...

- Nežinau, apie ką kalbate!

- Tai neturi reikšmės. Perspėju tave, Marseli, tau nėra ko veltui vaikščioti į Sanari vilą, tikintis gauti pinigų.

Bobas atnešė grafiną vyno ir stiklines.

- Jūs matėtės su Džovaniu? - paklausė jis prisėsdamas.

- Kaip tik iš ten.

- Jis prisipažino, kad priėmė Marselį?

- Ir tai, kad tu jam paskambinai.

Megrė pasigardžiuodamas, mažais gurkšneliais gėrė provanso vyną. Po poros valandų jo jau čia nebus, grįš į Paryžių. Jis vėl kreipėsi į Marselį:

- Jeigu tu iš tikrųjų nenužudei senutės, tai patariu tau papasakoti visą teisybę ir grįšti kartu su manimi į namus.

Marselis nervingai sugniaužė kumščius.

- Kaip tu manai, Bobai?

- Manęs tai neliečia. Aš padedu draugams, kai jiems reikalinga, o apie šį reikalą nieko nežinau.

- Ko tada man grįžti į Paryžių?

- Kad sėstum už grotų.

- Juk aš jums sakiau...

- Žinau, žinau, kad ne tu nužudei senutę. Bet jeigu tai padarė tavo sugyventinė, tu vis tiek sėsi kartu kaip bendrininkas.

- Ir jūs įkalbinėjate mane išvažiuoti iš Tulono tam, kad areštuotumėte?

- Manau, kad Paryžiuje oras pačiam bus sveikesnis.

Marselis gudriai nusišypsojo.

- Ne, komisare! Aš ne toks jau naivus. Jeigu jūs turite arešto orderį, tai parodykite ir areštuokite mane. Bet jūs, kaip ir aš, puikiai žinote, kad negalite to padaryti. Jūs neturite įrodymų, išskiriant tuos du liudytojus, kurie matė ne mane, o languotą kostiumą. Be to, jūs esate ne savo

teritorijoje ir joje neturite nei teisės, nei veikimo laisvės. Todėl ir norite mane išvilioti iš čia, kad vėliau galėtumėte suimti. Deja, aš pasilieku.

- Kaip žinai.

- Reikėjo tau, Marseli, visus tuos metus ramiai sėdėti, tai būtum daug laimingesnis buvęs, - tarė Morela.

* * *

Ponia Megrė, išgirdusi prie vartelių taksi durelių trinktelėjimą, pribėgo prie lango.

Vyro pasitikti išėjo į laiptų aikštelę. Galvą buvo apsirišusi skarele, nes ką tik pradėjo namų ruošą.

- Maniau, kad pasiliksi Tulone. Kodėl nepaskambinai, jog parvažiuoji?

- Norėjau tau padaryti siurprizą.

- Pavargai? Gal paruošti vonią?

- Būtų puiku.

- Pasisekė padaryti tai, ką buvai užsiplanavęs?

- Daugmaž. Tiesa, Klaudija ir Morela tau siunčia daug linkėjimų. Jie pasistatė užmiestyje labai jaukų namuką.

- Ačiū! Klaudija vis tokia pat šauni, kaip ir anksčiau?

- Nepasikeitė. Tik jų sūnus jau tapo vyru ir kalba bosu.

Kol vonia pribėgo vandens, jis paskambino į Orfertro krantinę. Pasirodė, kad šį kartą budi energingasis Luka.

- Kas pas jus naujo?

- Nieko ypatinga, šefe.

- Ką ten turi po ranka?

- Yra Nevju, Piko, Žani ir Liatju...

- Užteks, užteks. Reikia taip patvarkyti, kad kas nors iš tavo minėtų vyrų dieną ir naktį stebėtų masažistės namą. Slėptis nereikia. Beje, ji turi automobilį. Žiūrėkit, kad nedingtų iš miesto.

Megrė maudėsi vonioje, o žmona ruošė jam kavą. Pusę dešimtos jis sėdo į taksi ir nuvažiavo į Sen Andrė der Art gatvę. Budėjo Piko. Komisaras paspaudė jam ranką.

- Aš einu pasikalbėti su ja. Galimas daiktas, po to jai gali kilti noras bėgti. Tu, Piko, būk atidus.

- Nesibaiminkite, komisare. Mes susitarėme su Nevju, kad keisimės kas trys valandos, o naktį mums padės Žani ir Liatju.

Megrė užlipo į viršų. Paskambinus durys tuoj pat atsidarė. Andžela Lutė buvo apsirengusi juodu kostiumėliu ir dėjosi tokios pat spalvos skrybėlaitę.

- Čia jūs?! - nustebo ji. - Nejaugi negalite manęs palikti ramybėje bent vieną dieną?

- Išeinate?

- Negi nematote? Kada valau kambarius, skrybėlaitės nesidedu.

- Aš tik ką grįžau iš Tulono.

- Na ir kas?

- O tas, kad jūsų meilužis yra tenai ir mes buvome susitikę.

- Tarp mūsų viskas baigta.

- Savaime suprantama. Tai rodo ir tas faktas, kad derybose su Džovaniu iniciatyvą jis perėmė į savo rankas.

Andžela sudrebėjo.

- Bet iš to nieko gero neišėjo. Sakau jums tiesiai, tetulė be reikalo žuvo. Jūs žinote kur dabar tas garsusis revolveris? Vidužemio jūros dugne, keliasdešimties metrų gilumoje. Marselis jums neskambino ir nepasakojo apie tai?

- Jeigu jis būtų paskambinęs ir pranešęs, kad jūs atvažiuosite, manęs nebūtumėte čia radęs.

- Kur norėjote eiti?

- Į bažnyčią mišių klausyti, jeigu jums labai įdomu.

- Aš noriu pasakyti, kad rytoj rytą devynios nulis nulis būtumėte mano kabinete. Patariu nevėluoti. Dar noriu priminti, kad, eidama į policiją, nepamirštumėte pasiimti lagaminėlio su skalbiniais ir tualeto reikmenimis.

- Vadinasi, areštuosite?

- Maždaug taip ir reikėtų suprasti. Bet tai ne nuo manęs priklauso, o nuo teismo tardytojo. Dar porą žodžių, ir aš jums leisiu eiti. Jūs jau daugiau kaip dvi valandos esate sekama policijos ir jus seks iki to laiko, kol atsidursite mano kabinete. Nesugalvokite bėgti, nes blogai baigsis.

- Aš jūsų neapkenčiu!

- Nieko geresnio ir nesitikėjau.

Lipdamas žemyn, Megrė girdėjo, kaip ji greitais žingsniais matavo kambarį ir karštligiškai šūkčiojo kažkokius žodžius.

Po dešimties minučių išėjusi į gatvę, ji pamatė stovinčius du vyrus, apsirengusius policijos uniforma ir stebinčius jos namą. Tada suprato, jog komisaras nemelavo.

* * *

Šią ramią, saulėtą sekmadienio priešpietę Megrė grįžo iš valdybos pėsčiomis. Eidamas galvojo: ką jis veiks šiandieną po pietų? Retkarčiais išvažiuodavo mašina už miesto. Prie vairo visuomet sėdėdavo ponia

Megrė, bet ji bijojo vairuoti automobilį sekmadieniais, ypač Paryžiaus apylinkėse. Vis viena, ką jie veiktų, jiems niekada nebuvo liūdna kartu.

- Tu pavėlavai penkiomis minutėmis, skambino Morela. Prašė kuo greičiau jam paskambinti.

Po kėlių minučių jie jau kalbėjosi.

- Gerai parvažiavai? - paklausė Tulono komisaras.

- Po tavo provanso miegojau lyg užmuštas.

- Nenujauti, kodėl skambinu?

- Kas nors jam atsitiko?

- Šiandien septintą valandą ryto jį ištraukė senajame uoste iš vandens.

- Peilis?

- Ne, kulka. Trisdešimt aštuntas kalibras, tiesiai į kaktą.

Valandėlei abu nutilo.

- Tu davei jam gerą patarimą - grįžti kartu į Paryžių, bet jis norėjo visus pergudrauti. Manė, kad jį apgausi. Jis tikėjosi iš šios istorijos ką nors išpešti.

- Džovanis neįsipainiojęs?

- Savaime suprantama. Esu įsitikinęs, jog žmogžudys net nežinojo, kam dirba. Instrukciją gavo iš patikimo žmogaus, ir viskas.

- Ką nors įtari?

- Taip. Pajūrio ruože yra maždaug dvidešimt subjektų, sugebančių atlikti panašų darbą. Šitam greičiausiai pasikvietė iš Nicos arba Kanų, o gal net ir iš Marselio. Dabar to niekšo Tulone nėra - jis dingo. Svarbiausia, kad niekas nematė paties svarbiausio momento - kada šovė. Neabejoju, kad po kokių penkerių ar šešerių metų tas galvažudys paklius į policijos rankas, bet visiškai už kitą nusikaltimą, o šitas taip ir paliks jo tamsios sąžinės paslaptis.

- Ką suradote Marselio kišenėse?

- Nieko ypatinga. Du tūkstančius frankų, pasą, vairuotojo teises ir mašinos raktelius. Automobilyje, kuris stovėjo priešais viešbutį, - techninį pasą, įvairių mažmožių ir raktą, tikriausiai senutės buto.

- Jeigu gali, raktą atsiųsk man kuo greičiau.

- Tuojau pat, kai baigsim kalbėti.

- Lagaminą atidarėte?

- Taip. Antras languotas kostiumas, skalbiniai. Jokių dokumentų, tik lagamino dugne gulėjo knyga labai pikantišku viršeliu.

- O užrašų knygutės su telefonų numeriais nebuvo?

- Neradome. Gal kas mus aplenkė. Gydytojo nuomone, mirtis jį ištiko pusiaunaktį.

- Klaudija nepyksta?

- Ko ji turėtų pykti?

- Kad per mane buvo sugadintas sekmadienio rytas.

- Ji iš virtuvės siunčia tau ir tavo žmonai linkėjimų.

- Ačiū! Bobą matei?

- Nemačiau, bet netikiu, kad jį gali ištikti panašus į Marselį likimas. Būtų gaila. Pastaruoju metu jis labai gerai elgėsi.

- Atrodo, jis labai reikalingas Pepitui.

- Ir aš taip manau. Džovanis nori turėti tarpininką palaikyti ryšiams su gangsteriais, o Bobas - tarytum tam būtų gimęs.

- Labai dėkui už informaciją.

- Prašom. Viso geriausio!

- Viso! Tu man daug padėjai, seni.

- Užteks meilikauti, gerbiamasis.

Megrė padėjo ragelį.

- Blogos naujienos? - paklausė ponia Megrė, pamačiusi paniurusį vyro veidą.

- Kaip seklys profesionalas, turėčiau dėkoti Dievui ir sakyti, kad Morela man pranešė džiugią naujieną. Vietiniai Tulono galvažudžiai pašalino sau iš kelio vieną tipą. Dėl to nereikės jo atiduoti teismui. Tai buvo nevykėlis "alfonsas", kuris mėgo gyventi svetimų moterų sąskaita. Pastaruoju metu jis išnaudojo pagyvenusią, žymiai už save vyresnę moterį, kuri laikėsi jo įsikibusi kaip skęstantis šiaudo. Tikriausiai jis ir įvykdė žmogžudystę, kurios tyrimas baigia mane nuo kojų nuvaryti.

- Turi galvoje senučiukę?

- Taip.

Prieš Megrė akis iškilo skrybėlėtos, su pirštinėmis senutės vaizdas. Jis prisiminė tą momentą, kada ji sustabdė jį gatvėje. Jos akys buvo spindinčios ir pilnos vilties.

Vargšė senutė nužudyta. Marselis irgi jau miręs, o revolveris, kurio taip intensyviai visi ieškojo, dabar guli Viduržemio jūros dugne amžinai palaidotas.

- Kas bus pietums?

- Veršiena su baltu padažu.

Po pietų jie perėjo į svetainę. Megrė įjungė radiją, kuris, žinoma, nieko nepranešė apie Tulone įvykusią žmogžudystę ir rastą vyriškio lavoną.

- Ar tau neatrodo, jog lauke per daug gražu, kad sėdėtum kambaryje ir klausytumeis radijo?

- Turi gerą pasiūlymą?

- Pasivaikščioti.

Gatvėje ji paėmė jį už parankės, ir abu patraukė Senos link. Bevaikš-

čiodami atsidūrė Mežeseri krantinėje. Ten rado uždarytas paukščių parduotuvės langines.

- Kuriame aukšte?

- Antrame.

- Kas nors taps laimingas.

- Tu apie ką?

- Apie tuos žmones, kurie išsinuomos šį butą. Iš čia pats gražiausias Paryžiaus vaizdas.

Jie nuėjo toliau ir netrukus atsidūrė priešais Tiuilri parko vartus.

- Prisėskime čia minutėlei, - paprašė jis.

Pagaliau išsipildė jo sena svajonė. Anksčiau Megrė niekuomet nebuvo tekę sėdėti parke. Jis visą laiką manė, kad parko suolai tarnauja vien valkatoms ir įsimylėjusiems. Jam buvo keista, kad čia tiek daug žmonių. Laisvo suoliuko gana ilgai teko ieškoti. Visur sėdėjo įvairaus amžiaus žmonės, o jaunų motinų su mažais vaikais buvo daugiausia. Senoji ponia Leontina Antuan de Karamė, kol buvo gyva, čia ateidavo kiekvieną dieną, jei tik būdavo geras oras. Ji turbūt kaip ta senutė, kuri, šalia jų stovėdama, maitino balandėlius arba žiūrėdavo į žaidžiančius vaikus. Argi tai nepakelia nuotaikos? Neprideda jėgų ir ištvermės gyvenimui? Iš čia žiūrint, viskas atrodo taip paprasta, nesudėtinga.

- Puiku, ar ne?

- Tu čia dėl jos atėjai?

- Taip, - prisipažino jis. - Seniai norėjau bent kartą pasėdėti parke ant suoliuko ir pajusti tai, ką jaučia seni, be jokio užsiėmimo žmonės, ką jaučia motinos, vaikai ir įsimylėjėliai. O svarbiausia, nors kartą pasėdėti su tavimi.

Pietų į namus negrįžo. Nutarė pavalgyti savo mėgstamame restorane Viktorijos aikštėje. Valgė su apetitu.

- Taip labai retai atsitinka, - tyliai tarė ponia Megrė.

- Kas?

- Kad tu man skirtum beveik visą dieną. Galiu lažytis, iš kiek nori, kad rytoj rytą paskambinsi ir pasakysi, kad nepareisi pietų.

- Galimas daiktas. Labai galimas. Rytoj susitikimas su žandare.

- Tu taip vadini tą nelaimingą moterį?

- Nelaiminga moteris, kuri greičiausiai pati nužudė savo tikrąją tetą.

- Sakysim, gal jau taip ir atsitiko, bet tai nebuvo iš anksto planuota žmogžudystė.

- Nori ją užstoti?

- Ne, bet aš daug apie ją galvojau. Tu sakai, kad ji negraži. Tokia ir jaunystėje buvo?

- Turbūt.

- Kadangi ji neturėjo pasisekimo, jai teko kitokiu būdu vilioti vyrus. O tai nė vienai moteriai neduoda nei garbės, nei džiaugsmo, nei vidinio pasitenkinimo.

- Būtum neblogas advokatas.

- Tu pats suprask. Moteriai penkiasdešimt penkeri metai. Ateičiai nėra jokios vilties. Todėl ji iš paskutiniųjų laikėsi įsikibusi Marselio, manydama, kad tai paskutinis vyras, paskutinis džiaugsmas ir paskutinė grandis, siejanti su gyvenimu.

- Ji ir dabar įsikibusi, nes nežino, kas jam atsitiko.

- Ar tau neatrodo, jog ji bandys slėptis?

- Mūsų vyrai be pertraukos, dieną ir naktį, seka ją ir jos namą.

- Nenorėčiau rytoj būti tavo vietoje.

- Aš irgi norėčiau būti kur nors kitur.

Ponia Megrė puikiai suprato vyro minčių eigą, kai jis tarė:

- Morelos sūnus už jokius pinigus nenori būti policininku. Na, o jeigu mes būtume turėję sūnų, ką mes jam galėtumėm patarti?

Susikibę už parankių, jie pasuko Rišaro Lenuaro bulvaro link ir ilgą laiką ėjo tylėdami.

VII

Lygiai devyniomis senis Žozefas įleido Andželą į Megrė kabinetą. Komisaras pažiūrėjo į ją kitomis akimis, kažkaip su gailesčiu, turbūt prisiminė vakarykščius žmonos žodžius. Sveikindamasis net atsistojo. "Iš tikrųjų ji negraži, - pagalvojo Megrė. - Greičiausiai ir aš pats būčiau kitoks, jeigu ji bent kiek būtų gražesnė".

- Padėkite lagaminėlį ir prašom sėstis.

Paskutiniajam tardymui viskas buvo paruošta. Lapuentas sėdėjo už stalo, pasiruošęs stenografuoti.

- Jau po devynių, komisare. Šiandien aš nenuėjau pas klientę, kuri laukė aštuntą ryto. Dabar laukia kita. Per jūsų kvailus įtarimus aš prarandu savo uždarbį.

Apie tai jis žinojo vakar, iš inspektorių pranešimų. Sugrįžusi iš miesto į namus, ji niekur nebuvo išėjusi. Kambariuose iki vėlumos degė šviesa. Niekas pas ją neatėjo. Ilgas laukimo valandas ji praleido viena. Galbūt todėl šiandieną ir atrodė tokia išblyškusi ir pritrenkta.

Megrė pakėlė telefono ragelį.

- Prašom patikrinti, ar neatėjo teisėjas Libo?

Komisaras išgirdo skardų telefono skambutį teisėjo kabinete.

- Jo dar nėra, pone komisare. Sekretoriaus taip pat nėra, - atrapor-tavo budintysis.

Megrė užsirūkė pypkę ir tarė Andželai:

- Galite ir jūs užsirūkyti.

- Labai miela iš jūsų pusės. Paskutinė malonė nuteistajam?

- Tikriausiai bus pats laikas pradėti darbą. Galimas daiktas, kad aš dar kartą pateiksiu jums tuos pačius klausimus, į kuriuos jūs jau esate atsakiusi. Bet tai bus jau paskutinis kartas.

Galima buvo pagalvoti, jog gamta irgi užsimanė parodyti, ką ji gali. Dvi savaites trukęs puikus oras šiandien subjuro. Tamsūs pilki debesys užgriuvo padangę, skandindami Paryžių smulkiame lietuje. Visų nuotaika buvo sugedusi.

- Sakykite, ar jūs žinote apie kokius nors savo tetos priešus?

- Ne.

Andžela buvo rami, bet paniurusi kaip tamsus rudens vakaras. Veidas sustingęs, be jokios išraiškos.

- O apie draugus?

- Irgi ne. Nepažinau jokių jos priešų nei draugų.

- Jūs buvote vienintelis žmogus, kurį velionė priimdavo savo namuose?

- Kiek žinau, taip.

- Norėdama susitikti, jūs tardavotės su ja?

- Teta neturėjo telefono. Aš norėjau įvesti, bet ji atsisakė.

- Ko pas ją ateidavote?

- Aplankyti. Buvau vienintelė jos giminaitė.

- Žinojote, kada ją galima rasti namuose?

- Žinojau.

- O jos dienotvarkę?

- Taip pat.

- Ji iš ryto eidavo po parduotuves?

- Taip.

- Po pietų snūduriuodavo krėsle?

- Taip.

- Vėliau, jeigu būdavo geras oras, eidavo į Tiuilri parką?

- Apie visa tai mes jau kalbėjome.

- Yra priežasčių, dėl kurių reikia dar kartą viską pakartoti iš naujo. Jūs tetos nemylėjote?

- Ne.

- Vis prisimindavot tuos apgailėtinus šimtą frankų, kuriuos ji buvo davusi ištikus mergautinei bėdai?

- Tokie dalykai nepamirštami.

- Vis dėlto jūs ją lankydavote. Kiek kartų per mėnesį?

- Vieną, kartais du. Būdavo laikų, kad užeidavau kartą per du mėnesius.

- Ateidavote visą laiką tuo pačiu metu?

- Beveik. Darbą baigiu šešiomis.

- Ji prašydavo jus prisėsti?

- Dar ko! Aš nelaukdavau. Kada norėdavau, tada atsisėsdavau, nes ji buvo mano teta.

- Jūs esate vienintelė jos turto paveldėtoja?

- Taip.

- Apie tai galvojote?

- Ir daug kartų. Aš žinojau, kad jos palikimas aprūpins mane senatvėje. Masažistės profesija yra daug sunkesnė negu mes įsivaizduojame. Be to, ji reikalauja daug fizinių jėgų. Po keleto metų aš jau būsiu per sena, nebepajėgianti užsidirbti duonos kąsnio.

- Jūs skolindavotės iš jos pinigų?

- Kartais. Mūsų profesijos žmonės ne visada gali užsidirbti tiek, kiek reikia pragyvenimui. Pavyzdžiui, vasarą pusė mano klienčių išvažiuoja dviem, trim mėnesiams iš miesto.

- Pykotės su teta?

- Niekados.

- Prikišdavote jai šykštumą?

- Ne.

- Ar žinojo, ką apie ją galvojate?

- Manau, kad taip.

- Žinojote, jog ji nelaiko namuose daug pinigų?

- Žinojau.

- Kas padarė durų spynos atspaudą?

- Nežinau.

- Jeigu ne jūs, tai jūsų meilužis?

- Apie tai jis man nieko nepasakojo.

- Bet pasidirbtą raktą rodė?

- Niekada nemačiau ir neturėjau jokio rakto.

- Jau pradedate meluoti. Jūs turėjote ne tik tetos buto, bet ir dėdės Antuano dirbtuvėlės raktą.

Ji nuraudusi tylėjo, kaip nusikaltęs, bet užsispyręs mažas vaikas.

- Turiu jums nemalonią žinią. Galbūt ryšium su tuo jūs pakeisite savo parodymus. Aš sutikau Marselį Tulone. Jūs žinote, ko jis ten važiavo?

- Ne.

- Vėl meluojate. Per keletą kilometrų už miesto yra mažas Sanari kurortas, kuriame gyvena kažkoks Pepitas Džovanis. Tai buvęs garsus gangsteris, kuris pamažu aprimo ir dabar užsiima rimtais reikalais. Reikia manyti, kad Marselis, pats to nežinodamas, dirbo jo naudai, bet toje didžiulėje mašinoje jis buvo smulkus sraigtelis. Iš tikro Marselis niekados nebuvo gangsteris, o tik paprastas aferistėlis, tiksliau pasakius, statistas kitų rankose.

Komisaras pastebėjo Andželos akyse įtūžio ugneles, bet ji nepratarė nė žodžio.

Megrė dar kartą pakėlė telefono ragelį. Šį kartą jį sujungė su teismo tardytoju.

- Čia Megrė. Galiu užeiti?

- Aš jūsų laukiu.

Jis paliko tardomąją Lapuento globoje, o pats nuėjo į teismo apartamentus.

- Kaip sekasi tardymas?

- Ačiū, slenku į priekį. Nenoriu labai skubėti, bet tikiuosi šiandien užbaigti. Šeštadienį buvau Tulone, ten šis tas įvyko, apie tai papasakosiu vėliau. Dabar man reikalingas orderis masažistės areštui.

- Manote, jog ji nužudė senutę?

- Tikrai nežinau, bet viliuosi greit sužinoti. Iš viso neaišku, ar reikės pasinaudoti orderiu, bet dėl viso pikto reikia jį po ranka turėti.

Megrė sugrįžo į kabinetą ir padavė orderį Andželai.

- Suprantate, ką visa tai reiškia ir kodėl aš jums liepiau pasiimti lagaminėlį?

Ji nieko neatsakė, net nepajudėjo.

- Dar keletas žodžių apie Marselį. Tulone jį radau "Admirolo" bare. Jis pažįstamas su jo barmenu Bobu, kuris kitados taip pat buvo geras paukštelis. Marselis apie jį nieko nepasakojo?

- Ne, - pasigirdo sausas atsakymas.

- Tokia smulkmė, kaip jis, nedrįsta eiti tiesiu keliu prie boso, jam reikalingas tarpininkas. Šį vaidmenį atliko Bobas. Nežinau, ką jis kalbėjo Džovaniui, bet buvęs šefas sutiko priimti Marselį. Ar girdite?

- Taip.

- Suprantate, kad kalbu apie revolverį?

- Niekada nemačiau to prakeikto revolverio ir matyti nenoriu.

- Ir vėl meluojate. Džovanis taip susidomėjo ginklu, jog pasiliko jį pas save. Man teko būti pas jį viloje, ir mudu įdomiai pasikalbėjome. Aš jam papasakojau, iš kur atsirado revolveris, kokį vaidmenį suvaidino Marselis nužudant jūsų tetą. Kai stambaus masto gangsteris praturtėjęs

meta savo amatą, jis stengiasi neteršti savo rankų ir negadinti viešosios nuomonės dėl neaiškaus dalyko. Nors faktiškai jie palaiko glaudžius ryšius su nusikaltėlių pasauliu, bet viešai to daryti nedrįsta ir būna lojalūs valdžiai. Džovanis greit suprato, kuo kvepia tas ginklas. Vos tik man išėjus, jis išplaukė į jūrą ir paskandino revolverį. Dabar jūsų dėdės Antuano išradimas guli mažiausiai penkiasdešimties metrų Vidužemio jūros gilumoje.

Ir dar vienas įvykis tenai nutiko po mano išvažiavimo. Apie tai man pranešė telefonu mano kolega, Tulono kriminalinės policijos komisaras. Prašom pasakyti nuoširdžiai, kad Marselis jums daugiau nebeegzistuoja ir galutinai nutraukėte su juo ryšius, tai aš jums papasakosiu...

- Aš noriu žinoti, kas jam atsitiko.

- Marselis, pradėjęs šį nelemtą žaidimą, jiems tapo pavojingas. Tuose sluoksniuose žinoma tik viena taisyklė: tik mirusieji tyli.

Ji tarsi sustingo, suakmenėjo. Net balsas pasikeitė.

- Jis mirė? - sušvokštė ji.

- Betgi tai jūsų neliečia.

- Kas iš tikrųjų atsitiko?

- Užvakar naktį jis gavo kulką į kaktą. Trisdešimt aštuntas kalibras, naudojamas tik profesionalų. Vakar rytą senajame uoste jį ištraukė iš vandens.

- Tai melas, žabangos!

- Ne. Tai tikra tiesa.

- Prisiekite savo žmonos gyvybe!

- Prisiekiu.

Iš jos akių prapliupo ašaros ir nešluostomos nutekėjo skruostais. Sugrubusiais pirštais ji atsidarė rankinuką, ieškodama jame nosinės.

VIII

Komisaras priėjo prie lango, duodamas laiko Andželai nusiraminti. Lietus pylė be perstojo, ir gatvėse buvo matyti skėčių jūra. Jis girdėjo, kaip šnarkščiodama šluostėsi nosį, o kai sugrįžo prie stalo, ji jau pudravosi.

- Matote, kaip viskas nevykusiai baigėsi. Nereikėjo žudyti senutės.

Ji drebančia ranka siekė pakelio cigarečių ir užsirūkė.

- Beliko nustatyti: katras iš judviejų pasmaugėte tetulę?

Į komisaro priekaištus ji ne iš karto atsakė. Dabar, kada jos mylimasis miręs, jai buvo lengva išsiteisinti.

- Jo byla nutraukta, - tarė Megrė. - Mirusiųjų niekas neteisia. Jis neegzistuoja gyvųjų tarpe. Bet su jumis - kita kalba.

- Kodėl jūs taip nekenčiate manęs, komisare?

- Apsirinkate. Aš tik vykdau savo pareigą ir stengiuosi išaiškinti nusikaltimą. Bet jūs! Nuo pat pirmos dienos pradėjote man meluoti ir apgaudinėti. Argi taip galima elgtis tokioje situacijoje?

- Jūs nujautėte, jog aš jį myliu?

- Ne tik nujaučiau, bet esu įsitikinęs, kad ir dabar, net mirusį, jūs jį mylite.

- Teisybė.

- Kodėl inscenizavote skyrybas?

- Tai buvo jo idėja. Jis manė, jog šitaip išmuš jus iš vėžių.

Pirmą kartą per visą tą laiką Andžela tiesiai pasižiūrėjo komisarui į akis, ir nesistengė nei meluoti, nei išsisukinėti.

- Žinojote, ko jis važiavo į Tuloną?

- Taip, žinojau.

- Apie revolverio egzistavimą seniai žinojote?

- Maždaug trylika-keturiolika metų. Amžiną atilsį dėdė Antuanas man simpatizavo. Jis buvo geras žmogus, bet labai vienišas. Kiek supratau, teta nesuteikė jam laimės ir jis joje nesurado sau artimo žmogaus. Jis vis dažniau ir dažniau vienas užsidarydavo savo dirbtuvėlėje.

- Jūs ten užsukdavote?

- Gana dažnai. Vienintelė jo aistra - išradimai. Kiekvienais metais jis siųsdavo savo darbus konkurso komisijai.

- Kaip sužinojote apie revolverį?

- Jis pats man jį parodė, sakydamas: "Štai kuriu vieną daikčiuką, kuris padarys daug triukšmo. Dirbu daugiau nei porą metų, bet vis dar neišsprendžiau vienos problemos. Jeigu man pavyks ją įgyvendinti, tai ginklų gamybos pasaulyje bus perversmas. Tu žinai, kas yra duslintuvas?" - paklausė jis manęs. "Daiktas, kuris slopina garsą", - atsakiau aš, nes buvau mačiusi kriminaliniuose filmuose susišaudymus ir žudynes begarsiais pistoletais. "Taip, tai taip! Bet senų modelių pistoletai tuo nepatogūs, kad ant vamzdžio galo reikia patiems uždėti duslintuvą. O mano išradimas bus daug tobulesnis. Viskas bus sumontuota revolverio viduje ir nepakeis jo išvaizdos, o šūvio garso nebus girdėti. Darbas beveik baigtas. Beliko kai ką pataisyti, kai ką patobulinti, ir bus galima išradimo patentą parduoti valstybei. Ateis laikas - visi ginklai kariuomenėje ir policijoje taps begarsiais. Tai pasaulinio masto išradimas, kuriuo labiausiai susidomės amerikiečiai.

Trumpam ji nutilo, o po to sušnibždėjo:

- Praėjus dviem dienom, dėdė Antuanas jau buvo miręs. Per rūpesčius apie revolverį buvau visai užmiršusi.

- Kada apie tai papasakojote Marseliui?

- Gal prieš kokį mėnesį. Netgi mažiau - prieš tris savaites. Kartą einant Mežeseri krantine, parodžiau tetos buto langus ir pridūriau, jog po jos mirties gausiu nemažą palikimą.

- Kam visa tai pasakojote?

Ji nuraudusi tyliai atsakė:

- Kad sulaikyčiau jį prie savęs.

Matyt, didelių iliuzijų ji neturėjo.

- Kartą besėdint kavinėje, įdomumo dėlei aš jam papasakojau apie revolverį. Mano nustebimui, jį tai labai sudomino. Vėliau jis manęs paklausė, ar aš turiu tetos buto raktą. "Ne", - atsakiau. "O tuo pačiu raktu galima atidaryti butą ir dirbtuvę?" - "Ne. Dirbtuvės yra kitas, specialus raktas, tik nežinau, kur teta jį laiko. Greičiausiai nešiojasi". Keletą dienų apie tai nieko nekalbėjom, o vieną vakarą jis man parodė raktą. "Ką tu su juo ketini daryti?" - paklausiau. "Eiti pas senę ir susirasti revolverį". - "Kam tau jo reikia?" - "Tai tikras lobis! Pasiimk šiuos raktus ir, kai įsitikinsi, kad tetos nėra namie, apieškok jos butą ir dirbtuvę". - "Bet juk visa tai aš gausiu kartu su palikimu. Ko taip skubėti?" - "Tokios moterys, kaip tavo teta, greitai nemiršta. Tu gali dar dešimtį, o gal ir daugiau metų laukti jos mirties, mėgaudamasi savo bobiškais masažais, o man nėra kada".

Ji pažvelgė į Megrė ir atsiduso.

- Dabar jūs suprantate? Aš ne iš karto sutikau, bet nenorėjau jo prarasti. Jis buvo paskutinis mano gyvenimo džiaugsmas, paskutinė viltis. Maniau, kad ateis laikas - jis tai pamirš, o jis vis grįždavo ir grįždavo prie to paties - kada? Galų gale pasidaviau. Kartą, paėmusi raktus, nuėjau į Mežeseri krantinę. Palaukusi, kol teta išeis į parką, pradėjau raustis po butą. Nuodugniai apieškojau visus kambarius, stengdamasi tiksliai pastatyti visus daiktus į vietas.

- Ne taip tiksliai, jei teta pastebėjo.

- Kelias dienas palaukus, apieškojau dirbtuvę. Iš viso ten buvau keturis kartus.

- O Marselis?

- Vieną.

- Kada?

- Tą dieną, kai mirė teta.

- Ką jis sugrįžęs pasakojo?

- Manęs nebuvo namuose. Nuo pusės šešių aš buvau pas klientę,

ponią de la Rošė, kuri naudojasi mano paslaugomis daugiau kaip dvidešimt metų. Ji gyvena Sen Žermeno bulvare, šešiasdešimt pirmame name.

- Kelintą susitikote su Marseliu?

- Truputį po aštuonių. Ji, kaip visada, sulaikė mane savo plepėjimu.

- Kodėl anksčiau nesakėte, jog turite alibi?

- Tada aš būčiau apkaltinusi Marselį.

- Negi norėjote visą laiką būti įtariama?

- Tik iki tam tikro laiko, kol jūs nebūsite tvirtai įsitikinęs, katras iš mudviejų kaltas.

- Revolveris iš tikrųjų buvo ant spintos?

- Taip.

- Ir Marselis jį surado naktinės spintelės stalčiuje?

- Taip. Man nė į galvą nebuvo šovę ten jo ieškoti. Aš žinojau, jog teta tiesiog paniškai bijojo šaunamojo ginklo.

- Vyresnysis inspektoriau Lapuentai, - kreipėsi komisaras oficialiu tonu. - Jūs visą tardymo medžiagą pažodžiui užrašėte?

- Taip, komisare.

- Dabar ją perrašykite mašinėle, tik prieš tai paskambinkite poniai de la Rošė.

- Klausau, sere.

Jie liko vieni. Megrė užsimanė atsikelti, pavaikščioti po kabinetą, prieiti prie lango. Bet kažkodėl neišdrįso šito padaryti.

- Marselio byla jau baigta. Mirusiųjų niekas nepersekioja. Gyva likote jūs. Nors atrodo, kad su tetos mirtimi niėko bendro neturite, bet visa tai reikėtų patikslinti.

Megrė žvilgtelėjo į ją. Priešais jį sėdėjo lyg ir ne ta moteris. Andžela, netekusi Marselio, prarado bet kokį išdidumą. Jos kūnas ir veido bruožai suglebo. Sėdėjo tik žmogiška būtybė, be jausmų, be gyvybinės ugnelės, be noro gyventi, paskendusi apatijoje. Tuo metu, kada Lapuentas perrašinėjo jos parodymus, komisaro kabinete vyravo absoliuti tyla.

- Ponia de la Rošė patvirtino suimtosios parodymus, - trumpai pranešė Lapuentas.

- Dabar suprantate savo padėtį? - paklausė Megrė.

- Skaičiau arešto orderį ir žinau, kas manęs laukia.

- Kai jį pateikiau, aš dar nežinojau, katras iš judviejų pasmaugėte senutę.

- Dabar žinote?

- Žinau. Aš iš pat pradžių buvau įvykio vietoje ir mačiau, jog tai neapgalvota, o atsitiktinė žmogžudystė. Jūs irgi negalėjote numatyti tokios baigties. Kitais žodžiais tariant, jūs ne bendrininkė. Jus galima apkaltinti tik tuo, jog neišdavėte savo meilužio ir slėpėte vogtą ginklą.

Andželos veido išraiška nesikeitė. Galima buvo pamanyti, kad gyvenimas jai nustojo egzistavęs. Iš šalies žiūrint, atrodė, jog ji labai toli nuo čia, Tulone - kartu su Marseliu.

Komisaras atidarė duris į inspektorių kambarį. Ten sėdėjo storulis Torensas.

- Būk geras, pereik į mano kabinetą ir nieko neišleisk, iki aš sugrįšiu.

- Klausau, šefe.

Megrė dar kartą nuėjo pas teismo tardytoją.

- Tai ji?

- Ne. Ji turi nesugriaunamą alibi.

Ir komisaras kuo trumpiau papasakojo visą istoriją, kuri ir taip užėmė nemaža laiko.

- Negali būti nė kalbos apie bylą Džovaniui, - pridūrė jis baigdamas.

- Taip, tai nieko gero neduos.

- Antra vertus, Andžela yra daug mažiau kalta negu Ilgasis Marselis.

- Vadinasi?.. - teismo tardytojas pasikasė pakaušį. - Jūs siūlote ją paleisti?

Komisaras sutikimo ženklan linktelėjo. Vėliau jis prisipažino, jog šią mintį jam buvo pakišusi žmona.

- Reikėtų nuo pat pradžių nustatyti masažistės kaltės dydį.

- Suprantu.

- Bet nėra taip lengva, juo labiau, kad revolveris dingo amžiams.

- Aišku.

Praėjo dar geras ketvirtis valandos, pakol Megrė sugrįžo į kabinetą. Teismo tardytojas norėjo pasitarti su prokuroru ir teisėju Libo.

Megrė sujaudino vaizdas, kurį pamatė savo kabinete. Storulis Torensas laisvai sėdėjo už Megrė stalo jo krėsle ir jautėsi puikiausiai, tarytum jis iš tikrųjų būtų buvęs Paryžiaus kriminalinės policijos komisaras. Jam staiga kilo liūdna mintis: ar ne laikas būtų užleisti vietą jaunesniam?

- Šefe! Suimtoji net nepajudėjo iš vietos, - staiga pašokęs atraportavo inspektorius.

Andžela žiūrėjo į komisarą bereikšmėmis akimis, lyg ne apie ją būtų kalbama. Su likimu jau buvo susitaikiusi.

- Kiek jums metų?

- Penkiasdešimt šešeri. Bet aš šito niekam nesakau, bijau, kad klientės nepamanytų, jog esu pernelyg sena.

- Kur dabar apsigyvensite, savo ar tetos bute?

Jinai nieko nesuprasdama pasižiūrėjo į komisarą.

- Argi aš turiu pasirinkimą?

Megrė, paėmęs nuo stalo orderį, suplėšė į smulkius gabalėlius ir

išmetė į krepšį.

- Jūs laisva, - paprastai pasakė jis.

Masažistė ne iš karto atsikėlė. Atrodė, jog kojos atsisakė jos klausyti. Skruostais pasipylė ašaros, kurių ji nė nesistengė šluostyti.

- Aš... aš... nebesurandu žodžių, kaip jums...

- Žodžiai dabar nebereikalingi. Prašom užeiti po pietų pasirašyti protokolo.

Ilgai dvejojusi, ji lėtai nuslinko durų link.

- O jūsų lagaminėlis?

- Atleiskite. Aš jį visai buvau pamiršusi.

Bet to, ką ji čia išgyveno, kol gyva neužmirš.

KOMISARO MEGRĖ ŽYGIS PO PASAULĮ

Žoržas Simenonas gimė 1903 m. Lieže (Belgija). Jo prosenelis - šachtininkas, senelis - skrybėlių dirbėjas, tėvas - nežymus tarnautojas. Motina turėjo 13 brolių ir seserų, tėvas - 14; didelis, visuomet klegantis dėdžių ir tetų būrys - labai įdomus pastabiam berniukui; vėliau nė vienas giminaitis tapo jo kūrinių personažų prototipais. Pirmieji jo didžiosios literatūros draugai - Gogolis, Čechovas, Dostojevskis. Tai buvo "literatūros mokykla", paskui - "literatūros universitetai": Dikensas, Stivensonas, Konradas, Hemingvėjus, Folkneris, Balzakas, Floberas...

Kai Ž. Simenonui sukako 14 metų, jis nutarė: "Aš rašysiu!" Žmogaus likimas - štai kas jį jaudina. Likimas - tai šeima, visuomenė, įstatymai.

Jokių mokyklų jis nebaigė, tik keletą jėzuitų koledžo klasių. To užteko - įsitaisė reporteriu laikraštyje. Jis lanko kalėjimus, miega su valkatomis, dalyvauja tardymuose. 1924 m. pasirodo jo pirmasis romanas. Pasirašo ne pavarde - slapyvardžiu "Mašininkės". Per penkerius metus prisigalvoja 17 slapyvardžių. Išeina romanas po romano...

1929-ieji. Paryžius kraustosi iš proto dėl H. Velso, A. Kristi nuotykių romanų. 1931 m. Ž. Simenonas išleidžia savo pirmąjį kūrinį apie komisarą Megrė - "Latvis Piteris". Nuo tada ir prasideda komisaro Megrė "žygis" per pasaulį. Jis veikia 80 romanų. Rašytojas daug dėmesio skiria nusikaltimus sukeliančių priežasčių aiškinimui.

Kaip Ž. Simenonas rašė? "Kai sėduos prie jo (romano), aš nieko nežinau nei apie siužetą, nei apie kitką", - sakė rašytojas žurnalistui V. J. Paleckiui, aplankiusiam Ž. Simenoną Berne. Žurnalistas taip pasakoja apie rašytojo darbą:

"Kabinete nuleidžiamos užuolaidos, visą laiką dega lempa, neryški, apskritu gaubtu. Uždaromos paradinės durys, atjungiamas telefonas. Namiškiai vaikšto pirštų galais, kalbasi tik pašnibždomis. Simenonas dirba nuo aštuonių iki vienuolikos, paskui nuo trijų iki šešių. Likusį laiką vaikštinėja lauke, plaukioja, bet viską daro kaip sapne. Ir taip būtinai septynias dienas... Praėjus tai nepaprastai savaitei, Simenonas ilsisi, stengiasi atsikratyti apkibusiais vaizdais ir personažais. Po to keturios darbo dienos - šviežia akim peržiūri tekstą, kai ką pataisydamas. Taiso nedaug, bet šios keturios dienos jį vėl gerokai nuvargina. Po to romaną atiduoda sekretorėms, jos perspausdina ir siunčia į visas šalis didžiosioms leidykloms. Tai kartojasi keturis kartus per metus: trys socialiniai psichologiniai romanai ir vienas - Megrė ciklo. Tai štai kaip dirba "Simenono fabrikas". Romanas "iškepamas" lygiai per 11 dienų. Vienintelį, ką Simenonas žino, leisdamasis eilinėn "kelionėn į nežinomybę", - tai pagrindinio herojaus vardą, amžių, adresą; tokius

pat duomenis žino apie jo gimines, draugus. Kartais nusibraižo veiksmo vietos planą. Visas pastabas būtinai užsirašo ant gelsvų pašto vokų".

Nuo 1921 iki 1971 m. Ž. Simenonas sukūrė 400 romanų, daugiausia kriminaline tema. Literatūros kritikas Albertas Derdianis: "Simenonas idealiai šiuolaikiškas: jis visuomet pateikia tik esmę, neaprašinėja detalių, nesigilina į charakterius, o pasakoja trumpai, jaudinančiai, kompleksiškai kaip puikus dabarties skaitytojų nervų žinovas".

Ž. Simenonas - nuostabus smulkios buržua pasaulio žinovas. Jo romanų veiksmas dažnai vyksta mažame miestelyje, uoste, pajūry, didelio miesto pakrašty. "Aš kolekcionuoju žmones kaip kiti pašto ženklus", - kartą prisipažino rašytojas. Ž. Simenonas sukūrė apie du tūkstančius personažų paveikslų, "surinkęs" juos iš viso pasaulio, įvairiausių socialinių sluoksnių. Tačiau daugiausia - "mažų žmonelių" - nežymių, vargstančių, niekuo neišsiskiriančių.

Pats žymiausias ir nepralenkiamas, žinoma, Paryžiaus policijos komisaras Megrė. Jo burnoj nuolat rūksta pypkutė, jis dėvi minkštą skrybėlę ir didesnius negu derėtų batus, mėgsta švarkus su atlaso atvartais, o namuose dažniausiai sėdi prie židinio ir žarsto anglis... Jis galėjo būti mokytoju ar gydytoju. Jis ne genijus, bet be galo pastabus stebėtojas ir puikus žmogaus prigimties žinovas. Jį domina smulkmenos, menkos detalės - gestai, žodžiai, žvilgsniai, net tylėjimas... Romane "Megrė nesėkmė" rašytojas taip apibūdina mylimojo inspektoriaus veiklos metodą: "Yra tik viena tiesa. Ją reikia suprasti ne griežtai argumentuojant ar logiškai rekonstruojant, o jaučiant". Ir dar priduria: "Aš pažįstu žudiką atpažinęs jo auką".

Inspektorių Megrė beveik nedomina pirštų atspaudai, alibi ar tai, kokiu būdu žudikas atsidūrė nusikaltimo vietoje, o paskui paspruko. Jis ieško jausmų logikos. Megrė ilgai (kartais rodos - nuobodžiai) kalbasi su konsjeržė, kavinės padavėju, tarškia apie orą, stebi kaip žmonės lošia kortomis ar atlieka nesudėtingus savo darbus, ir šitaip pamažu vynioja logikos siūlą. Inspektorius neteisia. Tai ne jo "profesija". Dažnai jis atpasakoja tragediją, palikdamas teisę spręsti ir teisti pačiam skaitytojui. "Sunku būti žmogumi", - tokią išvadą ne kartą padarė komisaras Megrė.

Ž. Simenono kūriniuose tarsi skamba... muzika. "Prieš pradėdamas rašyti, aš jau žinau, ar tai bus minorinis ar mažorinis romanas, fuga ar sonetas", - kartą prisipažino rašytojas. Andrė Židо, literatūros kritikas, labai stebėjosi, kad po savo romanų pavadinimais Ž. Simenonas dažnai rašydavo ir natas...

Komisaras Megrė pergalingai keliauja po pasaulį. Šveicarijoje, Ž. Simenono bibliotekoje, buvo sukaupta milžiniška jo knygų, išleistų įvairiomis pasaulio kalbomis, kolekcija. 17 000 tomų! Daugiausia romanai apie Megrė.

"Megrė ir ponas Čarlis" - taip vadinosi paskutinis Ž. Simenono romanas, kurį parašė 1972 m. vasarą. Jis buvo nutaręs daugiau neimti plunksnos į rankas. "Dabar aš pamėginsiu gyventi ramų gyvenimą..."

Ramiai gyventi jam nepavyko.

Žoržas Simenonas mirė 1989 metais.

Lietuviškai išleista dar ne taip jau daug Ž. Simenono kūrinių: "Geltonas šuo", "Dėl žmogaus gyvybės", "Pirmoji Megrė užduotis", "Megrė ir lavonas be galvos", "Megrė ir žmogus ant suolo", dar vienas kitas.

Šioje knygoje spausdinama apysaka buvo skelbta žurnale "Čelovek i zakon" 1968 m. Nr. 4-6, lietuviškas tekstas paimtas iš žurnalo "Švyturys", 1988 m. Nr. 8-15.

Šia proga galima prisiminti ir tokį faktą: 1933 m. Ž. Simenonas, jau išgarsėjęs rašytojas, bet beveik nežinomas Lietuvoje, lankėsi Kaune. Štai ką savo atsiminimuose rašo žurnalistas Valentinas Gustainis:

"Gerai pamenu, kaip mes priiminėjome į Kauną 1933 metų žiemą atvykusį žinomą labai produktyvų detektyvinių romanų rašytoją Georges Simenoną ir jo žmoną. Svečias mums pasirodė ne tik įdomus, bet ir simpatiškas, labai paprastas savo manieromis. Visa eilė mūsų žurnalistų ir kai kurie rašytojai dalyvavo pietuose svečiams pagerbti. Reprezentacijų reikalams kuklūs, gana riboti biudžetai neleisdavo per vaišes itin "pasirodyti". Tad ir Simenoną su žmona vaišinome gana kukliai. Bet greitai mes nustebome, kad jis, atsidėkodamas už pietus, mus pakvietė vakarienės, kai čia jis nė kiek nesivaržydamas užsakinėjo brangius prancūziškus gėrimus ir brangius valgius. Bijodami, kad jis neišsigąstų, kai gaus vakarienės sąskaitą, mes bandėme jį net įspėti, kad Kaune Prancūzijos vynai net keletą kartų yra brangesni negu Paryžiuje. Tačiau jis į tai nekreipė nė mažiausio dėmesio, nė kiek nesivaržė, kai teko stambią sumą už vakarienę iškloti. Netrukus mums paaiškėjo, kad jis faktinai iš savo honorarų jau buvo milijonierius.

Iš Kauno Georges Simenon vyko į Varšuvą. O tiesaus kelio iš Lietuvos į Lenkiją tuomet nebuvo. Kai mes svečiui papasakojome apie demarkacijos liniją, kurią net šauniai Prancūzijos eskadrilei perskristi neleidome, jis itin susidomėjo tuo XX amžiaus kuriozu ir labai panūdo pats tą "magišką" liniją bent pamatyti ir prašė kaip tik tyčia jam leisti ją pervažiuoti. Ką gi, tokiam simpatingam svečiui mūsiškiai suminkštino savo širdis ir, retos išimties keliu, leido jam per tą liniją pervažiuoti. Negana to: davė Užsienio reikalų ministerijos automobilį ir net du palydovus iki tos linijos nulydėti. Taip mudu su Eduardu Turausku ir palydėjome Simenoną su žmona iki demarkacijos linijos kažkur Varėnos apylinkėse. Stebėjome, kaip juodu įsileido Lenkijos karinis KOP (Korpus ochrany pogranicznej) sargybinis, kaip jis paragino vieną kaimietį su šlajomis ir arkliu pervežti prancūzų lagaminus, kaip pats Simenonas tas visas linijos perėjimo procedūras fotografavo. Vėliau teko keletą jo čia padarytų nuotraukų matyti iliustruotuose žurnaluose..."

Parengė Juozas VARNELIS

Simenonas Ž.

Si 73 Komisaras Megrė ir pamišėlė: Apysaka / Vertė A. Česnulevičius. [Baig. str., p. 93-95, J. Varnelio]. - K.: Europa, 1993. - 95 p. - (Bestseleriai)

... Paryžiuje gyveno maža žavinga senučiukė, kuri buvo įsikalusi į galvą, kad, jai nesant, kažkas verčiasi po jos daiktus. Ko ieško? Brangenybių? Bet brangenybių ji neturi! Tai ko?

Komisaras Megrė nespėja senutei pagelbėti - ją nužudo. Tada ir prasideda paslapčių kupina istorija apie nusikaltėlių ir gangsterių pasaulį...

UDK 840-3

Žoržas SIMENONAS
KOMISARAS MEGRĖ IR PAMIŠĖLĖ

Apysaka

Vyriausiasis redaktorius Jaroslavas Banevičius
Redaktorė Vėjūnė Inytė
Dailininkas Artūras Sinkevičius
Korektorė Audra Kaunaitė
Kompiuteriu maketavo Algis Balčius

Duota rinkti 1993 04 10. Pasirašyta spaudai 1993 05 07. SL 774. Formatas 60x90/16. Spauda ofsetinė. Garnitūra Times Roman 10 p. 6 sp. l. Tiražas 15 000 egz. Užsakymo Nr.

Kaina sutartinė

Išleido "Vasario" koncerno "Europos" leidykla, Laisvės al. 101a, 3000 Kaunas
Rinko ir maketavo "Vasario" techninis centras
Spausdino "Aušros" spaustuvė, Vytauto pr. 23, 3000 Kaunas

RENGIAMA SPAUDAI:

M. Eneslis
Šnipai voratinklyje. Anglų žvalgybos agentai Lietuvoje

D. Bolas
Tvankią naktį Karolinoje

R. Louris
Atgijęs Drakula

Bestseleris